

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра європейської економіки і бізнесу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Міжнародні економічні відносини

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

29 Міжнародні відносини

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

292 Міжнародні економічні відносини

Форма навчання: _____ денна
очна (денна), заочна, дистанційна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТРЕСЬКА РОБОТА

На тему «Розвиток світового фінансового ринку»

здобувача: _____ Рафальський Андрій Володимирович
(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: _____ доктор економічних наук, професор, Ткаленко Світлана
Іванівна
науковий ступінь, учене звання, ПІБ

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: _____ доктор економічних наук, професор, Федірко Олександр
Анатолійович
науковий ступінь, учене звання, ПІБ

(підпис)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра європейської економіки і бізнесу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

«Міжнародні економічні відносини»
29 Міжнародні відносини
292 «Міжнародні економічні відносини»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проєктної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

Федірко О.А.

(підпис) (ініціали, прізвище)

2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач європейської економіки і
бізнесу

Федірко О.А.

(підпис) (ініціали, прізвище)

2024 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Рафальському Андрію Володимировичу
денної форми здобуття освіти

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

на тему «Розвиток світового фінансового ринку»

Тему затверджено наказом ректора Університету від " " 2024 р. №

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах вітчизняних та зарубіжних статей, офіційних статистичних даних, аналітичних звітів міжнародних організацій

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1	Теоретичні засади дослідження світового фінансового ринку (назва розділу)
Розділ 2	Аналіз тенденцій розвитку світового фінансового ринку (назва розділу)
Розділ 3	Проблеми та перспективи розвитку міжнародного фінансового ринку (назва розділу)

Об'єкт дослідження:	світовий фінансовий ринок та його складові
Предмет дослідження:	процеси, механізми та інструменти функціонування світового фінансового ринку, а також його регулювання та вплив на економічний розвиток.
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	вивчення тенденцій, механізмів та перспектив розвитку світового фінансового ринку, а також аналіз його впливу на глобальну економіку та можливості для оптимізації участі України в міжнародних фінансових процесах.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Розкрити основні теорії розвитку міжнародного фінансового ринку; охарактеризувати роль та функції міжнародного фінансового ринку в глобальній економіці; ідентифікувати методи і показники оцінювання операцій на міжнародному фінансовому ринку.
У розділі 2	Проаналізувати механізм регулювання світового фінансового ринку; здійснити аналіз особливостей і тенденції розвитку світового фінансового ринку; оцінити сегментну структуру світового фінансового ринку
У розділі 3	Розкрити сучасні проблеми і виклики для стабільності функціонування міжнародного фінансового ринку; спрогнозувати розвиток основних сегментів світового фінансового ринку; оцінити залучення України до міжнародних фінансових ринків

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

Ткаленко С.І.
(ініціали, прізвище)
«___» _____ 2024 р.

Завдання одержав студент

(підпис)

Рафальський А.В.
(ініціали, прізвище)
«___» _____ 2024 р.

Реферат

Кваліфікаційна магістерська робота містить 117 сторінок, 25 таблиць, 16 рисунків, список використаних джерел з 53 найменувань, додатки.

«Розвиток світового фінансового ринку»

Об'єктом дослідження кваліфікаційної магістерської роботи є світовий фінансовий ринок та його складові

Предметом дослідження є процеси, механізми та інструменти функціонування світового фінансового ринку, а також його регулювання та вплив на економічний розвиток.

Мета і завдання дослідження. Вивчення тенденцій, механізмів та перспектив розвитку світового фінансового ринку, а також аналіз його впливу на глобальну економіку та можливості для оптимізації участі України в міжнародних фінансових процесах.

Відповідно до поставленої мети визначені такі *завдання*:

- дослідити основні теорії розвитку міжнародного фінансового ринку;
- визначити роль та функції міжнародного фінансового ринку в глобальній економіці;
- обґрунтувати методи і показники оцінювання операцій на міжнародному фінансовому ринку;
- виявити механізм функціонування світового фінансового ринку;
- встановити особливості і тенденції розвитку світового фінансового ринку;
- систематизувати сегментну структуру світового фінансового ринку;
- проаналізувати сучасні проблеми і виклики для стабільності функціонування міжнародного фінансового ринку;
- розробити прогноз розвитку основних сегментів світового фінансового ринку;
- обґрунтувати механізм залучення України до міжнародних фінансових ринків.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Під час дослідження були розширені наукові уявлення про особливості, тенденції та проблеми розвитку світового фінансового ринку. Узагальнення сучасних теорій та концепцій, а також аналіз економічних моделей світових фінансових ринків дозволяють уточнити сутність та специфіку їх функціонування в умовах глобалізації. Отримані знання сприяють формуванню системного уявлення про роль фінансових ринків у світовій економіці та їх вплив на економічний розвиток країн.

Практичні результати дослідження полягають у можливості застосування отриманих результатів для оптимізації фінансової діяльності вітчизняних компаній на міжнародному рівні, покращення моніторингу фінансових ризиків та підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами. Висновки та рекомендації, викладені у роботі, можуть бути корисними для урядових органів, що відповідають за розробку фінансової політики, а також для аналітиків і фахівців фінансового сектору.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи – 2024.

Рік захисту роботи – 2024.

Ключові слова: світовий фінансовий ринок, фінансова глобалізація, ринки капіталу, інвестиції, міжнародна торгівля, регулювання фінансових ринків, глобальна економіка, світовий банк.

В І Д Г У К
про кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача факультету міжнародної економіки і менеджменту
денної форми навчання спеціальності «292 Міжнародні економічні відносини»
освітньої програми «Міжнародні економічні відносини»

РАФАЛЬСЬКОГО АНДРІЯ ВОЛОДИМИРОВИЧА

на тему: «Розвиток світового фінансового ринку»

- 1. Актуальність теми:** Світовий фінансовий ринок відіграє важливу роль у світовій економіці, а його кон'юнктура має значний вплив на фінансову стабільність та макроекономічні умови. Отже, в сучасних умовах розвитку світової економіки зростає роль та значення світового фінансового ринку, з'являються нові фінансові інструменти, нові суб'єкти ринку, змінюються підходи до проведення операцій в умовах діджиталізації ринку та економік країн світу. Тому, обрана тема дослідження є актуальною і потребує подальшого її розкриття
- 2. Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи:** Автором розкрито основні положення теорій розвитку міжнародного фінансового ринку, розкриті функції світового фінансового ринку, показані методи та показники для оцінювання операцій на міжнародному фінансовому ринку. Заслугує на увагу дослідження автором механізму регулювання світового фінансового ринку, аналіз сегментної структури світового фінансового ринку. Розкрито основні проблеми та виклики для стабільності функціонування світового фінансового ринку.
- 3. Наявність самостійних розробок автора:** На основі проведеного автором аналізу розвитку світового фінансового ринку виявлені автором основні тенденції та особливості регулювання на сучасному етапі.
- 4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій:** автором наданий прогноз розвитку основних сегментів світового фінансового ринку та розкрито особливості залучення України до світового фінансового ринку.
- 5. Наявність недоліків:** Суттєвих недоліків у кваліфікаційній магістерській роботі не виявлено.
- 6. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК:** робота допускається до захисту з оцінкою 45 балів.

Науковий керівник:

(підпис)
«10» грудня 2024 р.

д.е.н., професор
Ткаленко С.І.
(прізвище, ініціали)

Рецензія

на кваліфікаційну магістерську роботу здобувача вищої освіти
Рафальський Андрій Володимирович

Тема «Розвиток світового фінансового ринку»

Актуальність теми кваліфікаційної магістерської роботи і доцільність її розроблення обумовлена важливістю розвитку світового фінансового ринку в умовах глобалізації. Робота розкриває вплив фінансових ринків на стабільність і розвиток глобальної економіки, враховує сучасні виклики, такі як фінансові кризи, пандемія COVID-19, цифровізація та нові фінансові інструменти. Вибрана тема відповідає сучасним науковим і практичним потребам, що підтверджує її значущість.

Якість проведеного дослідження побудовано на системному підході, використано як теоретичні, так і емпіричні методи. У роботі проаналізовано механізми функціонування світового фінансового ринку, його сегментну структуру, сучасні проблеми та перспективи розвитку. Використання статистичних даних, графічного методу, методу прогнозування та інших методів забезпечує глибину аналізу. Особливо варто відзначити систематизацію теорій і концепцій розвитку фінансового ринку.

Позитивні риси кваліфікаційної магістерської роботи:

- Глибоке опрацювання теоретичної бази: висвітлення основних теорій і моделей функціонування міжнародного фінансового ринку.
- Якісний аналіз сучасних тенденцій і викликів, що стоять перед світовим фінансовим ринком.
- Практична спрямованість: розробка рекомендацій щодо залучення України до міжнародних фінансових процесів.
- Використання актуальних статистичних даних і авторських графічних ілюстрацій.
- Логічність і послідовність викладу матеріалу

Зауваження

- У роботі недостатньо розкрито вплив кліматичних ризиків на фінансовий сектор, що є важливим аспектом у сучасному контексті.
- У деяких розділах відсутня чітка кореляція між аналізом і сформульованими висновками.
- Рекомендації щодо оптимізації участі України у міжнародних фінансових ринках могли б бути детальніше обґрунтовані з використанням конкретних кейсів.

Практична значимість висновків і рекомендацій

Висновки та рекомендації роботи мають вагомий практичний цінність. Їх можна використовувати для вдосконалення фінансової політики України, покращення інтеграції країни до глобальних фінансових ринків та розробки стратегій з управління фінансовими ризиками. Робота також може бути корисною для аналітиків фінансового сектора та урядових установ.

Рецензент:

к.е.н, доцент

кафедри міжнародного менеджменту

Київського національного економічного університету

імені Вадима Гетьмана

Тетяна КОЗАЧОК

ЗМІСТ:

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ	7
1.1. Основні теорії розвитку міжнародного фінансового ринку	7
1.2. Роль та функції міжнародного фінансового ринку в глобальній економіці .	16
1.3. Методи і показники оцінювання операцій на міжнародному фінансовому ринку.....	20
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ.....	26
2.1. Механізм регулювання світового фінансового ринку	26
2.2. Аналіз особливостей і тенденції розвитку світового фінансового ринку	37
2.3. Сегментна структура світового фінансовому ринку	50
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ	83
3.1. Сучасні проблеми і виклики для стабільності функціонування міжнародного фінансового ринку	83
3.2. Прогноз розвитку основних сегментів світового фінансового ринку	92
3.3. Залучення України до міжнародних фінансових ринків	101
ВИСНОВКИ.....	108
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	110
ДОДАТКИ.....	117

ВСТУП

Актуальність теми "Розвиток світового фінансового ринку" зумовлена тим, що в сучасних умовах глобалізації фінансові ринки відіграють ключову роль у світовій економіці, забезпечуючи доступ до капіталу для країн, корпорацій та індивідуальних інвесторів. Швидке зростання обсягів міжнародних фінансових потоків, а також постійні зміни у регуляторному середовищі, викликані новими економічними та політичними викликами, вимагають всебічного вивчення. Фінансовий ринок є важливим інструментом для ефективного перерозподілу ресурсів та стабілізації економічних процесів на глобальному рівні. Окрім того, кризові явища останніх десятиліть, включаючи фінансову кризу 2008 року та пандемію COVID-19, довели важливість стійкості фінансових ринків і їхньої здатності швидко адаптуватися до нових умов. Вивчення цих процесів дозволяє краще розуміти механізми, які забезпечують стабільність і розвиток глобальної фінансової системи, а також сприяти формуванню більш ефективної фінансової політики на рівні держав та міжнародних організацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про значний інтерес науковців до теми розвитку світового фінансового ринку. Дослідження впливу фондових ринків на економіку країн здійснювали українські науковці А. Ковалюк та О. Улич [14], які розглядають зарубіжний досвід та відзначають його роль у стабілізації економічних процесів. Питанням перспектив розвитку похідних цінних паперів в Україні приділяли увагу Е. Гатаулліна і М. Клименко [15]. Сучасні аспекти діджиталізації у фінансовому секторі аналізують Л. Іщук та В. Поліщук [16], наголошуючи на ролі цифрових технологій у підвищенні ефективності міжнародних фінансів.

Зокрема, важливий внесок у дослідження міжнародного фінансового ринку зробили зарубіжні дослідники, які співпрацюють з міжнародними фінансовими установами, такими як Міжнародний валютний фонд (IMF) [3] і Світовий банк [4]. Їх дослідження торкаються питання глобальної економічної стабільності та

впливу світового фінансового ринку на економічний розвиток країн. Розробки Thomson Reuters [9] та Bloomberg [8] надають ключові аналітичні інструменти для оцінки динаміки ринків, що забезпечує швидку адаптацію до нових умов.

Не менш важливими є дослідження вітчизняних науковців, таких як А. Грубляк та Е. Юрій [13], які у своїх навчальних посібниках розглядають структуру та особливості світової фінансової системи, звертаючи увагу на тенденції розвитку ринку капіталу та фінансових інститутів. Регіональні особливості світового фінансового ринку аналізували О. Булатова та Т. Марена [21], розглядаючи зрушення в його структурі та прогнозуючи можливі тенденції.

Попри велику кількість досліджень, залишаються малодослідженими питання, пов'язані з впливом кліматичних ризиків на фінансовий сектор, як відзначили І. Краснова, Л. Примостка та В. Лавренюк [38], а також аспекти взаємодії фінансових ринків із сучасними викликами глобальної економіки, такими як криптовалюти та нові фінансові інструменти, які розглядають А. Олійник та І. Денкова [37].

Метою роботи є вивчення тенденцій, механізмів та перспектив розвитку світового фінансового ринку, а також аналіз його впливу на глобальну економіку та можливості для оптимізації участі України в міжнародних фінансових процесах.

Завданнями роботи є:

- дослідити основні теорії розвитку міжнародного фінансового ринку;
- визначити роль та функції міжнародного фінансового ринку в глобальній економіці;
- обґрунтувати методи і показники оцінювання операцій на міжнародному фінансовому ринку;
- виявити механізм функціонування світового фінансового ринку;
- встановити особливості і тенденції розвитку світового фінансового ринку;
- систематизувати сегментну структуру світового фінансового ринку;

- проаналізувати сучасні проблеми і виклики для стабільності функціонування міжнародного фінансового ринку;
- розробити прогноз розвитку основних сегментів світового фінансового ринку;
- обґрунтувати механізм залучення України до міжнародних фінансових ринків.

Об'єктом роботи є світовий фінансовий ринок та його складові.

Предметом роботи є процеси, механізми та інструменти функціонування світового фінансового ринку, а також його регулювання та вплив на економічний розвиток.

У дослідженні задіяні такі **методи**: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація, економіко-статистичний метод, графічний метод, метод прогнозування, метод експертних оцінок.

Теоретична значущість полягає в розширенні наукових уявлень про особливості, тенденції та проблеми розвитку світового фінансового ринку. Узагальнення сучасних теорій та концепцій, а також аналіз економічних моделей світових фінансових ринків дозволяють уточнити сутність та специфіку їх функціонування в умовах глобалізації. Отримані знання сприяють формуванню системного уявлення про роль фінансових ринків у світовій економіці та їх вплив на економічний розвиток країн.

Методична значущість роботи полягає у вдосконаленні методів аналізу, які можуть бути застосовані для оцінки фінансових ринків, таких як фінансові індикатори, цифрові показники та економічні інструменти, зокрема аналітичні моделі та підходи, запропоновані Міжнародним валютним фондом (IMF), Світовим банком та іншими міжнародними організаціями. Ці методи можуть бути використані для підготовки економічних прогнозів та розробки рекомендацій з удосконалення фінансової політики.

Практична значущість роботи полягає у можливості застосування отриманих результатів для оптимізації фінансової діяльності вітчизняних компаній на міжнародному рівні, покращення моніторингу фінансових ризиків та

підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами. Висновки та рекомендації, викладені у роботі, можуть бути корисними для урядових органів, що відповідають за розробку фінансової політики, а також для аналітиків і фахівців фінансового сектору.

Інформаційною базою роботи є наукові праці, аналітичні звіти міжнародних фінансових інституцій, дані міжнародних організацій, статистичні матеріали та публікації фахових видань, що стосуються розвитку світового фінансового ринку.

Тема роботи визначила наступну структуру дослідження, що складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

1.1. Основні теорії розвитку міжнародного фінансового ринку

Фінансовий ринок є складною і багатогранною системою, яка забезпечує перерозподіл фінансових ресурсів між учасниками економічної діяльності з метою максимізації їх ефективності та стабільності економічного розвитку. Він охоплює сукупність відносин, інститутів і механізмів, що спрямовані на формування, розподіл і використання фінансових інструментів, таких як акції, облігації, валюта, деривативи та інші. Важливою особливістю фінансового ринку є його здатність акумулювати капітал з різних джерел і забезпечувати його ефективний рух між тими, хто має тимчасові надлишки ресурсів, і тими, хто має в них потребу [14, С. 58-68].

Відзначається, що фінансовий ринок функціонує як середовище для взаємодії різних економічних суб'єктів, таких як держави, корпорації, інвестори та фінансові інститути, створюючи можливості для залучення та інвестування капіталу на національному та міжнародному рівнях. Ця система не лише підтримує ліквідність економіки, але й надає інструменти для управління ризиками, стимулюючи інновації та розвиток нових фінансових продуктів. У той же час, фінансовий ринок є важливою платформою для реалізації монетарної та фінансової політики, що значною мірою визначає стратегії економічного зростання та соціально-економічного розвитку [19, С. 125-133].

Суб'єктами міжнародного фінансового ринку (рис. 1.1) є різноманітні організації, інститути та окремі учасники, що взаємодіють для забезпечення руху капіталу, управління ризиками, інвестування та фінансування. Їхня діяльність формує складну екосистему, в якій кожен суб'єкт виконує специфічну функцію, сприяючи стабільності та ефективності світового фінансового ринку.

Центральними суб'єктами виступають банки, які є головними фінансовими посередниками, забезпечуючи ліквідність та кредитування. Банківські установи міжнародного рівня, такі як JPMorgan Chase, HSBC, BNP Paribas, мають розгалужену мережу філій у різних країнах, що дозволяє їм здійснювати валютні операції, надавати кредитні послуги й обслуговувати клієнтів на глобальному рівні. Важливість банків підсилюється їхньою здатністю виступати маркетмейкерами на валютних і кредитних ринках, що сприяє стабілізації та регулюванню капітальних потоків.

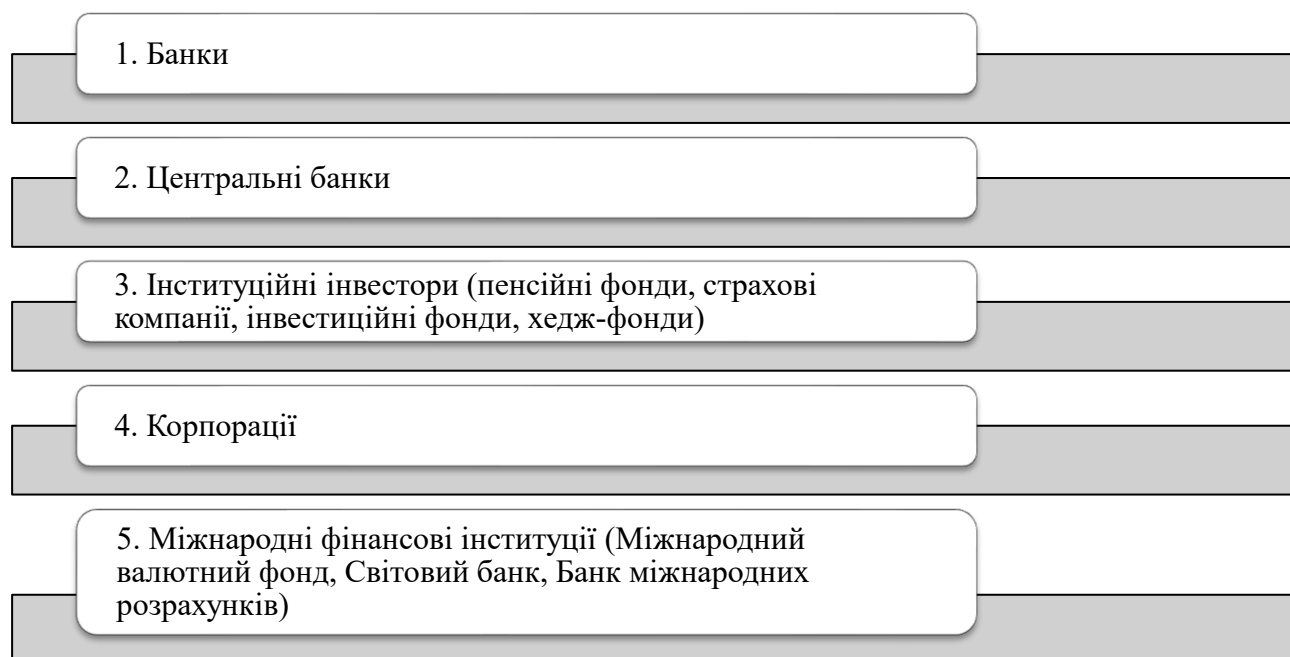

Рисунок 1.1 – Суб'єкти міжнародного фінансового ринку

Джерело: власна розробка автора

Крім банків, значну роль відіграють центральні банки, які виконують функції регуляторів і формують монетарну політику держав. Центральні банки, зокрема Федеральна резервна система США, Європейський центральний банк та Банк Японії, мають прямий вплив на валютний курс, процентні ставки та інші макроекономічні показники. Їхні рішення можуть призводити до суттєвих коливань на міжнародному фінансовому ринку, впливаючи на вартість активів, рівень інфляції та міжнародний рух капіталу. Через політику валютних інтервенцій та встановлення базових ставок центральні банки спрямовують економічні процеси в країнах і сприяють забезпеченню фінансової стабільності.

Ще однією ключовою групою суб'єктів є інституційні інвестори, які включають пенсійні фонди, страхові компанії, інвестиційні фонди та хедж-фонди. Ці суб'єкти оперують великими обсягами капіталу та здійснюють інвестиції в акції, облігації, деривативи й інші активи, створюючи значні потоки на фінансових ринках. Інституційні інвестори мають особливе значення через свої довгострокові інвестиційні стратегії, які забезпечують стабільність для ринків капіталу. Наприклад, пенсійні фонди часто інвестують у державні облігації для захисту своїх активів, тоді як хедж-фонди прагнуть отримати швидкий прибуток через спекулятивні операції. Таким чином, інституційні інвестори, з одного боку, забезпечують ліквідність і підтримують ринкову активність, а з іншого – формують тренди на глобальних фінансових ринках.

Не менш важливими суб'єктами є корпорації, які використовують міжнародні фінансові ринки для залучення капіталу, управління ризиками та фінансування своєї діяльності. Великі транснаціональні корпорації, такі як Apple, Microsoft та Toyota, випускають облігації, акції та інші інструменти на міжнародних ринках, забезпечуючи себе доступом до дешевого фінансування. Крім того, корпорації активно використовують ринки деривативів для хеджування валютних та кредитних ризиків, мінімізуючи вплив коливань валютних курсів і процентних ставок на свою діяльність. Їхня участь у фінансових ринках сприяє інтернаціоналізації капіталу і формує транснаціональні фінансові потоки [25, С. 113-116].

Окремо слід відзначити міжнародні фінансові інституції, такі як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк та Банк міжнародних розрахунків (БМР). Вони відіграють роль координаторів у міжнародній фінансовій системі, забезпечуючи фінансову підтримку країнам у кризових ситуаціях, розробляючи міжнародні стандарти регулювання та підтримуючи стабільність світової економіки. Наприклад, МВФ надає кредити країнам, що стикаються з фінансовими труднощами, водночас висуваючи вимоги щодо реформ і покращення макроекономічної політики. Світовий банк, своєю чергою, фінансує проекти, спрямовані на розвиток інфраструктури та боротьбу з бідністю,

тоді як БМР розробляє стандарти для банківського регулювання та фінансової стабільності.

Таким чином, суб'єкти міжнародного фінансового ринку створюють складну мережу взаємодій, у якій банки, центральні банки, інституційні інвестори, корпорації та міжнародні фінансові інституції відіграють свої унікальні ролі. Їхня діяльність забезпечує стабільність, ліквідність та розвиток глобальної фінансової системи, формуючи взаємозалежний ландшафт, який залишається ключовим фактором у світовій економіці [24, С. 108-115].

Об'єктами міжнародного фінансового ринку (рис. 1.2) є різноманітні фінансові інструменти, які забезпечують рух капіталу, інвестиції та управління ризиками на глобальному рівні.

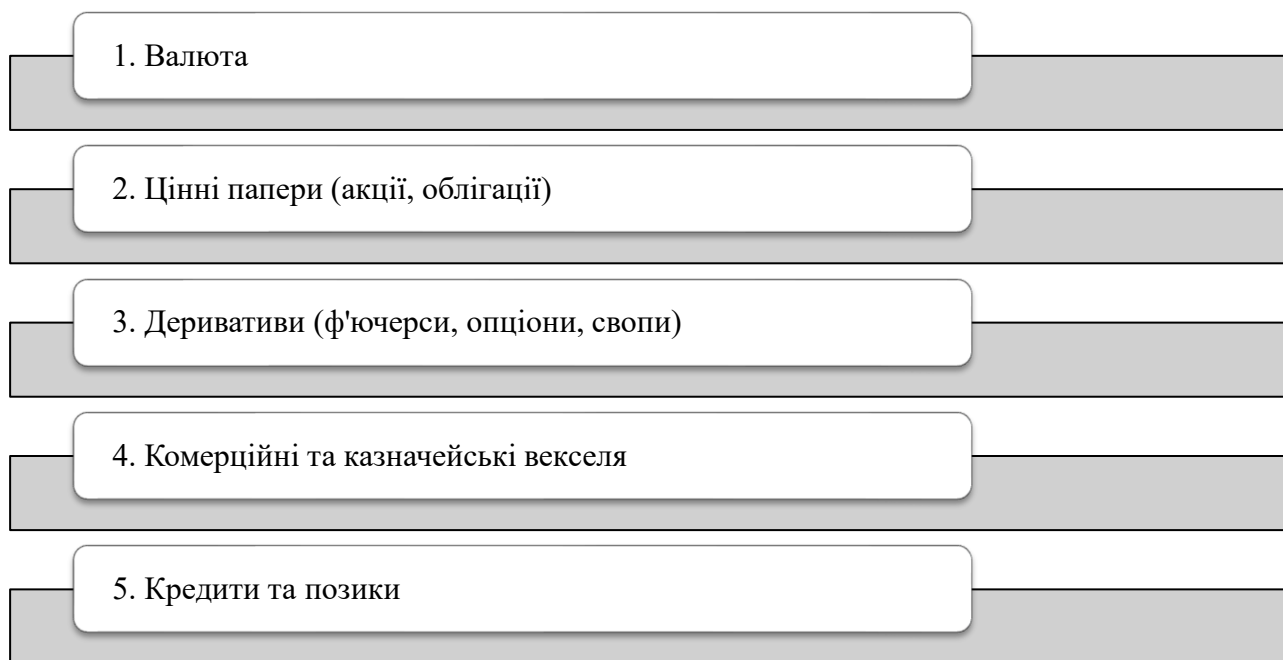

Рисунок 1.2 –Класифікація фінансових активів міжнародного фінансового ринку

Джерело: власна розробка автора

Валюта – використовується для міжнародних розрахунків, обміну та хеджування валютних ризиків. Валютні операції є основою світового валютного ринку, який забезпечує ліквідність і взаємодію між країнами.

Цінні папери – акції та облігації, які випускаються урядами, корпораціями та міжнародними організаціями. Акції представляють часткову власність у

компаніях, тоді як облігації є борговими зобов'язаннями. Обидва інструменти широко використовуються для залучення капіталу на міжнародному ринку.

Деривативи – похідні фінансові інструменти, такі як ф'ючерси, опціони та свопи, що дозволяють управляти ризиками та спекулювати на майбутніх змінах цін. Вони забезпечують хеджування валютних, процентних та товарних ризиків.

Кредити та позики – залучення міжнародного капіталу через кредитні та позикові механізми для урядів, корпорацій і міжнародних організацій. Вони забезпечують фінансування великих інвестиційних проєктів та допомагають управляти ліквідністю.

Ці об'єкти забезпечують функціонування міжнародного фінансового ринку, створюючи можливості для інвестування, фінансування та управління ризиками на глобальному рівні [22, С. 24-30].

Суттєвим аспектом функціонування фінансового ринку є його тісна взаємодія з іншими секторами економіки. Наприклад, стабільність фінансового ринку прямо впливає на реальний сектор економіки, забезпечуючи можливість отримання доступу до капіталу для інвестицій в інфраструктурні проєкти, виробництво товарів і послуг. Окрім цього, глобалізація значно підсилює вплив міжнародних фінансових ринків, які стають основними центрами перерозподілу капіталу між країнами, що ще більше підкреслює важливість координації між національними та глобальними економічними процесами.

На міжнародному фінансовому ринку одну з ключових ролей відіграють світові фінансові центри. Вони виступають основним місцем для мобілізації капіталу, розвитку фінансових інновацій та підтримки глобальної економічної стабільності. Їхня діяльність забезпечує можливість зосередження великих обсягів фінансових ресурсів і фінансових послуг в одному місці, що сприяє ефективності ринку та надає доступ до світового капіталу.

Світовий фінансовий центр – це концентрація банків і спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів, які здійснюють міжнародні валютні, кредитні та інші фінансові операції, зокрема з цінними паперами та золотом. Його формування відбувається в країнах зі стабільною валютно-економічною

ситуацією, розвиненою кредитною системою та добре організованою біржею. Важливими чинниками також є помірне оподаткування, пільгове валютне законодавство, що спрощує доступ іноземних позичальників і цінних паперів до біржового котирування, зручне географічне розташування, політична стабільність та впровадження сучасних інформаційних технологій для безпаперових операцій [2].

Історія розвитку міжнародних фінансових центрів проходила кілька етапів. До Першої світової війни провідним центром був Лондон, що стало можливим завдяки високому рівню розвитку капіталізму у Великобританії, її широким торговельним зв'язкам і стабільності фунта стерлінгів. Після війни головний фінансовий центр перемістився до США, водночас у Західній Європі виділялися Швейцарія і Люксембург, які стали важливими гравцями на ринку міжнародного кредитування. Пізніше, завдяки економічному підйому Японії та розширенню її банківської мережі, Токіо перетворився на новий фінансовий центр [2].

З 80-х років XX століття на карті світових фінансових центрів з'явилися такі міста, як Сінгапур і Гонконг, які завдяки своєму стрімкому розвитку та сприятливим умовам стали новими фінансовими гравцями. На початку 90-х років додалися фінансові центри на Багамських островах і в Бахреїні, приваблюючи компанії пільговим податковим законодавством і низькими операційними витратами.

Сучасні світові фінансові центри функціонують цілодобово, керуючи потоками міжнародних фінансових ресурсів. Їхня ефективність багато в чому залежить від технологій, таких як система SWIFT, яка забезпечує швидке передавання банківської та фінансової інформації на міжнародному рівні. Це дозволяє глобальній економіці працювати без перешкод, об'єднуючи фінансові установи по всьому світу [2].

Розвиток міжнародного фінансового центру проходить кілька стадій: спершу формується місцевий ринок, потім центр набуває регіонального значення і, нарешті, стає глобальним гравцем на фінансовій арені. Важливими елементами для досягнення статусу міжнародного фінансового центру є стійка фінансова

система, гнучкі фінансові інструменти та здатність ефективно залучати іноземний капітал. Це забезпечує різноманітність варіантів для кредиторів і позичальників, що охоплюють різні аспекти – від ризиків до прибутковості та ліквідності.

Міжнародний фінансовий центр є важливим елементом світової економіки, який забезпечує ефективний обіг капіталу на глобальному рівні. Його функціонування можливе лише за умов економічної свободи, що дозволяє учасникам ринку вільно здійснювати фінансові операції, накопичувати ресурси та інвестувати. Стабільна валюта і стійка фінансова система, що викликає довіру як у внутрішніх, так і в іноземних інвесторів, є ще однією основною умовою успішного функціонування міжнародного фінансового центру. Ефективні фінансові інститути та інструменти, здатні трансформувати заощадження в продуктивні капіталовкладення, також відіграють важливу роль, оскільки забезпечують динаміку ринку. Активні та мобільні ринки, що включають різні типи фінансових операцій, такі як короткострокові, довгострокові, строкові та ф'ючерсні, дають можливість позичальникам і інвесторам варіювати свої стратегії щодо ризиків, прибутковості та ліквідності [2].

Технології, зокрема системи зв'язку, дозволяють здійснювати ефективні безготівкові розрахунки та готівкові операції на міжнародному рівні. Високий рівень спеціалізованих фінансових знань і кваліфікованих кадрів, які є результатом належної освіти та навчання, сприяє підвищенню професіоналізму та ефективності ринку. Підтримка сприятливого правового клімату є ще одним важливим чинником, оскільки привабливе правове середовище для міжнародних потоків капіталу заохочує інвесторів до участі в ринкових процесах.

Окремо варто виділити офшорні зони, які надають спеціальні умови для міжнародних валютно-кредитних операцій. Завдяки ліберальному законодавству, яке захищає інтереси інвесторів і знижує податкові та регуляторні бар'єри, ці зони приваблюють значні обсяги міжнародних інвестицій. Офшорні банківські центри можуть бути як «паперовими», що виконують мінімальні операції, так і функціональними, які активно займаються депозитними та кредитними операціями. Вони слугують посередниками для переміщення капіталу з великих

міжнародних фінансових центрів, таких як Лондон і Нью-Йорк, до кінцевих позичальників.

Ще одним важливим аспектом міжнародних фінансових відносин є світовий ринок золота, який також відіграє значну роль у глобальній економіці. Основними учасниками цього ринку є банки, приватні особи та комерційні структури, які здійснюють купівлю та продаж золота. Першість у видобутку золота належить ПАР, однак значні обсяги золота також видобуваються в Канаді, Австралії, Китаї, Росії та інших країнах. На ринках золота здійснюються операції з великими зливками вагою до 400 тройських унцій, а також із золотом у дрібніших формах, таких як монети, медалі та пластини [2].

Залежно від державного регулювання існує кілька типів ринків золота: світові, внутрішні вільні, контрольовані місцеві та «чорні ринки». Контракти на цих ринках можуть бути спотовими або строковими, як-от форвардні угоди, свопи, опціони та ф'ючерси. Строкові угоди дозволяють інвесторам купувати або продавати певну кількість золота в майбутньому за ціною, що фіксується в момент укладання угоди, що дає змогу хеджувати ризики цінових коливань і забезпечує стабільність операцій на міжнародних ринках.

Таким чином, фінансовий ринок виступає як ключовий механізм забезпечення економічної стабільності та розвитку, надаючи учасникам можливість ефективно взаємодіяти, керувати ризиками та досягати поставлених цілей у мінливому економічному середовищі.

Основні теорії розвитку міжнародного фінансового ринку (рис. 1.3) базуються на різних підходах до аналізу функціонування глобальної фінансової системи, її структури та механізмів взаємодії між країнами. Внесок у розвиток цих теорій зробили багато вчених, які досліджували різні аспекти міжнародних фінансів, економіки та фінансових ринків [18, С. 7-34].

Однією з ключових теорій є теорія міжнародного портфельного інвестування, розроблена такими економістами, як Гаррі Марковіц та Джеймс Тобін. Їхні дослідження були спрямовані на вивчення способів оптимізації портфеля інвестора в умовах міжнародної диверсифікації ризиків. Вони довели,

що міжнародні фінансові ринки дозволяють інвесторам зменшувати ризики через розподіл активів між різними країнами, де умови ризику та дохідності можуть бути не пов'язані між собою. Це призвело до розвитку концепції ефективного портфеля, який мінімізує ризик при заданому рівні дохідності.

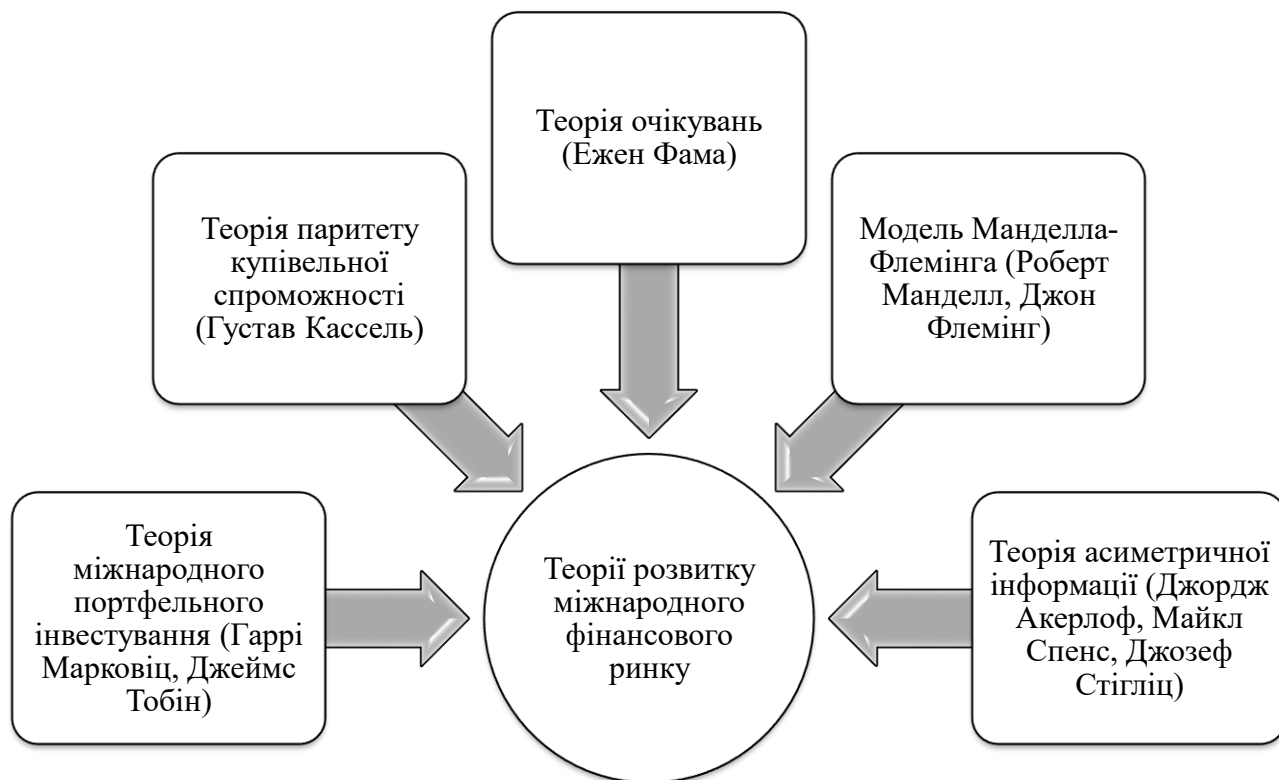

Рисунок 1.3 - Теорії розвитку міжнародного фінансового ринку

Джерело: власна розробка автора

Інша важлива теорія — це теорія паритету купівельної спроможності (ПКС), яка була популяризована Густавом Касселем на початку XX століття. Вона пояснює, як валютні курси між двома країнами встановлюються на основі відносного рівня цін на товари та послуги. Ця теорія стверджує, що в довгостроковій перспективі курси валют мають змінюватися відповідно до змін в інфляційних рівнях різних країн, і тим самим впливають на обсяги міжнародних фінансових потоків [20, С. 1-5].

Також важливою є теорія очікувань (Ежен Фама), яка підкреслює важливість інформації та очікувань інвесторів на фінансових ринках. Вона заснована на ідеї, що вартість фінансових інструментів на міжнародних ринках залежить від очікувань інвесторів щодо майбутніх економічних та фінансових

умов. Ця теорія відіграє важливу роль у поясненні коливань валютних курсів та цін на фінансові активи на міжнародному рівні.

Модель Манделла-Флемінга (розроблена Робертом Манделлом і Джоном Флемінгом) є ще однією важливою теорією у контексті міжнародного фінансового ринку. Вона розглядає взаємодію між відкритою економікою і валютними курсами, зосереджуючись на тому, як монетарна і фіскальна політика впливають на валютний курс у рамках системи фіксованих або плаваючих валютних курсів. Модель показує, як країни можуть використовувати ці політики для підтримки стабільності валют і міжнародних фінансових потоків.

Нарешті, важливою є теорія асиметричної інформації, розроблена такими вченими, як Джордж Акерлоф, Майкл Спенс та Джозеф Стігліц. Вона пояснює, як недосконала або неповна інформація може призводити до ринкових збоїв на міжнародних фінансових ринках. Наприклад, інвестори можуть мати недостатню інформацію про фінансову ситуацію в іншій країні, що збільшує ризик інвестицій та може призвести до фінансових криз [21, С. 67-78].

Таким чином, розвиток міжнародного фінансового ринку пояснюється через різні теорії, які охоплюють широке коло аспектів – від механізмів визначення валютних курсів до оптимізації портфелів інвесторів та ролі інформації на ринках. Внесок провідних економістів допомагає краще розуміти функціонування цієї глобальної системи та її вплив на світову економіку.

1.2. Роль та функції міжнародного фінансового ринку в глобальній економіці

Міжнародний фінансовий ринок відіграє визначальну роль у функціонуванні глобальної економіки, забезпечуючи ефективний перерозподіл капіталу між країнами та сприяючи інвестиційним потокам, які підтримують розвиток світових економік. Як центральний елемент глобальної фінансової системи, він забезпечує можливості для залучення капіталу, інвестування,

управління ризиками та здійснення міжнародних розрахунків. Важливою функцією міжнародного фінансового ринку є створення умов для оптимального розподілу ресурсів, що дозволяє країнам з дефіцитом капіталу залучати інвестиції для розвитку інфраструктури, технологій та виробничих потужностей, тоді як країни з надлишком капіталу можуть ефективно розміщувати свої фінансові ресурси з метою отримання максимального прибутку [25, С. 113-116].

Міжнародний фінансовий ринок виступає своєрідним каталізатором глобалізації, зближуючи економіки країн через взаємопов'язаність фінансових потоків. Він значно полегшує транснаціональну діяльність корпорацій, сприяючи фінансуванню міжнародної торгівлі та інвестицій, а також створенню нових економічних можливостей для бізнесу. Завдяки фінансовим ринкам, корпорації отримують доступ до дешевшого капіталу за межами національних кордонів, що дає можливість масштабувати виробництво, нарощувати експорт та покращувати конкурентні позиції на світовому ринку [16, С. 162-171].

Ключовою роллю міжнародного фінансового ринку є забезпечення ліквідності глобальної економіки, тобто здатності швидко конвертувати фінансові активи у гроші без значних втрат вартості. Це особливо важливо в умовах кризових ситуацій, коли глобальні економічні шоки, такі як фінансова криза 2008 року або пандемія COVID-19, можуть викликати нестачу ліквідності та порушення фінансових потоків. Міжнародний фінансовий ринок діє як стабілізатор у таких ситуаціях, дозволяючи фінансовим установам та урядам мобілізувати ресурси для підтримки стабільності економік.

Окрім цього, міжнародний фінансовий ринок виконує функцію управління ризиками через інструменти хеджування, такі як деривативи, які дозволяють учасникам ринку захиститися від коливань валютних курсів, процентних ставок або цін на товари.

Не менш важливою є роль міжнародного фінансового ринку у забезпеченні економічної стабільності та підтримці розвитку менш розвинених країн. Фінансові ринки створюють можливості для країн, що розвиваються, отримувати

доступ до міжнародного капіталу для фінансування проектів у сферах інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та технологій [22, С. 24-30].

Таким чином, міжнародний фінансовий ринок відіграє ключову роль у розвитку та стабілізації глобальної економіки, надаючи можливість для більш ефективного використання капіталу, підтримуючи міжнародну торгівлю, забезпечуючи ліквідність та управління ризиками. Його значення для економічного зростання та інтеграції світових економік важко переоцінити, хоча водночас він залишається вразливим до глобальних фінансових потрясінь та викликів, які потребують постійного вдосконалення регуляторних механізмів та міжнародної координації.

Міжнародний фінансовий ринок виконує низку важливих функцій, які мають суттєвий вплив на глобальну економіку (Рисунок 1.4). Одна з основних функцій – це перерозподіл капіталу. Міжнародні фінансові ринки дозволяють залучати фінансові ресурси з одних країн та спрямовувати їх до інших, де ці ресурси можуть бути використані найбільш ефективно. Це сприяє підвищенню продуктивності капіталу на світовому рівні та підтримці економічного зростання в країнах, які потребують інвестицій для розвитку.

Іншою важливою функцією є забезпечення ліквідності. Міжнародний фінансовий ринок надає учасникам можливість швидко конвертувати фінансові активи у гроші без значних втрат вартості, що дозволяє ефективно реагувати на економічні зміни або кризи. Ліквідність ринку сприяє стабільності економічних процесів і дозволяє країнам та корпораціям мати доступ до необхідних фінансових ресурсів у будь-який момент [24, С. 108-115].

Також міжнародний фінансовий ринок виконує функцію управління ризиками. Завдяки використанню таких фінансових інструментів, як ф'ючерси, опціони та свопи, учасники ринку можуть хеджувати валютні, процентні та інші ризики, пов'язані з коливаннями на ринках. Це особливо важливо в умовах глобальної економіки, де непередбачувані зміни можуть мати суттєвий вплив на інвестиції або торгові операції [26].

Рисунок 1.4 - Функції міжнародного фінансового ринку в глобальній економіці

Джерело: власна розробка автора

Крім того, міжнародний фінансовий ринок сприяє підвищенню ефективності світової економіки шляхом встановлення ринкових цін на фінансові інструменти. Вартість акцій, облігацій, валют та інших активів на міжнародному фінансовому ринку відображає взаємодію попиту та пропозиції, що дозволяє учасникам ринку приймати обґрунтовані рішення щодо інвестування або запозичення.

Окрема функція міжнародного фінансового ринку полягає в забезпеченні фінансування міжнародної торгівлі. Фінансові інструменти, такі як акредитиви та банківські гарантії, сприяють тому, що підприємства можуть безпечно та ефективно здійснювати міжнародні операції, зменшуючи ризики, пов'язані з неплатежами або валютними коливаннями [23].

Нарешті, міжнародний фінансовий ринок виконує важливу функцію стимулювання інновацій. Фінансові інститути, що працюють на глобальному ринку, постійно розробляють нові продукти та послуги для задоволення потреб

своїх клієнтів. Це включає як інноваційні фінансові інструменти, так і нові методи управління ризиками та фінансування. Інновації сприяють розвитку світової економіки, підвищуючи ефективність та гнучкість фінансових систем.

Таким чином, міжнародний фінансовий ринок виконує низку критично важливих функцій у глобальній економіці, від перерозподілу капіталу і управління ризиками до стимулювання інновацій і підтримки міжнародної торгівлі. Кожна з цих функцій сприяє інтеграції світових економічних систем і забезпечує ефективне функціонування глобального фінансового середовища.

1.3. Методи і показники оцінювання операцій на міжнародному фінансовому ринку

Оцінювання операцій на міжнародному фінансовому ринку є складним процесом, який вимагає застосування різних методів для повного розуміння умов і перспектив інвестицій, торгівлі або фінансових угод (Рисунок 1.5).

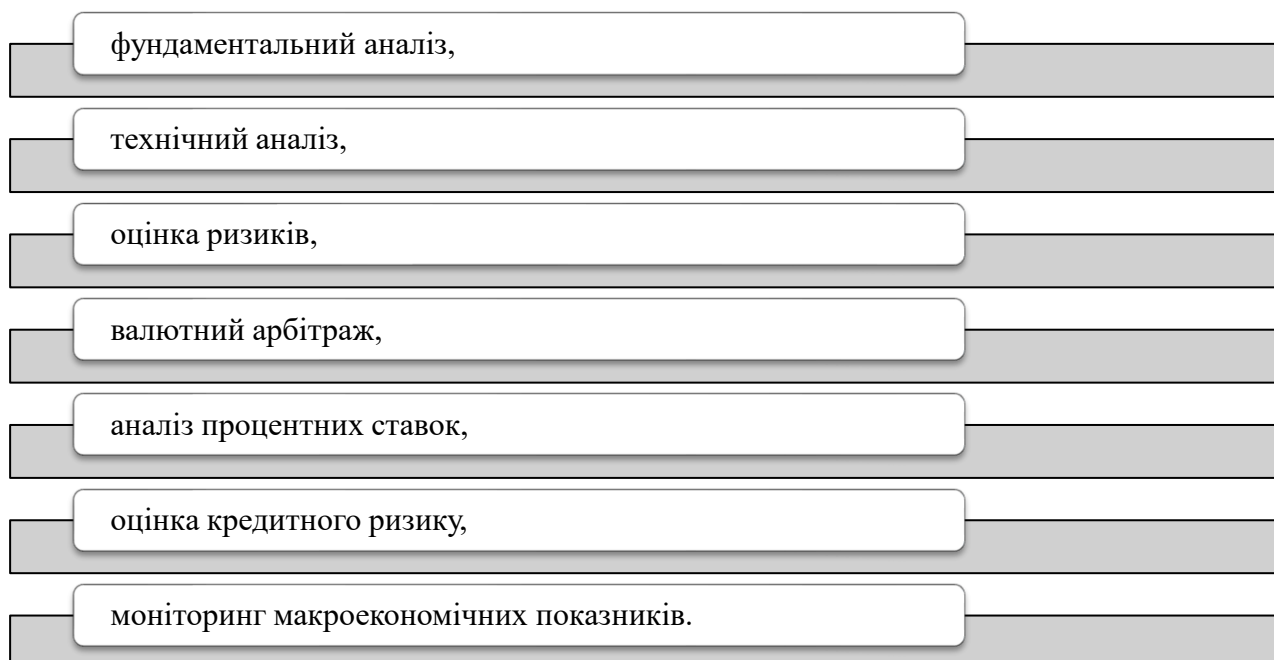

Рисунок 1.5 - Методи оцінювання операцій на міжнародному фінансовому ринку

Джерело: власна розробка автора

Фундаментальний аналіз є одним із ключових методів, який дозволяє оцінювати активи, ґрунтуючись на дослідженні основних економічних показників, таких як ВВП, рівень інфляції, безробіття та стан торгового балансу. Цей метод дозволяє прогнозувати динаміку активів на основі глибокого розуміння макроекономічної ситуації в країні та її впливу на міжнародний фінансовий ринок. Використовуючи цей підхід, інвестори отримують змогу приймати рішення щодо довгострокових інвестицій і стратегій [15].

Технічний аналіз, на відміну від фундаментального, зосереджується на вивченні історичних даних і цінових графіків для виявлення тенденцій і патернів, що можуть вказувати на майбутні зміни вартості активів. Такий підхід часто використовують трейдери, що займаються короткостроковими операціями на ринку. Технічний аналіз ґрунтується на ідеї, що ринок є циклічним, а минулі цінові коливання можуть повторюватися, даючи можливість передбачити майбутні зміни.

Оцінка ризиків є ще одним невід'ємним методом оцінювання операцій на міжнародних ринках. Зважаючи на волатильність валютних курсів, процентних ставок та економічних умов у різних країнах, учасники ринку повинні постійно аналізувати потенційні ризики, пов'язані з інвестуванням або укладанням угод. Використовуючи інструменти для вимірювання вартості ризику (Value at Risk) та аналізу сценаріїв, інвестори можуть краще розуміти можливі втрати та ймовірність їх настання [17, С. 430-439].

Валютний арбітраж, як один із поширених методів на міжнародних ринках, дозволяє учасникам отримувати прибуток за рахунок різниці в обмінних курсах на різних ринках. Цей процес полягає у одночасній купівлі та продажу валюти для використання різниці в курсах, що існує між різними країнами чи фінансовими інститутами. Такий підхід потребує швидких операцій і високого рівня координації, однак він є ефективним у стабільних ринкових умовах.

Аналіз процентних ставок є ще одним ключовим методом, оскільки зміни у відсоткових ставках мають прямий вплив на вартість фінансових активів, вартість кредитування і взагалі на рішення інвесторів. Оцінка різниці в

процентних ставках між різними країнами може вплинути на приплив чи відтік капіталу, що в свою чергу визначає валютний курс і вартість активів на ринках.

Оцінка кредитного ризику є особливо актуальною для учасників міжнародного ринку, оскільки дозволяє виявити ймовірність дефолту позичальників на основі фінансових показників та історії кредитування. Цей метод передбачає глибокий аналіз фінансового стану компаній або країн, що звертаються за позиками на міжнародних ринках, і дозволяє інвесторам робити обґрунтовані рішення щодо кредитування чи інвестування [13, С. 45].

Моніторинг макроекономічних показників забезпечує розуміння загальних економічних тенденцій і дозволяє прогнозувати їхній вплив на фінансові операції. Оцінка таких факторів, як рівень інфляції, безробіття та стан платіжного балансу, є основою для прийняття обґрунтованих рішень на міжнародному фінансовому ринку.

Таким чином, поєднання різних методів оцінювання операцій на міжнародному фінансовому ринку дозволяє інвесторам та трейдерам отримати повну картину про ринкову ситуацію, зменшити ризики та приймати ефективні інвестиційні рішення, враховуючи як короткострокові, так і довгострокові перспективи. Кожен із методів виконує свою функцію і забезпечує важливу інформацію, необхідну для успішної діяльності в умовах глобальної економіки.

Для отримання статистичних даних по цих сегментах можна скористатися наступними ресурсами:

1. Міжнародний валютний фонд (IMF) – надає дані про валютні ринки, світові інвестиційні потоки, ринки капіталу та фінансові інститути [3].
2. Світовий банк (World Bank) – публікує дані щодо глобальних фінансових ринків, ринків капіталу та економічних показників [4].
3. Банк міжнародних розрахунків (BIS) – джерело даних про валютні ринки, ринки деривативів та інші міжнародні фінансові операції [5].
4. Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD) – надає статистичні дані про ринки капіталу, фінансові інститути та глобальні інвестиційні тенденції [6].

5. Міжнародна організація комісій з цінних паперів (IOSCO) – джерело даних про ринки капіталу та регулювання цінних паперів [7].

6. Блумберг (Bloomberg) – надає дані в реальному часі про ринки капіталу, деривативи, валютний ринок та товарні ринки [8].

7. Thomson Reuters Eikon – платформа для доступу до фінансових даних, включаючи ринки капіталу, деривативи та валютний ринок [9].

Оцінювання операцій на міжнародному фінансовому ринку вимагає застосування низки ключових показників, що дозволяють не лише зрозуміти поточну ринкову ситуацію, але й прогнозувати динаміку майбутніх змін. Одним із найважливіших показників є дохідність інвестицій, що характеризує здатність активу генерувати прибуток [13, С. 52]. Формула для розрахунку дохідності є досить простою:

$$ROI = \frac{(V_f - V_i)}{V_i} * 100\%$$

де ROI — це Return on Investment, тобто показник дохідності, V_f — фінальна вартість активу, а V_i — його початкова вартість. Цей показник дає змогу оцінити ефективність інвестицій, визначивши, наскільки актив зріс або знизився у вартості за певний період. Він дозволяє порівнювати різні інвестиційні можливості та оцінювати їх відносну привабливість у контексті міжнародного фінансового ринку.

Іншим ключовим показником є співвідношення ризику і дохідності, яке допомагає інвесторам зрозуміти, яку потенційну винагороду можна отримати за взяті ризики [13, С. 62]. Одним із таких показників є коефіцієнт Шарпа:

$$S = \frac{(R_p - R_f)}{\sigma_p}$$

де S — коефіцієнт Шарпа, R_p — середня дохідність портфеля, R_f — безризикова ставка, а σ_p — стандартне відхилення дохідності портфеля, що відображає ризик. Цей показник дозволяє інвесторам оцінити, наскільки добре інвестиційний портфель винагороджує за прийнятий ризик. Чим вищий

коефіцієнт Шарпа, тим краще портфель компенсує ризики на міжнародному фінансовому ринку.

Показник валютного ризику, або Value at Risk (VaR), також є критичним у міжнародних фінансових операціях [13, С. 62]. VaR визначає найбільшу можливу втрату активу при певному рівні ймовірності протягом заданого періоду. Формула для його розрахунку є такою:

$$VaR = \alpha * \sigma * \sqrt{t}$$

де α — рівень надійності, σ — стандартне відхилення (волатильність активу), $\sqrt{t}$ — період часу. Цей показник використовується для оцінки максимальних можливих втрат у несприятливих умовах і дозволяє інвесторам краще розуміти ризики, пов'язані з коливаннями валютних курсів чи цін на активи.

Також важливим є показник мультиплікатора P/E (Price to Earnings Ratio), який показує співвідношення ринкової ціни акцій компанії до її прибутку на одну акцію:

$$P/E = \frac{P}{EPS}$$

де P — це ринкова ціна акції, а EPS — прибуток на акцію (Earnings Per Share). Цей показник дозволяє оцінити, наскільки інвестори готові платити за одну одиницю прибутку компанії. Високий P/E може свідчити про високу оцінку перспектив зростання компанії, тоді як низький — про можливу недооцінку або пов'язані з компанією ризики.

Окремим показником є валютний курс, який є однією з основних змінних на міжнародних фінансових ринках. Його динаміка суттєво впливає на результати міжнародних операцій, оскільки навіть незначні коливання можуть призвести до суттєвих змін у дохідності чи витратах для учасників ринку. Для оцінки валютних курсів часто використовують паритет купівельної спроможності (Purchasing Power Parity):

$$S = \frac{P_1}{P_2}$$

де S — обмінний курс між двома валютами, P_1 і P_2 — рівень цін у двох країнах. Ця формула дозволяє визначити теоретичний обмінний курс, що відображає співвідношення вартостей кошиків товарів у двох країнах. Вона є основою для прогнозування змін валютних курсів у довгостроковій перспективі.

Оцінка кредитного ризику є ще одним важливим показником, який включає в себе аналіз імовірності дефолту позичальника [13, С. 62]. Один із методів для його вимірювання — це модель Z-рахунку Альтмана:

$$Z = 1.2 * \frac{WC}{TA} + 1.4 * \frac{RE}{TA} + 3.3 * \frac{EBIT}{TA} + 0.6 * \frac{MVE}{TL} + 1.0 * \frac{S}{TA}$$

де WC — робочий капітал, TA — загальні активи, RE — нерозподілений прибуток, $EBIT$ — прибуток до сплати податків та відсотків, (MVE) — ринкова вартість власного капіталу, TL — загальні зобов'язання, S — чисті продажі. Ця модель використовується для прогнозування фінансової стійкості компаній і визначення ймовірності банкрутства.

Таким чином, комплексна оцінка операцій на міжнародному фінансовому ринку базується на застосуванні різних показників, кожен з яких відображає конкретний аспект ринкової динаміки. Від дохідності інвестицій та оцінки ризиків до аналізу валютних курсів і кредитної спроможності — кожен із цих показників відіграє критичну роль у прийнятті рішень інвесторами та трейдерами на глобальному ринку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

2.1. Механізм регулювання світового фінансового ринку

Механізм регулювання світового фінансового ринку ґрунтується на взаємодії численних інструментів, учасників та регуляторів, які забезпечують потік капіталу між країнами й регіонами, сприяючи ефективному розподілу ресурсів у глобальній економіці.

Механізми регулювання світового фінансового ринку базуються на широкому спектрі інструментів і методів, що дозволяють ефективно розподіляти капітал між країнами, галузями і проектами, забезпечуючи стабільність і зростання глобальної економіки. Одним із основних механізмів є валютний ринок, де щодня здійснюються операції на трлн. дол. США. Так, за даними Банку міжнародних розрахунків, у 2022 році обсяг світового валютного ринку сягнув приблизно 7,5 трлн. дол. США на день, що свідчить про колосальний масштаб транснаціональних валютних операцій. Цей ринок дозволяє країнам і корпораціям проводити міжнародні розрахунки, забезпечуючи ефективне функціонування міжнародної торгівлі та інвестування.

Операції з цінними паперами є іншим критичним механізмом. На світових біржах, таких як Нью-Йоркська фондова біржа або Лондонська фондова біржа, щоденно торгуються акції, облігації та інші фінансові інструменти. Наприклад, лише капіталізація фондового ринку США наприкінці 2023 року перевищувала 40 трлн. дол. США, що демонструє масштаби залучення капіталу через випуск акцій та облігацій. Корпорації, такі як Amazon і Microsoft, використовують випуск акцій для залучення капіталу на розвиток нових проектів і технологій. Державні облігації, у свою чергу, є надійним інструментом для залучення фінансування, зокрема США, Японія і Німеччина випускають великі обсяги державного боргу,

який викуповується інвесторами по всьому світу, забезпечуючи цим кошти для державних інфраструктурних проектів та інших ініціатив.

Фінансові інструменти (рис. 2.1), такі як деривативи — опціони, ф'ючерси та свопи, — забезпечують учасникам ринку можливість захисту від ризиків та спекулятивних можливостей. Наприклад, нафтові компанії використовують ф'ючерсні контракти для фіксації цін на сировину, що захищає їх від різких коливань цін на нафту. Більше того, за даними Міжнародної асоціації свопів і деривативів (ISDA), обсяг ринку свопів у 2023 році становив понад 600 трлн. дол. США, що свідчить про масштаб використання цих інструментів як засобу захисту від фінансових ризиків та стабілізації грошових потоків корпорацій і держав.

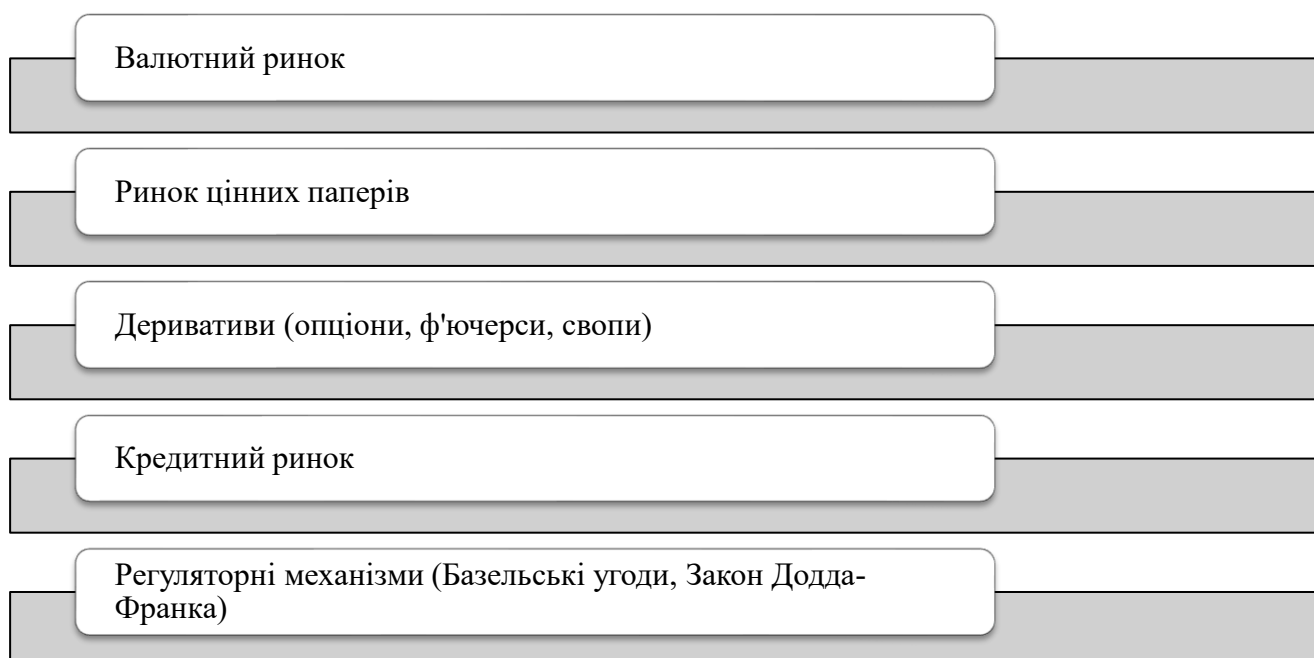

Рисунок 2.1 – Фінансові інструменти регулювання світового фінансового ринку

Джерело: власна розробка автора

Кредитний ринок є важливим механізмом, який забезпечує доступ до капіталу для урядів і компаній. Наприклад, Міжнародний валютний фонд (МВФ) і Світовий банк надають країнам, що розвиваються, кредити для фінансування інфраструктурних проектів та підтримки макроекономічної стабільності. У 2022 році МВФ виділив понад 100 млрд. дол. США для країн, що потребують фінансової підтримки, що дозволяє їм протистояти економічним кризам і

підтримувати економічне зростання. Великі комерційні банки, такі як J.P. Morgan та HSBC, надають кредити корпораціям та урядам на розвиток ключових проєктів, що сприяє економічному прогресу. Країни, які розвиваються, часто випускають суверенні облігації, щоб залучити кошти на інфраструктурні та соціальні проєкти, такі як покращення доріг чи водопостачання. Корпорації, у свою чергу, можуть випускати корпоративні облігації, які дозволяють залучити капітал для розширення виробничих потужностей або виходу на нові ринки. Такі механізми дозволяють значним компаніям, як Tesla чи Apple, отримувати доступ до капіталу без необхідності залучення акціонерного фінансування, зберігаючи при цьому контроль над управлінням компанією.

Регуляторні механізми також мають вагоме значення для регулювання світового фінансового ринку. Наприклад, Базельські угоди, прийняті Базельським комітетом, встановлюють міжнародні стандарти для банківської діяльності, регулюючи вимоги до капіталу, що дозволяє банкам протистояти фінансовим кризам та забезпечує стабільність світової банківської системи. У Сполучених Штатах Закон Додда-Франка, ухвалений у 2010 році, зміцнив регуляцію фінансового ринку після глобальної кризи 2008 року, впровадивши правила щодо надмірно ризикових операцій і посилення нагляду за системними ризиками.

Ці механізми функціонують у комплексі, забезпечуючи інтеграцію світових економік через потоки капіталу, що сприяє розвитку інновацій, стабільності фінансових систем і підтримці глобальної економіки. Завдяки валютним операціям, інвестиціям у цінні папери, деривативам і кредитам, учасники ринку мають можливість ефективно використовувати капітал для досягнення стратегічних цілей, водночас зберігаючи стійкість фінансових систем у світовому масштабі.

Світовий фінансовий ринок включає такі сегменти, як валютний, кредитний, ринок цінних паперів і ринок деривативів, кожен з яких відіграє певну роль у підтримці економічної активності, стабільності й забезпеченні ліквідності.

Основою регулювання світового фінансового ринку є розгалужена мережа фінансових інститутів, які виступають посередниками між інвесторами та

позичальниками, організовуючи рух капіталу з максимальною ефективністю і стабільністю. Ці фінансові інститути — банки, інвестиційні фонди, страхові компанії — забезпечують баланс інтересів між тими, хто володіє надлишковими фінансовими ресурсами, і тими, хто їх потребує для розвитку своїх економічних проєктів. Наприклад, інвестиційні фонди, як Vanguard або BlackRock, акумулюють капітал від численних приватних інвесторів і спрямовують його на фінансування великих інфраструктурних проєктів, державних облігацій або корпоративних акцій. Такі інвестиції не тільки приносять доходи інвесторам, але й сприяють стабільності ринку, забезпечуючи ресурсами підприємства і державні органи.

Банківська система є ключовим посередником, який здійснює процес кредитування, дозволяючи корпораціям отримувати доступ до фінансування для розширення виробництва чи технологічного оновлення. Так, Deutsche Bank, J.P. Morgan та інші великі банки активно кредитують міжнародні корпорації і держави, підтримуючи інфраструктурні ініціативи, наприклад, в енергетиці чи транспорті, які є необхідними для сталого економічного зростання. Ці банки надають також кредити державам у формі облігацій, які купують інституційні інвестори. Для країн з високим економічним ризиком, як-от Україна, такі облігації можуть гарантувати міжнародні організації, як МВФ, щоб знизити ризики для інвесторів і забезпечити доступ до капіталу для критичних проєктів.

Важливу роль у забезпеченні стабільності ринку відіграють операції з іноземною валютою, які здійснюють банки, корпорації та інші учасники фінансового ринку. Наприклад, корпорація, яка веде бізнес у кількох країнах, таких як General Electric, може використовувати валютні свопи для страхування ризиків валютних коливань. Коли курс національної валюти коливається, валютні операції дозволяють уникати втрат через зміну курсу валют під час міжнародних розрахунків. Великі банки, як-от HSBC та Citi, пропонують послуги валютного страхування, використовуючи похідні фінансові інструменти, такі як опціони чи форвардні контракти, які допомагають корпораціям зберегти стабільність фінансових потоків у будь-яких ринкових умовах.

Світовий фінансовий ринок працює на основі тісної взаємодії між цими інститутами, які підтримують ефективний рух капіталу в глобальній економіці. Об'єднуючи інтереси учасників через механізми кредитування, інвестування і страхування валютних ризиків, ці інститути забезпечують стабільність і надійність фінансових систем різних країн, сприяючи глобальному економічному зростанню і зменшенню ризиків у кризових ситуаціях.

Законодавча база і регуляторні органи, такі як МВФ, Світовий банк та регулятори національних ринків, відіграють важливу роль у створенні нормативної підтримки та контролю за діяльністю учасників ринку. Наприклад, директиви Базельського комітету встановлюють вимоги до рівня капіталу банків, зменшуючи системні ризики, а також стимулюють фінансові установи забезпечувати стійкість власного капіталу. Водночас Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD) і Міжнародна організація комісій з цінних паперів (IOSCO) розробляють стандарти, які допомагають запобігати фінансовим зловживанням і сприяють прозорості ринку.

Усі ці елементи взаємодіють на основі попиту та пропозиції, де ключову роль відіграють обмінні курси, відсоткові ставки та ціни на фінансові активи, що регулюються ринковими умовами. Взаємодія учасників та інструментів на світовому фінансовому ринку дозволяє не лише забезпечувати капітал для економічного зростання, але й підтримувати рівновагу в умовах глобальних ризиків, таких як економічні кризи або політична нестабільність.

Регулювання світового фінансового ринку є складною і багаторівневою системою, що охоплює численні національні та міжнародні норми, які спрямовані на забезпечення прозорості, стабільності та безпеки фінансових операцій (рис. 2.2). Діяльність на цьому ринку регулюється як на рівні окремих країн, так і за допомогою міжнародних організацій та узгоджених багатосторонніх угод. Серед ключових інституцій, що здійснюють регулювання, виділяються Міжнародний валютний фонд, Світовий банк та Банк міжнародних розрахунків, які координують міжнародні стандарти і сприяють економічній стабільності через моніторинг та рекомендації.

1. Базельські угоди (Базель III)
2. Закон Додда-Франка (Dodd-Frank Act), США
3. Правило Волкера (частина Закону Додда-Франка), США
4. Директива про ринки фінансових інструментів (MiFID II), ЄС
5. Загальний регламент про захист даних (GDPR), ЄС
6. Закон про фінансові інструменти та біржі (FIEA), Японія
7. Рекомендації IOSCO щодо запобігання маніпуляціям на ринку цінних паперів

Рисунок 2.2 - Перелік основних нормативних документів та регуляторних стандартів, які використовуються для регулювання світового фінансового ринку на міжнародному рівнях

Джерело: власна розробка автора

Базельські угоди, прийняті Базельським комітетом з банківського нагляду, є ключовими міжнародними стандартами, які визначають правила регулювання банківської діяльності для забезпечення стабільності світової фінансової системи. Одним із найважливіших аспектів цих угод є встановлення вимог до капітальної адекватності банків, тобто мінімального рівня капіталу, який фінансові установи повинні утримувати для покриття своїх ризиків. Ці угоди мають на меті захистити фінансові установи від можливих криз, які можуть бути спричинені несприятливими ринковими умовами або збитковими операціями.

Перший набір таких стандартів, відомий як Базель I, був прийнятий у 1988 році і встановлював основи для регулювання капіталу, зокрема вимогу зберігати мінімальний рівень капіталу на рівні 8% від ризикових активів. Базель II, прийнятий у 2004 році, вдосконалив підходи до оцінки ризиків, розширивши їх для операційного і ринкового ризиків, а також ввів триступеневий підхід до регулювання, який включав капітальну адекватність, наглядовий процес і ринкову дисципліну [28].

Найбільш сучасний стандарт – Базель III – був розроблений після фінансової кризи 2008 року і прийнятий у 2010 році. Базель III передбачає більш жорсткі вимоги до капіталу та ліквідності банків для зниження системних ризиків. Основним принципом є те, що банки повинні утримувати достатньо власного капіталу, щоб покривати непередбачувані втрати та уникати залежності від зовнішнього фінансування. Базель III збільшив мінімальні вимоги до капіталу першого рівня (так званого "core capital") до 4,5% від ризикових активів, тоді як загальний рівень капіталу має становити не менше 8%. Крім того, Базель III ввів буфер збереження капіталу у розмірі 2,5%, який може бути використаний банками під час фінансових труднощів для підтримання операційної стійкості.

Важливим нововведенням Базель III є введення коефіцієнта ліквідності, який визначає здатність банків протистояти короткостроковим зобов'язанням. Ліквідний буфер або коефіцієнт ліквідності покликаний забезпечити, що банки завжди мають достатньо ліквідних активів, які можуть бути швидко продані для покриття короткострокових потреб у фінансуванні. Також запроваджено коефіцієнт чистого стабільного фінансування, який встановлює обмеження на використання короткострокового фінансування для довгострокових інвестицій, забезпечуючи більшу стійкість банків до змін у ринковій ліквідності.

Базель III передбачає регулярну звітність банків для перевірки їх відповідності вимогам, а також механізми нагляду за виконанням цих норм, що дає змогу регуляторам оперативно виявляти та реагувати на потенційні ризики. Загалом Базель III є зразком багатостороннього підходу до управління ризиками, стимулюючи фінансові установи утримувати високий рівень капіталу, посилювати прозорість і знижувати залежність від надмірного боргового фінансування. Ці стандарти значною мірою впливають на фінансову стабільність, оскільки підтримують банківську систему на надійному рівні навіть під час кризових ситуацій [28].

Закон Додда-Франка (Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act) став ключовим документом у регулюванні фінансових ринків США після кризи 2008 року, запроваджуючи масштабні реформи, спрямовані на

зміцнення фінансової системи та захист прав споживачів. Він розширив повноваження Федеральної резервної системи, дозволивши їй контролювати великі фінансові компанії, що вважалися системно важливими, та здійснювати більш жорсткий моніторинг за ризиковими практиками у фінансовій галузі [29].

Одним із найважливіших компонентів закону стало створення Ради з нагляду за фінансовою стабільністю (Financial Stability Oversight Council, FSOC), яка отримала повноваження щодо моніторингу системних ризиків та мала право втручатися в діяльність фінансових установ, що становлять загрозу стабільності економіки. Ця рада, до складу якої входять представники різних регуляторних органів США, забезпечує координацію політики, направленої на запобігання кризовим явищам та забезпечення фінансової безпеки.

Однією з найбільш помітних складових закону Додда-Франка є правило Волкера (Volcker Rule), яке спрямоване на обмеження спекулятивної діяльності банків. Це правило забороняє комерційним банкам займатися інвестиційною діяльністю, яка не стосується безпосередньо обслуговування їхніх клієнтів. Зокрема, банкам заборонено брати участь у пропрієтарній торгівлі (коли банки торгують на ринку від свого імені, щоб отримати прибуток) та володіти значними частками в хедж-фондах або приватних інвестиційних фондах. Ці обмеження мали на меті зменшити ймовірність надмірних ризиків, які можуть призвести до серйозних фінансових втрат і загрожувати стійкості банківської системи [30].

Крім того, закон посилив регуляцію щодо захисту прав споживачів через створення Бюро фінансового захисту споживачів (Consumer Financial Protection Bureau, CFPB), яке наглядає за банківськими і небанківськими фінансовими установами, забезпечуючи відповідальне ставлення до споживачів та прозорість фінансових послуг. CFPB має повноваження встановлювати та застосовувати стандарти щодо кредитних продуктів, відслідковувати дотримання вимог щодо прозорості кредитних операцій та запобігати шахрайству у сфері фінансових послуг.

Закон Додда-Франка також включає норми щодо розкриття інформації про заробітну плату керівників фінансових установ та співвідношення її до середнього

рівня заробітку працівників, підвищуючи рівень корпоративної прозорості. Крім того, він вводить нові стандарти для деривативів, що торгуються поза біржами, зокрема встановлює вимоги щодо звітності та клірингу для зниження ризиків.

Таким чином, закон Додда-Франка забезпечує багатостороннє регулювання фінансових ринків США, сприяє стабільності фінансової системи, обмежує ризикові операції банків та надає більш ефективний захист прав споживачів. Цей документ став основою сучасного фінансового регулювання США, яке спрямоване на забезпечення прозорості, стійкості та безпеки в умовах глобальних фінансових викликів [29].

Європейський Союз впроваджує комплексний підхід до регулювання фінансових ринків, використовуючи директиви та регламенти, що забезпечують прозорість, стабільність і захист прав інвесторів. Одним із основних документів у цій сфері є Директива про ринки фінансових інструментів (MiFID II), яка набула чинності у 2018 році. MiFID II встановлює нові стандарти для роботи торгових платформ, підвищуючи рівень прозорості фінансових операцій. Вона зобов'язує фінансові установи докладно інформувати клієнтів про можливі ризики, витрати та прибутковість фінансових інструментів, а також передбачає регулярну звітність та моніторинг транзакцій. Таке регулювання спрямоване на захист інтересів інвесторів і підтримку довіри до фінансових ринків [31].

Загальний регламент про захист даних (GDPR) також став важливим елементом регулювання, що охоплює конфіденційність персональних даних. Хоча GDPR є загальним регламентом щодо захисту даних, він суттєво впливає на регулювання фінансових установ. Він накладає жорсткі обмеження на обробку та зберігання персональної інформації клієнтів, зокрема фінансової, що вимагає високого рівня захисту даних та відповідності стандартам безпеки. Це регулювання забезпечує не лише конфіденційність, але й підвищує довіру клієнтів до фінансових установ, які зобов'язані дотримуватись вимог GDPR у всіх аспектах роботи з даними [32].

ЄС також підтримує впровадження екологічно сталих фінансових практик. В 2021 році набула чинності Таксономія ЄС щодо сталих фінансів, яка надає

інвесторам детальні критерії для визначення того, чи є діяльність компаній екологічно сталою. Ця таксономія сприяє розвитку фінансів у напрямку сталого розвитку, забезпечуючи чіткість і прозорість для інвесторів, які прагнуть зробити свій портфель більш екологічно відповідальним.

Завдяки такому широкому спектру регуляторних документів ЄС забезпечує високий рівень стабільності на фінансових ринках, сприяючи їх інтеграції та довірі з боку інвесторів.

У Японії регулювання фінансових ринків є комплексним процесом, який здійснює Агентство фінансових послуг (Financial Services Agency, FSA) [33]. Цей орган має повноваження контролювати діяльність банків, страхових компаній та учасників фондових ринків, підтримуючи фінансову стабільність і довіру до системи. Особливо посилене регулювання було запроваджене після фінансової кризи 2008 року, яка продемонструвала необхідність жорстких вимог до прозорості операцій та боротьби з відмиванням коштів. Агентство фінансових послуг запровадило контрольні заходи щодо прозорості транзакцій, моніторингу ринків та фінансової стійкості установ.

Одним із основних нормативних актів, що регулюють фінансові операції, є Закон про фінансові інструменти та біржі (Financial Instruments and Exchange Act, FIEA), який встановлює стандарти для брокерських послуг, фондових ринків та торгових платформ. FIEA запроваджує комплексні вимоги до брокерів і торговців, що дозволяє мінімізувати ризики для інвесторів і підвищити прозорість операцій. Крім того, закон передбачає суворий контроль за дотриманням вимог до розкриття інформації, що надає інвесторам доступ до достовірних даних про ризики та можливості інвестицій [34].

Завдяки регулюванню FSA та FIEA, Японія посилює захист інвесторів, забезпечує стабільність фінансових ринків і підвищує довіру до фінансових інструментів, що в кінцевому підсумку сприяє розвитку фінансової системи країни в умовах глобальної економічної взаємозалежності.

На міжнародному рівні координація регуляторних заходів є важливою складовою забезпечення стабільності фінансових ринків і попередження

фінансових зловживань, що стає можливим завдяки діяльності Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) і Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO). OECD зосереджується на розробці рекомендацій та стандартів, що сприяють економічному зростанню, торгівлі й інвестиціям, а також підтримує країни у вдосконаленні регуляторних політик. Ці рекомендації враховують найкращі практики управління ринками капіталу і забезпечення прозорості операцій, що дозволяє країнам-учасникам ефективно впроваджувати високі стандарти регулювання.

IOSCO, яка об'єднує регуляторні органи цінних паперів багатьох країн, займає ключову роль у сфері нагляду за ринками цінних паперів і розробляє рекомендації щодо попередження ринкових маніпуляцій. Її стандарти націлені на підвищення прозорості фінансових операцій, створення умов для чесної конкуренції та захист інтересів інвесторів. Наприклад, рекомендації IOSCO щодо запобігання маніпуляціям на ринку цінних паперів передбачають посилений нагляд за операціями та вимоги щодо прозорості, що допомагає регуляторам оперативно виявляти можливі порушення, забезпечуючи інвесторам доступ до чесних та прозорих ринків.

Завдяки спільним зусиллям таких організацій, як OECD та IOSCO, регуляторна координація на міжнародному рівні стає більш ефективною, а національні фінансові регулятори отримують інструменти для впровадження політик, що зміцнюють фінансову стабільність і мінімізують ризики зловживань у глобальному масштабі.

Отже, регулювання світового фінансового ринку є багатогранним процесом, в якому національні та міжнародні норми взаємодіють, створюючи єдину систему для запобігання кризам і збереження фінансової стабільності. Документи та закони на рівні окремих країн і наднаціональні регулюючі стандарти формують основу регулювання світового фінансового ринку, що забезпечує стійкість економік у глобальному масштабі.

2.2. Аналіз особливостей і тенденції розвитку світового фінансового ринку

Аналіз особливостей розвитку світового фінансового ринку вимагає глибокого розуміння його багатогранної природи та динаміки. Основною характеристикою сучасного фінансового ринку є його глобалізація, яка перетворила національні фінансові системи в єдиний інтегрований простір, де капітал вільно пересувається між країнами. Ця інтеграція відбувається завдяки розвитку технологій, збільшенню обсягів міжнародної торгівлі та інвестицій, а також зростанню ролі міжнародних фінансових інституцій. Світовий фінансовий ринок функціонує як платформа для обміну капіталом, на якій відбуваються операції з цінними паперами, валютами, деривативами та іншими фінансовими інструментами (рис. 2.3).

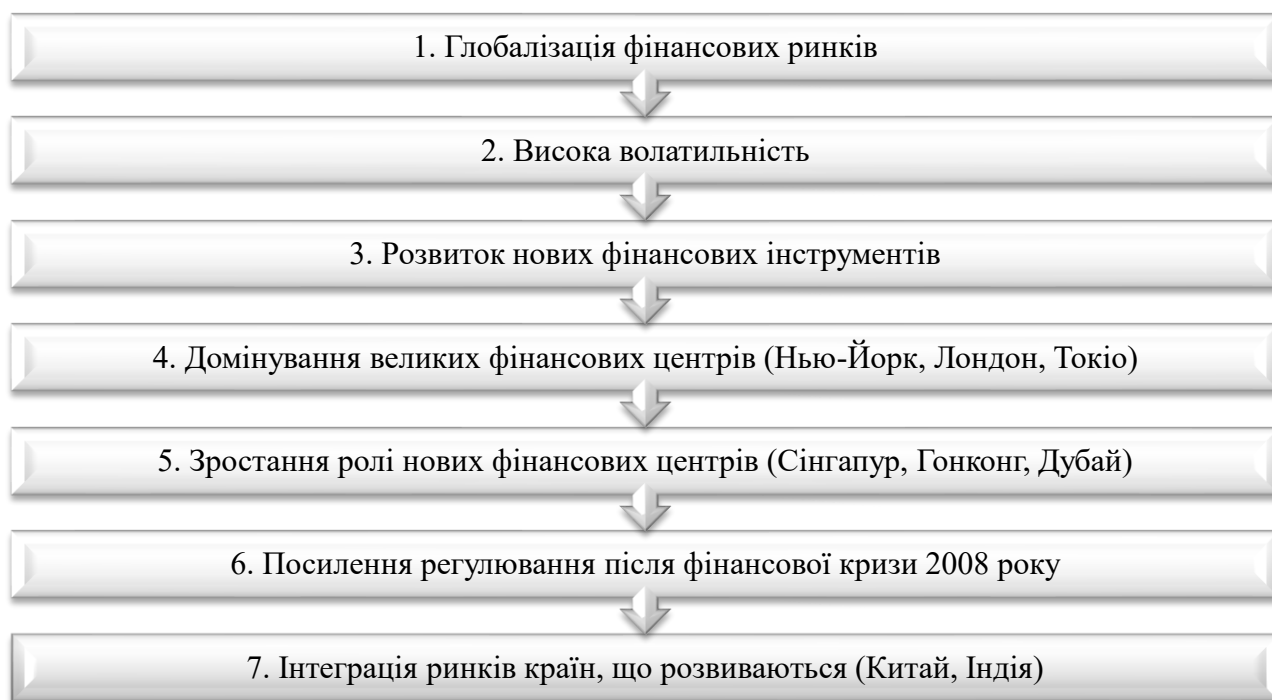

Рисунок 2.3 - Особливості розвитку світового фінансового ринку

Джерело: власна розробка автора

Однією з головних особливостей сучасного фінансового ринку є його висока волатильність. Глобальні фінансові кризи, політичні зміни, пандемії та інші непередбачувані події можуть викликати значні коливання на ринках, що робить управління ризиками важливим аспектом для всіх учасників ринку. Крім

того, розвиток технологій, особливо в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, призвів до значного прискорення обміну інформацією, що дозволяє ринкам реагувати на зміни миттєво. Це забезпечує гнучкість і адаптивність, але водночас підвищує ризик спекуляцій і різких коливань курсів та цін на активи.

Ще однією важливою особливістю є розвиток нових фінансових інструментів, таких як деривативи, які дозволяють інвесторам ефективно управляти ризиками, хеджувати позиції та отримувати доступ до активів, які раніше були недоступні. Ці інструменти значно розширили можливості інвесторів, дозволяючи їм діяти на глобальному ринку, мінімізуючи при цьому вплив валютних та економічних ризиків. Проте використання складних фінансових інструментів також вимагає високого рівня професійної підготовки та знань для оцінки ризиків і прогнозування майбутніх тенденцій.

Також важливою особливістю є домінування великих фінансових центрів, таких як Нью-Йорк, Лондон і Токіо, які концентрують більшість світових фінансових операцій. Ці центри не лише забезпечують інфраструктуру для глобальних фінансових операцій, але й виступають як регулятори, впливаючи на ринкові умови та правила гри для інших учасників. Водночас зростає роль нових фінансових центрів, таких як Сінгапур, Гонконг та Дубай, які швидко розвиваються завдяки сприятливим умовам для інвесторів та пільговому законодавству.

Система регулювання світового фінансового ринку також зазнала значних змін. Після глобальної фінансової кризи 2008 року міжнародні інституції, такі як Міжнародний валютний фонд і Базельський комітет з банківського нагляду, посилили вимоги до прозорості, стійкості та надійності фінансових інституцій. Це сприяло покращенню стабільності глобальної фінансової системи, але водночас підвищило витрати на виконання регуляторних вимог, що може створювати перешкоди для нових гравців на ринку.

Окрім цього, важливим аспектом розвитку є посилення ролі країн, що розвиваються. Китай, Індія та інші економіки активно інтегруються у світовий фінансовий ринок, що змінює баланс сил у глобальній фінансовій системі.

Інститути та інвестори все більше звертають увагу на ці ринки як на джерело нових інвестиційних можливостей, незважаючи на існуючі політичні та економічні ризики.

Таким чином, розвиток світового фінансового ринку характеризується глибокими структурними змінами, високою динамічністю та зростаючим рівнем глобалізації. Особливості цього ринку, такі як волатильність, розвиток нових інструментів, домінування великих фінансових центрів та посилення регуляторного нагляду, створюють складне середовище для учасників ринку, яке вимагає від них високого рівня професійних знань і вміння швидко адаптуватися до змін.

Війна Росії проти України та ескалація конфлікту в Ізраїлі суттєво вплинули на світовий фінансовий ринок, вносячи нестабільність та підвищену волатильність у глобальні фінансові процеси. Обидва конфлікти мають різноманітні економічні наслідки, що впливають на ціни активів, сировини, енергоресурсів та інвестиційні настрої.

Російсько-українська війна, зокрема, вплинула на ціни нафти, газу та сільськогосподарської продукції, що призвело до зростання інфляції у багатьох країнах. Санкції, введені проти Росії, обмежили доступ до її фінансових ринків та спричинили виведення капіталу з країни, а також перебудову глобальних енергетичних і торгових ланцюгів. Європейські ринки відчували значний тиск через залежність від російського газу, що змусило країни переглядати свої стратегії енергетичної безпеки.

Конфлікт в Ізраїлі також вніс додаткову геополітичну напруженість, що вплинуло на регіональні та глобальні фінансові ринки. Він підвищив ризики в регіоні, що традиційно важливий для нафтового ринку. Хоча безпосередній вплив конфлікту на світові ринки може бути менш масштабним порівняно з російсько-українською війною, він все ж викликає занепокоєння серед інвесторів щодо можливих зривів у постачанні енергоносіїв з Близького Сходу.

Загалом, обидва конфлікти посилили глобальну невизначеність, що призвело до зниження інвестиційної активності в деяких регіонах, відтоку

капіталу з ринків, що розвиваються, та посилення попиту на активи-«тихі гавані», такі як золото та долар США.

Аналіз тенденцій розвитку світового фінансового ринку вказує на кілька ключових напрямів, що визначають його сучасний стан і майбутні перспективи. Однією з найпомітніших тенденцій є подальша інтеграція фінансових ринків, яка обумовлена глобалізацією та збільшенням обсягів міжнародної торгівлі та інвестицій. Технологічний прогрес, зокрема розвиток фінтеху, значно сприяє цій інтеграції, забезпечуючи швидший обіг капіталу та легший доступ до фінансових ресурсів для широкого кола учасників ринку. Автоматизовані системи торгівлі, мобільні платформи та цифрові валюти створюють нові можливості, але також висувають виклики, пов'язані з кібербезпекою та регуляторним наглядом.

Іншою важливою тенденцією є зростання ролі країн, що розвиваються, таких як Китай, Індія та Бразилія, у світовій фінансовій системі. Збільшення ролі цих країн змінює геополітичний баланс у світовій економіці, оскільки вони стають новими центрами впливу та економічної могутності.

Зміни в структурі світового фінансового ринку також включають збільшення значення альтернативних фінансових інструментів. Зокрема, ринок деривативів, криптовалют і зелених фінансових продуктів (green bonds) значно розширюється, що демонструє прагнення інвесторів до диверсифікації та управління ризиками. У цьому контексті важливу роль відіграє тенденція до сталого розвитку, коли інвестори все більше звертають увагу на екологічні, соціальні та управлінські критерії (ESG). Фінансові інститути активно включають ESG-фактори у свої інвестиційні стратегії, що призводить до зміни традиційних підходів до оцінки ризиків і доходності активів.

Регуляторне середовище продовжує посилюватися внаслідок уроків, отриманих після фінансової кризи 2008 року. Міжнародні фінансові регулятори впроваджують нові стандарти для забезпечення прозорості та стійкості фінансових інститутів. Зокрема, вимоги щодо капіталу та ліквідності були значно посилені, щоб мінімізувати ризики системних криз і забезпечити довіру до глобальної фінансової системи.

Поряд із цим, процеси діджиталізації сприяють розвитку нових ринків та інструментів, що ґрунтуються на блокчейн-технологіях і штучному інтелекті. Ці інновації змінюють традиційні фінансові моделі, пропонуючи нові можливості для оптимізації операцій, зниження витрат і підвищення ефективності фінансових послуг. Наприклад, платформи для децентралізованих фінансів (DeFi) пропонують нові способи обміну капіталом без посередників, що може кардинально змінити ландшафт фінансових ринків у майбутньому.

Загальною тенденцією є зростання важливості управління ризиками в умовах підвищеної волатильності, що стає характерною рисою сучасного фінансового ринку. Глобальні кризи, такі як пандемія COVID-19 та геополітичні конфлікти, продемонстрували вразливість світової економіки до зовнішніх шоків. Це змушує інвесторів і фінансові інститути розробляти нові механізми захисту від непередбачуваних подій, підвищуючи роль страхування, хеджування і використання складних фінансових інструментів для зниження ризиків.

Аналізуючи дані таблиці 2.2, можна помітити, що фінансові центри Західної Європи демонструють як позитивну динаміку, так і певні виклики, які впливають на їхній рейтинг у глобальному фінансовому індексі GFCI.

Таблиця 2.2 – 15 найкращих західноєвропейських фінансових центрів GFCI 36

Центр	GFCI 36		GFCI 35		Зміна рангу	Зміна рейтингу
	Ранг	Рейтинг	Ранг	Рейтинг		
Лондон	2	750	2	747	0	▲ 3
Франкфурт	10	730	13	732	▲ 3	▼ 2
Женева	13	726	7	738	▼ 6	▼ 12
Дублін	14	725	25	719	▲ 11	▲ 6
Париж	15	724	14	731	▼ 1	▼ 7
Цюрих	17	722	16	729	▼ 1	▼ 7
Люксембург	19	720	17	728	▼ 2	▼ 8
Лугано	26	713	35	709	▲ 9	▲ 4
Амстердам	27	712	24	720	▼ 3	▼ 8
Единбург	29	710	33	711	▲ 4	▼ 1
Джерсі	30	709	40	704	▲ 10	▲ 5
Глазго	37	702	42	702	▲ 5	0
Копенгаген	40	699	39	705	▼ 1	▼ 6
Берлін	43	696	32	712	▼ 11	▼ 16
Мюнхен	45	694	36	708	▼ 9	▼ 14

Джерело: складено за даними [53]

Лондон продовжує утримувати лідерські позиції, зберігаючи друге місце в рейтингу з незначним зростанням рейтингового показника на три пункти. Це свідчить про стабільну роль Лондона як ключового фінансового центру світу, незважаючи на наслідки Brexit і економічні виклики, пов'язані з глобальною економічною нестабільністю.

Інші фінансові центри демонструють змішану динаміку. Наприклад, Франкфурт піднявся на три позиції, незважаючи на невелике зниження рейтингу на два пункти. Це свідчить про його посилення як регіонального фінансового центру, ймовірно завдяки збільшенню кількості фінансових установ, що переміщуються сюди з Лондона після Brexit. У той же час, Париж і Цюрих втратили одну позицію кожен, що відображає певний спад їхнього впливу, можливо, через посилення конкуренції з іншими містами.

Женева зазнала суттєвих втрат, опустившись на шість позицій і втративши 12 пунктів рейтингу. Це може бути пов'язано з поступовим зменшенням її значення в умовах глобальної реструктуризації фінансових ринків, де дедалі більше уваги приділяється інноваційним технологіям і цифровій трансформації, у яких Женева може поступатися конкурентам. Натомість Дублін здійснив значний стрибок на 11 позицій і підняв свій рейтинг на шість пунктів, що може свідчити про зростання його привабливості для іноземних інвесторів і компаній завдяки сприятливій податковій політиці.

Новачками у списку лідерів є Лугано та Джерсі, які піднялися на дев'ять і десять позицій відповідно, демонструючи посилення своїх позицій завдяки стабільному економічному середовищу та залученню міжнародного капіталу. Водночас такі міста, як Берлін і Мюнхен, зазнали суттєвих втрат, опустившись на 11 і 9 позицій відповідно, що відображає послаблення їхнього значення як фінансових центрів у порівнянні з більш інноваційно орієнтованими містами.

Загалом, динаміка змін серед західноєвропейських фінансових центрів відображає складність глобального фінансового середовища, де регіональна конкуренція, адаптація до цифрових викликів і здатність залучати інвестиції визначають майбутнє цих центрів.

Аналіз таблиці 2.3 показує, що фінансові центри Азії та Тихоокеанського регіону демонструють динамічний розвиток, хоча й стикаються зі значними викликами.

Таблиця 2.3 - 15 найкращих фінансових центрів Азії/Тихоокеанського регіону
GFCI 36

Центр	GFCI 36		GFCI 35		Зміна рангу	Зміна рейтингу
	Ранг	Рейтинг	Ранг	Рейтинг		
Гонконг	3	749	4	741	▲ 1	▲ 8
Сінгапур	4	747	3	742	▼ 1	▲ 5
Шанхай	8	738	6	739	▼ 2	▼ 1
Шеньчжень	9	732	11	734	▲ 2	▼ 2
Сеул	11	729	10	735	▼ 1	▼ 6
Пекін	18	721	15	730	▼ 3	▼ 9
Токіо	20	719	19	725	▼ 1	▼ 6
Пусан	25	714	27	717	▲ 2	▼ 3
Сідней	28	711	18	726	▼ 10	▼ 15
Циндао	31	708	31	713	0	▼ 5
Мельбурн	32	707	28	716	▼ 4	▼ 9
Гуанчжоу	34	705	29	715	▼ 5	▼ 10
Ченду	39	700	43	701	▲ 4	▼ 1
Осака	44	695	47	697	▲ 3	▼ 2
Веллінгтон	46	693	41	703	▼ 5	▼ 10

Джерело: складено за даними [53]

Гонконг піднявся на одну позицію і тепер займає третє місце, покращивши свій рейтинг на 8 пунктів. Це свідчить про його збереження лідерських позицій у регіоні, попри політичну напруженість і економічні виклики. Сінгапур, навпаки, втратив одну позицію, опинившись на четвертому місці, хоча його рейтинг зріс на 5 пунктів. Це демонструє сильну конкуренцію між двома центрами, які продовжують змагатися за статус головного фінансового хабу в Азії.

Шанхай втратив дві позиції, що може бути наслідком регуляторного тиску з боку китайської влади та обмежень на іноземні інвестиції. Пекін і Токіо також зазнали втрат у рейтингу, знизившись на три та одну позицію відповідно, що свідчить про зміщення інтересів інвесторів у бік більш динамічних центрів. Водночас Шеньчжень, який піднявся на дві позиції, демонструє зростання значення як технологічного центру з розвинутою фінансовою інфраструктурою.

Сідней, який опустився на десять позицій і втратив 15 пунктів рейтингу, стикається із значними викликами. Це може бути пов'язано з економічними

наслідками пандемії, які вплинули на його конкурентоспроможність у порівнянні з іншими центрами. Подібна тенденція спостерігається й у Мельбурні та Гуанчжоу, які також втратили свої позиції. Деякі регіональні фінансові центри, такі як Ченду та Осака, показали невелике покращення своїх позицій, піднявшись на кілька місць. Це свідчить про їхній поступовий розвиток та зростаючу роль у регіональній економіці. Веллінгтон, однак, втратив п'ять позицій і 10 пунктів рейтингу, що відображає певну слабкість його фінансової системи в умовах глобальних економічних змін. Загалом, фінансові центри Азії/Тихоокеанського регіону демонструють як стійкість провідних хабів, так і динамічні зміни серед регіональних центрів. Конкуренція за лідерство, вплив технологічних інновацій і глобальних економічних тенденцій продовжують формувати структуру цього сегмента світового фінансового ринку.

Аналіз таблиці 2.4 свідчить, що фінансові центри Північної Америки продовжують демонструвати стабільність, залишаючись ключовими гравцями у глобальному фінансовому ландшафті. Нью-Йорк зберігає перше місце у рейтингу, незважаючи на невелике зниження рейтингу на один пункт, що підкреслює його незмінний статус світового фінансового лідера.

Таблиця 2.4 – Північноамериканські фінансові центри в GFCI 36

Центр	GFCI 36		GFCI 35		Зміна рангу	Зміна рейтингу
	Ранг	Рейтинг	Ранг	Рейтинг		
Нью-Йорк	1	763	1	764	0	▼ 1
Сан-Франциско	5	742	5	740	0	▲ 2
Чикаго	6	740	9	736	▲ 3	▲ 4
Лос-Анджелес	7	739	8	737	▲ 1	▲ 2
Вашингтон, округ Колумбія	12	728	12	733	0	▼ 5
Сан-Дієго	21	718	21	723	0	▼ 5
Бостон	22	717	22	722	0	▼ 5
Торонто	23	716	23	721	0	▼ 5
Монреаль	24	715	30	714	▲ 6	▲ 1
Міннеаполіс / Сент-Пол	33	706	26	718	▼ 7	▼ 12
Маямі	36	703	38	706	▲ 2	▼ 3
Калгарі	38	701	34	710	▼ 4	▼ 9
Атланта	41	698	45	699	▲ 4	▼ 1
Ванкувер	42	697	46	698	▲ 4	▼ 1

Джерело: складено за даними [53]

Сан-Франциско утримує п'яте місце та навіть покращує свій рейтинг на два пункти, що свідчить про його значення як центру інноваційних фінансових технологій та стартапів.

Чикаго показав найпомітніше покращення серед провідних американських центрів, піднявшись на три позиції з одночасним збільшенням рейтингу на чотири пункти. Це може бути пов'язано з його сильною роллю у сфері фінансових деривативів та товарних ринків. Лос-Анджелес також піднявся на одну позицію, демонструючи стабільність у своїй ролі регіонального фінансового центру.

Інші міста, такі як Вашингтон, Сан-Дієго, Бостон і Торонто, зберегли свої місця у рейтингу, хоча їхні показники рейтингу дещо знизилися на п'ять пунктів. Це свідчить про посилену конкуренцію серед фінансових центрів регіону. Монреаль показав найбільший прогрес серед канадських центрів, піднявшись на шість позицій, що відображає його зростаюче значення у регіоні.

Деякі центри, такі як Міннеаполіс / Сент-Пол та Калгарі, зазнали втрат, опустившись на сім та чотири позиції відповідно. Це може бути наслідком зменшення активності у фінансовій сфері через економічні виклики та зміну регіональних пріоритетів. Натомість Маямі, Атланта та Ванкувер показали невелике покращення своїх позицій, що свідчить про їхній поступовий розвиток як перспективних регіональних хабів.

Загалом, північноамериканські фінансові центри демонструють високу стабільність та адаптацію до змін у глобальній економіці, зберігаючи свою роль ключових гравців на світовому фінансовому ринку. Нью-Йорк продовжує задавати тон у регіоні, а Чикаго, Сан-Франциско та Лос-Анджелес закріплюють свої позиції завдяки спеціалізації та інноваціям.

Аналіз таблиці 2.5 свідчить про неоднорідну динаміку розвитку фінансових центрів Східної Європи та Центральної Азії. Серед лідерів цього регіону можна виділити Астану, яка піднялася на чотири позиції, залишаючись на верхніх щаблях рейтингу.

Таблиця 2.5 – Центри Східної Європи та Центральної Азії в GFCI 36

центр	GFCI 36		GFCI 35		Зміна рангу	Зміна рейтингу
	Ранг	Рейтинг	Ранг	Рейтинг		
Астана	62	677	66	678	▲ 4	▼ 1
Алмати	86	653	98	634	▲ 12	▲ 19
Таллінн	91	648	81	663	▼ 10	▼ 15
Кіпр	92	647	97	638	▲ 5	▲ 9
Прага	93	646	86	658	▼ 7	▼ 12
Варшава	99	640	96	639	▼ 3	▲ 1
Рига	101	637	99	633	▼ 2	▲ 4
Стамбул	104	632	110	619	▲ 6	▲ 13
Вільнюс	106	627	103	629	▼ 3	▼ 2
Софія	108	618	104	628	▼ 4	▼ 10
Афіни	111	615	105	627	▼ 6	▼ 12
Будапешт	114	609	113	614	▼ 1	▼ 5
Братислава	116	607	116	607	0	0
Санкт-Петербург	118	597	120	587	▲ 2	▲ 10
Москва	119	590	118	596	▼ 1	▼ 6
Баку	120	589	119	595	▼ 1	▼ 6

Джерело: складено за даними [53]

Це демонструє поступове зміцнення її позицій завдяки інфраструктурному розвитку та стабільності фінансового середовища. Алмати зробив найбільш помітний прорив, піднявшись на 12 позицій із зростанням рейтингу на 19 пунктів, що свідчить про активізацію регіонального капіталу та покращення інвестиційного клімату.

У той же час, фінансові центри Балтії, такі як Таллінн, Рига та Вільнюс, зазнали зниження своїх позицій. Наприклад, Таллінн опустився на 10 місць, що відображає вплив економічних викликів та посилення конкуренції з іншими центрами регіону. Варшава, традиційно сильний гравець регіону, втратила три позиції, незважаючи на невелике зростання рейтингу на один пункт, що свідчить про її стабільну, але обмежену динаміку.

Серед інших європейських центрів Прага та Афіни зазнали найбільших втрат, опустившись на 7 та 6 позицій відповідно. Це може бути наслідком економічної нестабільності та недостатньої інтеграції з більш потужними фінансовими хабами. Стамбул, навпаки, піднявся на шість позицій, що відображає його поступовий розвиток як ключового гравця в регіоні.

Російські центри, такі як Санкт-Петербург та Москва, демонструють змішану динаміку. Санкт-Петербург піднявся на дві позиції, тоді як Москва втратила одну. Це може бути пов'язано з геополітичними викликами та економічними санкціями, які впливають на загальну стабільність фінансової системи країни.

Братислава залишається на стабільній позиції, демонструючи відсутність суттєвих змін у своїх показниках, тоді як Баку, Афіни та Софія відчують спад через зменшення інвестиційної активності та посилення глобальної конкуренції.

Загалом, регіон демонструє значні контрасти між динамічним розвитком деяких центрів, таких як Алмати та Стамбул, і стагнацією або спадом інших, що підкреслює складність умов для конкуренції в межах цього сегмента світового фінансового ринку.

Аналіз таблиці 2.6 показує різноспрямовану динаміку розвитку фінансових центрів на Середньому Сході та в Африці, що відображає унікальні економічні та геополітичні умови регіону.

Таблиця 2.6 – Середнє Східні та африканські центри в GFCI 36

центр	GFCI 36		GFCI 35		Зміна рангу	Зміна рейтингу
	Ранг	Рейтинг	Ранг	Рейтинг		
Дубай	16	723	20	724	▲ 4	▼ 1
Абу-Дабі	35	704	37	707	▲ 2	▼ 3
Тель-Авів	48	691	48	696	0	▼ 5
Касабланка	57	682	56	688	▼ 1	▼ 6
Маврикій	60	679	61	683	▲ 1	▼ 4
Ер-Ріяд	63	676	84	660	▲ 21	▲ 16
Доха	64	675	88	656	▲ 24	▲ 19
Кігалі	67	672	67	677	0	▼ 5
місто Кувейт	69	670	80	664	▲ 11	▲ 6
Йоганнесбург	75	664	82	662	▲ 7	▲ 2
Бахрейн	80	659	76	668	▼ 4	▼ 9
Кейптаун	84	655	83	661	▼ 1	▼ 6
Лагос	100	638	100	632	0	▲ 6
Найробі	102	636	95	641	▼ 7	▼ 5
Тегеран	113	610	112	616	▼ 1	▼ 6

Джерело: складено за даними [53]

Дубай утримує лідерські позиції серед центрів цього регіону, піднявшись на чотири місця, хоча його рейтинг знизився на один пункт. Це свідчить про збереження його статусу глобального фінансового хабу, незважаючи на

зростаючу конкуренцію. Абу-Дабі також демонструє покращення, піднявшись на дві позиції, що відображає посилення його ролі як регіонального центру з акцентом на інфраструктуру та інвестиції.

Ер-Ріяд і Доха показали найбільший прогрес у регіоні, піднявшись на 21 і 24 позиції відповідно. Зростання їхнього рейтингу на 16 і 19 пунктів підкреслює впровадження амбітних реформ у межах програм економічної диверсифікації, таких як саудівська Vision 2030 та розвиток інфраструктури в Катарі, особливо у зв'язку із заходами, як-от Чемпіонат світу з футболу 2022 року.

Тель-Авів залишається стабільним у рейтингу, утримуючи свої позиції, незважаючи на зниження рейтингу на п'ять пунктів. Це свідчить про сильну технологічну складову фінансового ринку Ізраїлю. Водночас міста Африки, такі як Йоганнесбург і Кейптаун, демонструють незначний спад або стабільність, що може бути наслідком економічних викликів, таких як інфляція та нестабільність у регіоні.

Маврикій, Касабланка та місто Кувейт також демонструють змішані тенденції, при цьому Маврикій та Кувейт підвищують свої позиції, а Касабланка трохи втрачає через посилену конкуренцію та економічну волатильність. Бахрейн та Найробі відчують спад, що свідчить про потребу у зміцненні інфраструктури та зниженні ризиків для інвесторів.

Лагос зберігає свою позицію у рейтингу, покращивши свій рейтинг на шість пунктів, що вказує на зростаючий інтерес до інвестування в Нігерію, незважаючи на значні виклики у сфері регулювання та інфраструктури. Тегеран зазнав незначного зниження, що можна пояснити економічними санкціями та складною політичною ситуацією.

Загалом, регіон демонструє значні контрасти між стабільними і прогресуючими центрами, такими як Дубай, Ер-Ріяд і Доха, і тими, що стикаються з викликами, як-от Найробі, Тегеран та Кейптаун. Це підкреслює важливість реформ та інвестицій для забезпечення конкурентоспроможності фінансових центрів регіону.

Аналіз таблиці 2.7 демонструє значну варіативність у динаміці розвитку фінансових центрів Латинської Америки та Карибського басейну, що вказує на нерівномірність їхнього економічного розвитку та конкурентоспроможності.

Таблиця 2.7 – Центри Латинської Америки та Карибського басейну в GFCI 36

центр	GFCI 36		GFCI 35		Зміна рангу	Зміна рейтингу
	Ранг	Рейтинг	Ранг	Рейтинг		
Бермудські острови	79	660	106	626	▲ 27	▲ 34
Кайманові острови	81	658	79	665	▼ 2	▼ 7
Сан-Паулу	85	654	85	659	0	▼ 5
Барбадос	89	650	87	657	▼ 2	▼ 7
Ріо де Жанейро	90	649	94	646	▲ 4	▲ 3
Джеймс	96	643	92	649	▼ 4	▼ 6
Багамські острови	103	635	111	617	▲ 8	▲ 18
Мехіко	107	626	109	620	▲ 2	▲ 6
Британські Віргінські острови	109	617	107	624	▼ 2	▼ 7
Панама	112	614	115	608	▲ 3	▲ 6
Тринідад і Тобаго	115	608	114	609	▼ 1	▼ 1
Богота	117	604	117	599	0	▲ 5
Буенос-Айрес	121	586	121	572	0	▲ 14

Джерело: складено за даними [53]

Бермудські острови досягли вражаючого прогресу, піднявшись на 27 позицій і покращивши рейтинг на 34 пункти. Це підкреслює успішну адаптацію до глобальних фінансових вимог та привабливість як офшорного центру. Натомість Кайманові острови втратили дві позиції, а їхній рейтинг знизився на 7 пунктів, що може свідчити про посилену конкуренцію та виклики у сфері регулювання.

Сан-Паулу зберігає стабільну позицію в рейтингу, хоча його рейтинг знизився на 5 пунктів, що може відображати економічну нестабільність у Бразилії. Ріо-де-Жанейро показує позитивну динаміку, піднявшись на 4 позиції, що свідчить про локальні ініціативи з покращення інвестиційного клімату.

Барбадос, Джеймс і Британські Віргінські острови демонструють негативну динаміку як у зміні рейтингу, так і позицій, що може бути наслідком посилення міжнародних вимог до прозорості офшорних операцій. Проте Багамські острови, навпаки, піднялися на 8 позицій із покращенням рейтингу на

18 пунктів, підтверджуючи зростаючий інтерес до цього регіону як до фінансового хабу.

Мехіко та Панама показують незначне покращення позицій і рейтингу, що відображає поступове зростання інтересу до цих центрів як важливих ланок у регіональній фінансовій системі.

Тринідад і Тобаго та Богота залишаються відносно стабільними, не демонструючи значних змін у позиціях або рейтингу, що вказує на помірний розвиток їхніх фінансових інфраструктур. Буенос-Айрес продемонстрував зростання рейтингу на 14 пунктів, залишаючись на стабільній позиції, що свідчить про певне покращення економічного клімату в Аргентині.

Загалом, фінансові центри Латинської Америки та Карибського басейну демонструють різноспрямовану динаміку, залежну від локальних економічних реформ, міжнародного регулювання та інтеграції в глобальні фінансові ринки.

Таким чином, тенденції розвитку світового фінансового ринку визначаються як технологічними інноваціями та діджиталізацією, так і зростаючою роллю країн, що розвиваються, а також посиленням регуляторним контролем і прагненням до сталого розвитку. Всі ці фактори створюють складний, динамічний ландшафт, який вимагає від учасників ринку гнучкості та здатності швидко адаптуватися до нових умов.

2.3. Сегментна структура світового фінансовому ринку

Сегментна структура світового фінансового ринку є складною системою, що охоплює різноманітні інструменти, ринки та учасників, які взаємодіють на глобальному рівні. Кожен сегмент виконує специфічні функції, створюючи умови для руху капіталу, управління ризиками, фінансування проектів та інвестицій. Однією з ключових особливостей цієї структури є її диверсифікація, яка дозволяє учасникам обирати найбільш відповідні інструменти та стратегії для досягнення своїх фінансових цілей (рис. 2.4).

Одним із найважливіших сегментів є ринок капіталу, що охоплює акції та облігації. Ринки акцій відіграють ключову роль у фінансуванні корпорацій, оскільки дозволяють компаніям залучати капітал через продаж акцій інвесторам. Ринки облігацій, у свою чергу, надають можливість урядам, корпораціям та іншим емітентам залучати кошти шляхом випуску боргових зобов'язань. Ці ринки функціонують на глобальному рівні, і міжнародні інвестори можуть брати участь у купівлі цінних паперів різних країн, забезпечуючи глобальний перерозподіл капіталу.

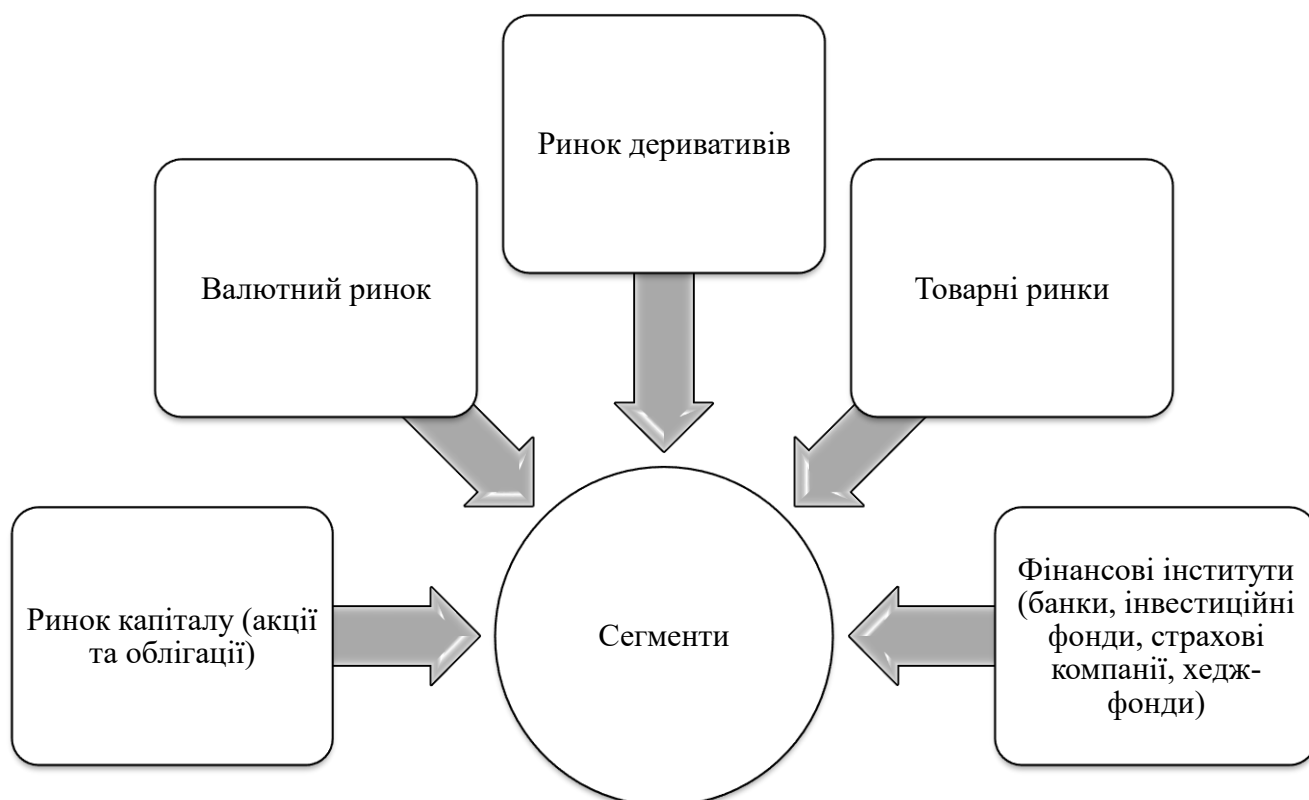

Рисунок 2.4 - Сегменти структури світового фінансового ринку

Джерело: власна розробка автора

Важливим сегментом є ринок валют, на якому здійснюється обмін національних валют для проведення міжнародних розрахунків та інвестицій. Валютний ринок є найбільшим за обсягами операцій у світі, забезпечуючи ліквідність і можливість для хеджування валютних ризиків. Важливість валютного ринку зростає разом із глобалізацією світової економіки, оскільки міжнародна торгівля та інвестиції завжди пов'язані з валютними операціями.

Валютний ринок функціонує в режимі 24/7, що робить його одним із найдинамічніших сегментів фінансового ринку.

Ще одним важливим сегментом є ринок деривативів, який включає ф'ючерси, опціони, свопи та інші похідні фінансові інструменти. Ці інструменти дають змогу учасникам ринку управляти ризиками, хеджувати позиції та спекулювати на майбутніх цінах активів. Деривативи можуть бути використані для захисту від коливань валютних курсів, процентних ставок або цін на сировинні товари, що робить їх невід'ємною частиною фінансової архітектури для великих корпорацій та інвесторів.

Сегмент товарних ринків також відіграє важливу роль у світовій фінансовій системі. Ці ринки включають торгівлю сировиною, такою як нафта, газ, метали та сільськогосподарські продукти. Товарні ринки не лише забезпечують реальні поставки, але й функціонують як спекулятивні ринки, на яких фінансові учасники можуть інвестувати в майбутні ціни на товари. Оскільки багато товарів є критично важливими для глобальної економіки, такі ринки мають значний вплив на фінансову стабільність і загальний економічний розвиток.

Фінансові інститути, такі як банки, інвестиційні фонди, страхові компанії та хедж-фонди, також формують невід'ємну частину сегментної структури фінансового ринку. Вони відіграють ключову роль у перерозподілі капіталу, управлінні ризиками та забезпеченні ліквідності. Зокрема, банки виступають основними посередниками між позичальниками та інвесторами, тоді як інвестиційні фонди дозволяють учасникам ринку диверсифікувати свої портфелі та інвестувати у широкий спектр активів.

У цілому, сегментна структура світового фінансового ринку охоплює широкий спектр ринків і інструментів, кожен із яких відіграє важливу роль у забезпеченні глобального перерозподілу капіталу та підтриманні економічної стабільності. Сегменти взаємодіють між собою, створюючи комплексну мережу, яка дозволяє учасникам ринку досягати своїх фінансових цілей у динамічному та змінному глобальному середовищі.

Розподіл країн за поточним сальдо рахунку у 2022 році, поділяючи їх на нетто-експортерів та нетто-імпортерів розглянемо на рис. 2.5.

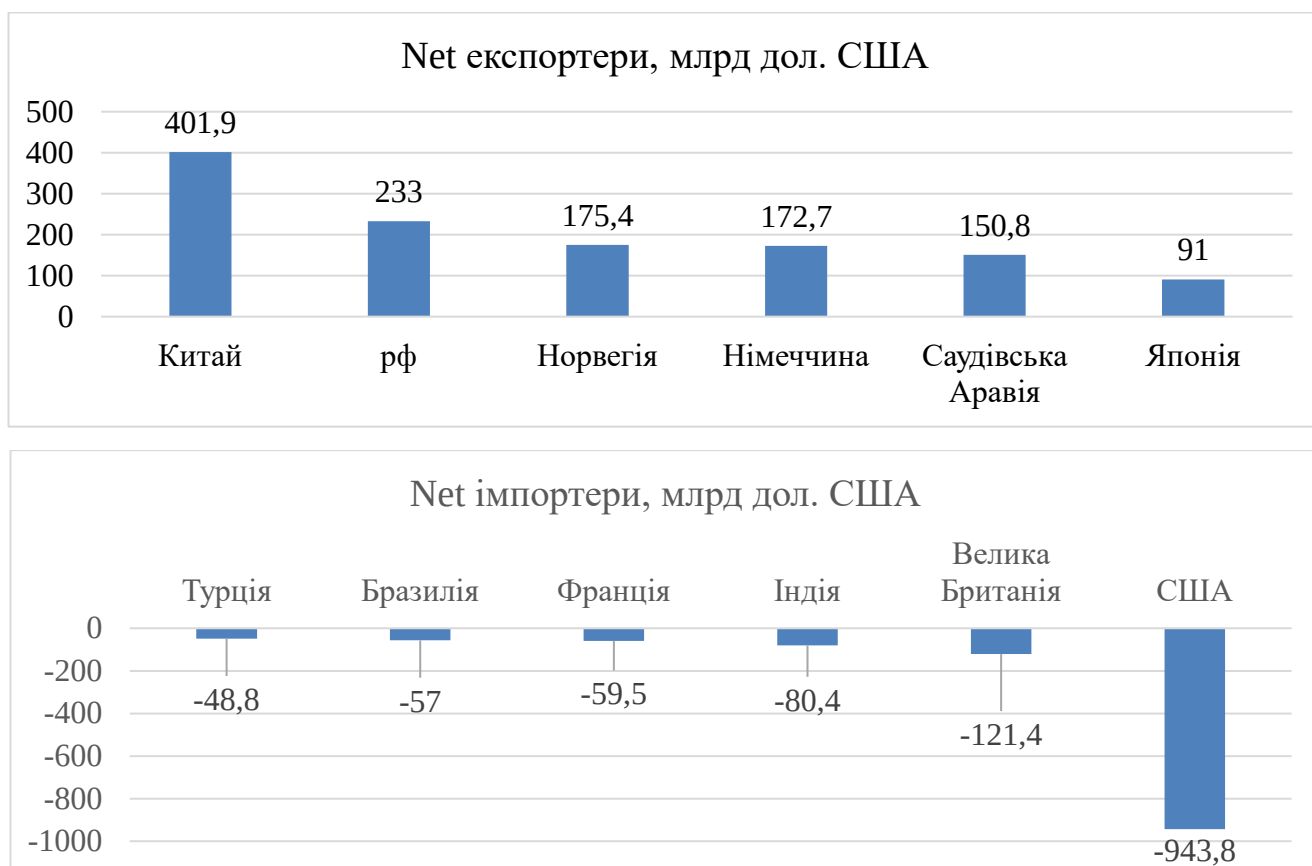

Рисунок 2.5 – Розподіл країн за поточним сальдо рахунку у 2022 році, поділяючи їх на нетто-експортерів та нетто-імпортерів

Джерело: складено за даними [51]

Серед **нетто-експортерів** лідирує Китай із позитивним сальдо в +401,9 млрд. дол. США. Це свідчить про значний обсяг експорту, зокрема промислових товарів і технологічної продукції, що перевищує імпорт. Друге місце займає Росія (+233,0 млрд дол. США), що зумовлено експортом енергоресурсів, зокрема нафти і газу, попри санкції. Норвегія (+175,4 млрд дол. США) також демонструє сильні позиції через експорт нафти і природного газу. Німеччина (+172,7 млрд дол. США) залишається ключовим експортером автомобілів і машинобудівного обладнання. Саудівська Аравія (+150,8 млрд дол. США) завдяки продажам нафти входить до п'ятірки лідерів. Японія (+91,0 млрд дол. США) також залишається

нетто-експортером, завдяки промисловому експорту, включаючи автомобілі та електроніку.

На противагу цьому, серед **нетто-імпортерів** найбільший дефіцит поточного рахунку має Сполучені Штати (-943,8 млрд дол. США). Це пояснюється великим обсягом імпорту товарів і послуг, зокрема споживчих товарів, енергоресурсів і технологій. Велика Британія (-121,4 млрд дол. США) також демонструє значний дефіцит, частково через економічну реорганізацію після Brexit. Індія (-80,4 млрд дол. США) імпортує великі обсяги нафти, необхідної для її економіки, що стрімко зростає. Франція (-59,5 млрд дол. США) та Бразилія (-57,0 млрд дол. США) стикаються з подібними проблемами через високий імпорт енергії та інших ресурсів. Туреччина (-48,8 млрд дол. США) продовжує залишатися залежною від імпорту, особливо енергоресурсів, що впливає на її дефіцит.

Ці дані підкреслюють важливість торговельних відносин, експортно-імпортного балансу та впливу геополітичних і економічних факторів на сальдо рахунку країн. Країни-експортери, як правило, зміцнюють свою валюту і мають більшу фінансову стабільність, тоді як імпортери змушені шукати нові джерела фінансування дефіциту, що створює ризики для їх економік.

Департамент стратегії Банку Америки опублікував звіт, згідно з яким станом на липень 2024 року загальна вартість усіх акцій і облігацій у всьому світі досягла 255 трлн. дол. США, досягнувши історичного максимуму.

Зараз світові ринки акцій і облігацій знаходяться на історичних максимумах, причому Сполучені Штати є найбільшим учасником. Зараз на Сполучені Штати припадає 65% світової вартості акцій і 44% світової вартості облігацій. Економіка США демонструє характеристики фінансіалізації та високої нерівності багатства.

Зараз рівень надходжень інвесторів в акції росту вкрай перебільшений. Станом на липень 2024 року ринкова вартість п'яти провідних компаній США (Microsoft, Apple, Nvidia, Google, Amazon) становить 29% від загальної ринкової вартості S&P 500, а ринкова вартість

технологічних/телекомунікаційних/медичних. На галузь догляду припадає 45% світового фондового ринку.

Станом на липень 2024 року він становить 255 трлн. дол. США, досягнувши нового історичного максимуму. Вартість світових акцій та облігацій зросла в 2,5 рази з моменту найнижчого значення в 104 трлн. дол. США у 2008 році.

Динаміка зростання сукупної вартості глобальних акцій (stocks) та боргових інструментів (bonds) у трлн. дол. США з 1992 до 2024 року наведено на рис. 2.6 (Додаток Б)

Графік ілюструє значне зростання сукупної вартості глобальних акцій та боргових інструментів з 1992 по 2024 рік, демонструючи стійку тенденцію до розширення фінансових ринків. У 2024 році загальна вартість цих активів досягла рекордних 255 трлн. дол. США, що свідчить про високий рівень інвестиційної активності та розвитку світової економіки. Зростання було стабільним протягом усього періоду, за винятком окремих економічних криз.

Важливим етапом став 2008 рік, коли через світову фінансову кризу відбулося значне скорочення вартості активів. Однак завдяки швидкому відновленню економік і заходам урядів, спрямованим на стабілізацію ринків, з 2010 року спостерігається повернення до зростаючого тренду. У 2020 році пандемія COVID-19 викликала короточасну невизначеність на ринках, але політика низьких процентних ставок і вливання ліквідності центральними банками стимулювали швидке відновлення і подальше збільшення вартості активів.

Фактори зростання включають розвиток фінансових інструментів, розширення ринків капіталу, зростання попиту на "зелені" інвестиції та фонди ESG, а також збільшення ролі центральних банків у підтримці фінансової системи. Рекордні обсяги свідчать про важливість ринків капіталу для залучення фінансування урядами і корпораціями, але водночас підкреслюють ризики потенційних фінансових криз, які можуть мати значний вплив на глобальну

економіку. Ця динаміка є ключовою для розуміння сучасних процесів на світовому фінансовому ринку та прогнозування його подальшого розвитку.

Динаміка зростання сукупної вартості глобальних боргових цінних паперів з 1992 по 2024 рік наведена на рис. 2.7 (Додаток Б).

Графік відображає динаміку зростання сукупної вартості глобальних боргових цінних паперів з 1992 по 2024 рік. За цей період загальна вартість боргових інструментів значно збільшилася, досягнувши рекордного рівня у 130 трлн. дол. США у 2024 році. Це зростання є свідченням активного розвитку світових фінансових ринків і постійного розширення використання боргових інструментів для залучення фінансування.

Особливо помітний період активного зростання починається після фінансової кризи 2008 року, коли уряди багатьох країн і корпорації активно використовували боргові інструменти для стимулювання економік і забезпечення фінансової стабільності. Подальше зростання, яке продовжувалося до 2020 року, було пов'язане із сприятливими фінансовими умовами, включаючи низькі процентні ставки та високий попит на державні облігації як надійний інструмент інвестування.

Однак пандемія COVID-19 у 2020 році стала каталізатором ще більшого зростання боргових цінних паперів, оскільки уряди і корпорації активно залучали кошти для подолання економічних наслідків пандемії. Це підтверджується різким стрибком обсягів боргових інструментів у період 2020-2021 років. Зростання продовжується і в наступні роки, що свідчить про важливість боргових ринків для сучасної економіки.

Така динаміка демонструє, як боргові цінні папери стали невід'ємною частиною фінансової системи, дозволяючи забезпечувати фінансування державних і корпоративних проєктів, але водночас підкреслює потенційні ризики надмірного боргового навантаження, які можуть мати довгострокові наслідки для фінансової стабільності.

Зростання загальної вартості глобальних акцій (global equity securities) у період із 1992 по 2024 рік наведено на рис. 2.8 (Додаток В).

Графік демонструє зростання загальної вартості глобальних акцій (global equity securities) у період із 1992 по 2024 рік, досягаючи піку в 125 трлн. дол. США у 2024 році. Така динаміка свідчить про стабільний розвиток світових фондових ринків, які виступають ключовим сегментом міжнародного фінансового ринку.

Періоди різких коливань можна пояснити значними подіями у світовій економіці. Наприклад, під час фінансової кризи 2008 року спостерігається зниження вартості акцій, що було спричинено глобальною економічною рецесією. Проте з 2009 року розпочався поступовий відновлювальний ріст, завдяки монетарним стимулам і підтримці урядів різних країн.

Особливо помітне зростання вартості акцій у період 2020-2021 років, яке супроводжувало пандемію COVID-19. Це було спричинено значним вливанням ліквідності центральними банками, а також переходом інвесторів до активів, які вважалися перспективними у новій економічній реальності, зокрема в галузі технологій та інновацій. Зростання продовжується до 2024 року, відображаючи підвищений інтерес до фондових ринків, підтримку низьких ставок та значний приплив капіталу до інвестиційних фондів.

Проте, такий рівень зростання також підкреслює потенційні ризики для фінансової стабільності, включаючи волатильність фондового ринку, вплив змін монетарної політики та геополітичних чинників. Це створює виклики для інвесторів, які змушені ретельно аналізувати свої стратегії, враховуючи потенційні ризики глобальних економічних змін.

Співвідношення фінансових активів (акцій та боргових цінних паперів) до світового ВВП у відсотках за період із 1992 по 2024 рік наведено на рис . 2.9 (Додаток Б).

Цей графік ілюструє співвідношення фінансових активів (акцій та боргових цінних паперів) до світового ВВП у відсотках за період із 1992 по 2024 рік. Показник відображає, як фінансовий сектор розвивається відносно реальної економіки.

У 1992 році фінансові активи становили приблизно 100% глобального ВВП, що свідчить про паритет між фінансовим і реальним секторами економіки. Згодом цей показник зростав, і до 1998 року досяг майже 200%, що, ймовірно, було спричинено стрімким розвитком фінансових ринків та інтенсивним залученням капіталу. У 2008 році, під час глобальної фінансової кризи, співвідношення дещо знизилося, що відображає корекцію на ринках після кризових явищ.

З 2010 року спостерігається поступове відновлення, але справжній стрибок помітний у 2020 році, коли фінансові активи досягли 270% від світового ВВП. Цей різкий підйом пов'язаний із монетарними стимулами, введеними під час пандемії COVID-19. Центральні банки багатьох країн, зокрема Федеральна резервна система США та Європейський центральний банк, впровадили політику кількісного пом'якшення, що збільшило ліквідність і стимулювало фінансові ринки. Проте у 2024 році співвідношення знизилося до 233%, відображаючи корекцію ринків та стабілізацію після піку.

Ця тенденція підкреслює важливість фінансових ринків у сучасній економіці, але також сигналізує про потенційні ризики, пов'язані з перегрівом фінансових секторів і відривом від реальної економіки. Це створює виклики для регуляторів у забезпеченні стабільності та ефективності світової фінансової системи.

Динаміка глобального боргу (в трлн. дол. США) за період із 2000 по 2024 рік наведено на рис. 2.10 (Додаток В).

Цей графік ілюструє динаміку глобального боргу (у трлн. дол. США) за період із 2000 по 2024 рік, демонструючи стійке зростання протягом цього часу. У 2000 році глобальний борг становив близько 100 трлн. дол. США, а до 2024 року досяг рекордного рівня 313 трлн. дол. США.

Період 2000-2008 років характеризувався поступовим зростанням боргу, що було пов'язано зі збільшенням державних і корпоративних запозичень для фінансування економічного розвитку. Проте глобальна фінансова криза 2008 року

спричинила сповільнення цього зростання через фінансову нестабільність і реструктуризацію боргів.

Після кризи темпи зростання боргу відновилися, особливо у 2010-х роках, коли низькі процентні ставки стимулювали уряди, корпорації та домогосподарства до нових запозичень. Центральні банки багатьох країн активно використовували політику кількісного пом'якшення, що додатково сприяло накопиченню боргів.

Під час пандемії COVID-19 у 2020 році відбулося різке зростання боргу, коли уряди і центральні банки збільшили видатки та стимули для підтримки економіки. Це призвело до рекордного зростання до 300 трлн. дол. США. Незважаючи на сповільнення темпів зростання у 2022-2023 роках, глобальний борг у 2024 році досяг нового максимуму – 313 трлн. дол. США, що свідчить про збереження значного боргового навантаження в економіках світу.

Рис. 2.11(a) демонструють структуру глобального ринку облігацій, розділену за типами та регіонами емітентів.

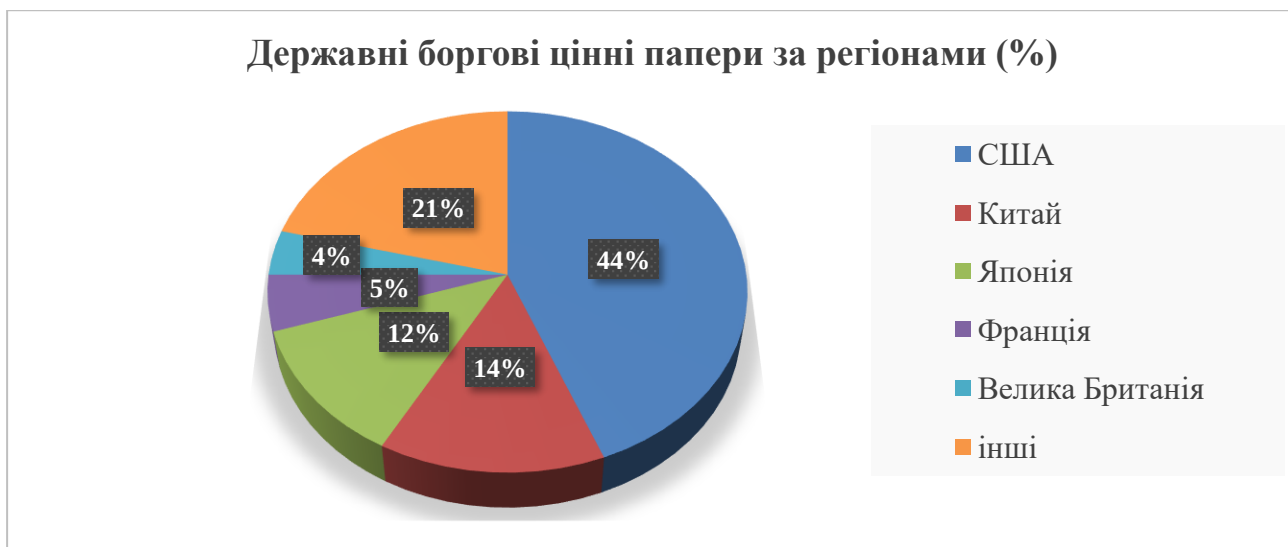

Рисунок 2.11(б) – Структура глобального ринку облігацій, розділену за типами та регіонами емітентів

Джерело: складено за даними [52]

На першому графіку показано, що понад половину (52%) глобального ринку облігацій становлять державні облігації розвинених країн (DM Government). Це вказує на ключову роль державних цінних паперів у забезпеченні ліквідності та стабільності глобального фінансового ринку. Корпоративні облігації інвестиційного класу (IG Corporate) займають 18%, а сек'юритизовані фінансові продукти — 16%. Значно менший обсяг припадає на квазіурядові облігації (Quasi-government, 9%), корпоративні облігації з високою дохідністю (HY Corporate, 3%) та суверенні облігації країн, що розвиваються (EM Sovereign, 2%). Така структура відображає відносно високу залежність світового ринку облігацій від економічної стабільності розвинених країн.

Другий графік деталізує розподіл державних облігацій за регіонами. Найбільша частка припадає на США (44%), що підтверджує їхню домінуючу роль як найбільшого емітента державного боргу у світі. Китай посідає друге місце з 14%, що відображає зростання ролі цієї країни на глобальному фінансовому ринку. Японія займає 12%, тоді як Франція та Велика Британія — 5% та 4% відповідно. Інші країни становлять 21% загального обсягу, що свідчить про їх відносно менший вплив у цій сфері.

Ця структура підкреслює значення розвинених економік, зокрема США, у формуванні глобального боргового ринку. Водночас зростання ролі Китаю та інших економік вказує на поступову диверсифікацію ринку, що може мати довгостроковий вплив на його стабільність та динаміку.

Рівень глобального боргу за секторами: домогосподарства, нефінансові корпорації, уряди та фінансові корпорації, у трлн. дол. США, з 2000 по 2024 рік наведено у Додатку Г.

Графік 2.12 демонструє динаміку зростання глобального боргу за секторами економіки – домогосподарства, нефінансові корпорації, уряди та фінансові корпорації – у період із 2000 по 2024 рік. Загальна картина свідчить про значне збільшення боргових зобов'язань у всіх секторах, що стало наслідком економічних і фінансових криз, а також активної ролі боргового капіталу в глобальній економіці.

Найбільший рівень боргу демонструє урядовий сектор, який у 2024 році досягнув 94 трлн. дол. США. Таке зростання пов'язане зі збільшенням державних запозичень після фінансової кризи 2008 року та пандемії COVID-19, коли уряди багатьох країн були змушені запроваджувати масштабні антикризові програми та фінансувати витрати на підтримку економіки. Це стало однією з ключових причин різкого збільшення державного боргу.

Нефінансові корпорації також демонструють значну динаміку зростання боргу, який досягнув 90 трлн. дол. США у 2024 році. Це свідчить про те, що бізнес активно використовує позиковий капітал для інвестування в розширення, нові проєкти та технології. Зростання корпоративного боргу тісно пов'язане з доступністю кредитування та сприятливими умовами на ринках капіталу.

Фінансові корпорації зі своїм боргом у 69 трлн. дол. США відіграють важливу роль у підтримці ліквідності та інвестиційних процесів у світовій економіці. Їхній борг зростав у періоди економічної нестабільності, оскільки фінансові установи виступали посередниками для залучення капіталу й забезпечення стабільності ринків.

Домогосподарства також демонструють постійне зростання боргових зобов'язань, досягнувши 59 трлн. США у 2024 році. Цей показник відображає тенденції зростання попиту на іпотечні кредити, споживчі позики та доступність фінансових послуг для громадян у багатьох країнах світу.

Таким чином, графік підкреслює суттєву залежність глобальної економіки від боргового капіталу, особливо у державному та корпоративному секторах. Зростання боргу є як можливістю для економічного розвитку, так і викликом, що вимагає ефективного управління борговими зобов'язаннями для збереження стабільності світової економіки.

Динаміка глобального обсягу боргів із негативною дохідністю в період з 2010 по 2024 рік наведена на рис. 2.13 (Додаток Г).

На діаграмі 2.13 показано тенденцію зміни загальної суми глобального боргу з від'ємною дохідністю з 2010 по 2024 рік. З діаграми видно, що борг із від'ємною дохідністю досяг піку в 17,8 трлн. дол. США у 2021 році, а потім різко знизився в наступні роки, майже досягнувши нуля до 2024 року. Майкл Хартнетт заявив, що за останні кілька років зі зменшенням негативних роблячи борг, світова економіка перейшла від більшої залежності від м'якої монетарної політики (такої як низькі відсоткові ставки та кількісне пом'якшення) до більшої залежності від фіскальної політики (такої як збільшення державних витрат і боргового фінансування).

Графік демонструє динаміку глобального обсягу боргів із негативною дохідністю в період з 2010 по 2024 рік. Негативна дохідність боргових зобов'язань, яка передбачає, що інвестори фактично платять за зберігання своїх коштів, стала помітним явищем у світовій фінансовій системі, особливо після фінансової кризи 2008 року та пандемії COVID-19.

Пік обсягу негативно дохідних боргів припадає на 2021 рік, коли він сягнув рекордних 17,8 трлн. дол. США. Цей період характеризувався надзвичайно низькими процентними ставками центральних банків, які використовували цю політику для стимулювання економік після пандемії. Основна маса таких боргів

була випущена в економічно розвинених країнах, зокрема в Європі та Японії, де центральні банки активно купували облігації для підтримки ліквідності ринків.

Однак з 2022 року спостерігається різке скорочення обсягів боргів із негативною дохідністю, що є наслідком зміни монетарної політики провідних центральних банків. Інфляційний тиск, спричинений зростанням цін на енергоносії, геополітичними конфліктами та відновленням попиту після пандемії, змусив центральні банки, такі як Федеральна резервна система США та Європейський центральний банк, перейти до підвищення ставок. У результаті, до 2024 року обсяг негативно дохідного боргу практично зник, досягнувши нуля.

Ця зміна свідчить про повернення до більш нормалізованих умов на фінансових ринках, де інвестори очікують позитивну дохідність за свої вкладення. Водночас зникнення негативно дохідного боргу підкреслює завершення епохи надм'якої монетарної політики, яка формувала фінансовий ландшафт протягом понад десятиліття.

Розподіл глобального ринку акцій за регіонами з 1998 року до 2024 року наведено на рис. 2.14 (Додаток Д)

Графік 2.14 ілюструє розподіл глобального ринку акцій за регіонами з 1998 року до 2024 року, показуючи частку кожного регіону в загальній ринковій капіталізації. Найбільшу частку займають США, що становить 65% глобального ринку в 2024 році, демонструючи суттєве домінування американських корпорацій у світовій економіці. Ця тенденція посилилася з кінця 1990-х років, коли США зайняли домінуючі позиції завдяки технологічному сектору, зокрема компаніям-гігантам, таким як Apple, Microsoft, Amazon та іншим, які забезпечили значне зростання капіталізації.

Європа займає другу за величиною частку, проте її відсоток поступово скорочується, що відображає стагнацію економічного зростання та менший розвиток технологічних компаній порівняно зі США. Японія, яка в 1980-х роках була основним гравцем у світовому ринку акцій, суттєво втратила свої позиції через економічну стагнацію і зниження темпів розвитку.

Ринки, що розвиваються (ЕМ), продовжують зберігати стабільну частку, але їхній вплив на глобальний ринок обмежений. Це свідчить про зростання економік таких країн, як Китай, Індія та Бразилія, проте з меншою капіталізацією компаній порівняно з розвинутими ринками.

Частка решти світу (RoW) залишається найменшою серед усіх категорій, що демонструє значну концентрацію ринкової капіталізації у США та кількох ключових регіонах.

Ключові економічні показники країн, що розвиваються (Emerging Markets), із розвиненими країнами (Developed Markets) наведено на рис. 2.15 (Додаток Д).

Даний графік підкреслює географічну асиметрію в структурі світового ринку акцій, а також важливість інновацій та технологічного прогресу для збереження провідних позицій. Він також акцентує на потенціалі ринків, що розвиваються, але їхній вплив на глобальну економіку залишається обмеженим через структурні та регуляторні обмеження.

Аналіз підкреслює асиметрію у структурі глобальної економіки, показуючи, як окремі чинники розподілені між цими групами країн.

Країни, що розвиваються, мають перевагу у демографічних показниках, таких як чисельність населення (Population), та в площі територій (Land Area), що свідчить про значний людський та природний потенціал для економічного розвитку. Вони також лідирують у виробництві нафти (Oil Production) та викидах вуглекислого газу (CO₂ Emissions), що відображає високий рівень залежності від сировинної економіки та традиційних енергетичних джерел.

За споживанням енергії (Energy Consumption), країни, що розвиваються, поступаються розвиненим, що пояснюється меншим рівнем індустріалізації. Водночас за показником валового внутрішнього продукту, скоригованого за паритетом купівельної спроможності (GDP at PPP), країни, що розвиваються, займають вагомую частку, що підкреслює їх зростаючу роль у світовій економіці.

Розвинені країни переважають у таких показниках, як валютні резерви (FX Reserves), номінальний ВВП (GDP at Market Rate), та, особливо, у володінні інтелектуальною власністю (Intellectual Property). Це вказує на значну

концентрацію капіталу, високотехнологічних галузей і фінансових ресурсів у цих країнах. Зокрема, їх домінування на фондових ринках (Market Cap) свідчить про розвиненість інвестиційної інфраструктури.

Щодо володіння ядерною зброєю (Nuclear Weapons), графік відображає, що цей показник розподілений між обома групами, однак із перевагою на боці розвинених країн, що свідчить про їх геополітичну перевагу.

Загалом графік демонструє, що країни, що розвиваються, мають значний потенціал для подальшого зростання за рахунок природних ресурсів і демографічних переваг, тоді як розвинені країни лідирують у фінансовій стабільності, технологічному прогресі та інноваціях.

Частка п'яти найбільших компаній в індексі S&P 500 за ринковою капіталізацією у різні періоди наведена на рис. 2.16 (Додаток E).

ринковою капіталізацією у різні періоди. Дані показують, що в липні 2024 року частка цих п'яти компаній — Microsoft, Apple, Nvidia, Alphabet і Amazon — досягла рекордних 29%, що є найвищим показником за всю історію.

Порівнюючи із попередніми піками, у 2000 році частка п'яти провідних компаній, таких як Microsoft, Cisco, GE, Exxon Mobil, становила близько 18%, що було пов'язано із технологічним бумом та розширенням дотком-компаній. Після краху доткомів частка провідних компаній зменшилася, що свідчить про падіння концентрації ринку.

У 2020 році частка Microsoft, Apple, Amazon, Alphabet та Meta також зросла, досягнувши приблизно 25%. Це зростання було підкріплено впливом пандемії COVID-19, яка збільшила попит на цифрові технології, хмарні сервіси та електронну торгівлю.

Значний показник у 2024 році підкреслює роль технологічних гігантів у сучасній економіці. Компанії, представлені у списку, є лідерами у таких сферах, як штучний інтелект, хмарні обчислення, споживча електроніка та електронна комерція. Зростання Nvidia, наприклад, зумовлено попитом на напівпровідники для AI та високопродуктивних обчислень.

Ця тенденція свідчить про посилену концентрацію ринку у невеликій групі компаній, що може підвищувати системні ризики для фінансових ринків. Залежність індексу S&P 500 від успіхів цих п'яти компаній робить ринок більш чутливим до коливань їхньої вартості, підвищуючи потенційну волатильність у випадку несприятливих новин чи економічних потрясінь.

Рис. 2.17 демонструє зміну частки секторів технологій, телекомунікацій та охорони здоров'я (Tech/Telecom/Healthcare) порівняно із секторами фінансів, енергетики та матеріалів (Financials/Energy/Materials) у загальній ринковій капіталізації світових акцій (ACWI) з 1995 до 2024 року.

У липні 2024 року частка секторів Tech/Telecom/Healthcare досягла рекордних 45% від загальної ринкової капіталізації, підкреслюючи домінування технологічних інновацій та значення медичних індустрій. Ця частка зрівнялася з попередніми піками, досягнутими у 1999 та 2020 роках, які також становили 44%. Пік 1999 року був спричинений дотком-бульбашкою, коли компанії технологічного сектора домінували на ринку, але після краху цей показник різко зменшився до 24% у 2002 році.

Зміна частки секторів технологій, телекомунікацій та охорони здоров'я (Tech/Telecom/Healthcare) порівняно із секторами фінансів, енергетики та матеріалів (Financials/Energy/Materials) у загальній ринковій капіталізації світових акцій (ACWI) з 1995 до 2024 року наведена на рис. 2.17 (Додаток Е).

На противагу цьому, частка секторів Financials/Energy/Materials, яка була високою у 1995 році, поступово зменшувалася протягом останніх десятиліть, досягнувши лише 25% у 2024 році. Це свідчить про те, що традиційні галузі втрачають свою вагу у світовій економіці на тлі стрімкого зростання цифрових технологій, інновацій у медицині та телекомунікаціях.

Поточна тенденція свідчить про глобальне переорієнтування інвесторів на технологічні компанії та сектори, пов'язані зі здоров'ям, які виграли від прискореної діджиталізації, попиту на інноваційні медичні рішення та збільшення ролі телекомунікацій. Це також підкреслює енергетичний перехід та зниження важливості традиційних ресурсних галузей у глобальній економіці.

Аналіз чистого кредитування/позичання (загального балансу) за 2018-2024 роки для розвинених економік, країн з ринками, що розвиваються, і країн з низьким рівнем доходу свідчить про значні фінансові дисбаланси, що стали наслідком глобальних криз, таких як пандемія COVID-19, та економічної невизначеності, зокрема, через військові конфлікти (табл. 2.12, рис. 2.18).

Таблиця 2.12 - Чисте кредитування/позичання (також називається загальним балансом)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Розвинені економіки	-2,43	-3,02	-10,23	-7,17	-3,15	-5,57	-4,40
Країни з ринками, що розвиваються, і країни із середнім рівнем доходу	-3,46	-4,42	-8,72	-4,97	-4,89	-5,46	-5,61
Країни, що розвиваються з низьким рівнем доходу	-3,62	-3,97	-5,32	-4,64	-4,49	-4,02	-3,65

Джерело: складено за даними [12]

Для розвинених економік найбільш критичним став 2020 рік, коли показник чистого кредитування впав до -10,23%, що стало наслідком різкого збільшення державних витрат для подолання наслідків пандемії. Однак у 2021 році ситуація покращилася, і дефіцит скоротився до -7,17%, що свідчить про поступове відновлення економік. Проте, знову відбулося погіршення у 2023 році до -5,57%, яке може бути пов'язане з тривалими економічними потрясіннями, зокрема війною в Україні та іншими глобальними викликами. Прогноз на 2024 рік (-4,40%) свідчить про продовження процесу стабілізації, хоча повне відновлення ще не досягнуто.

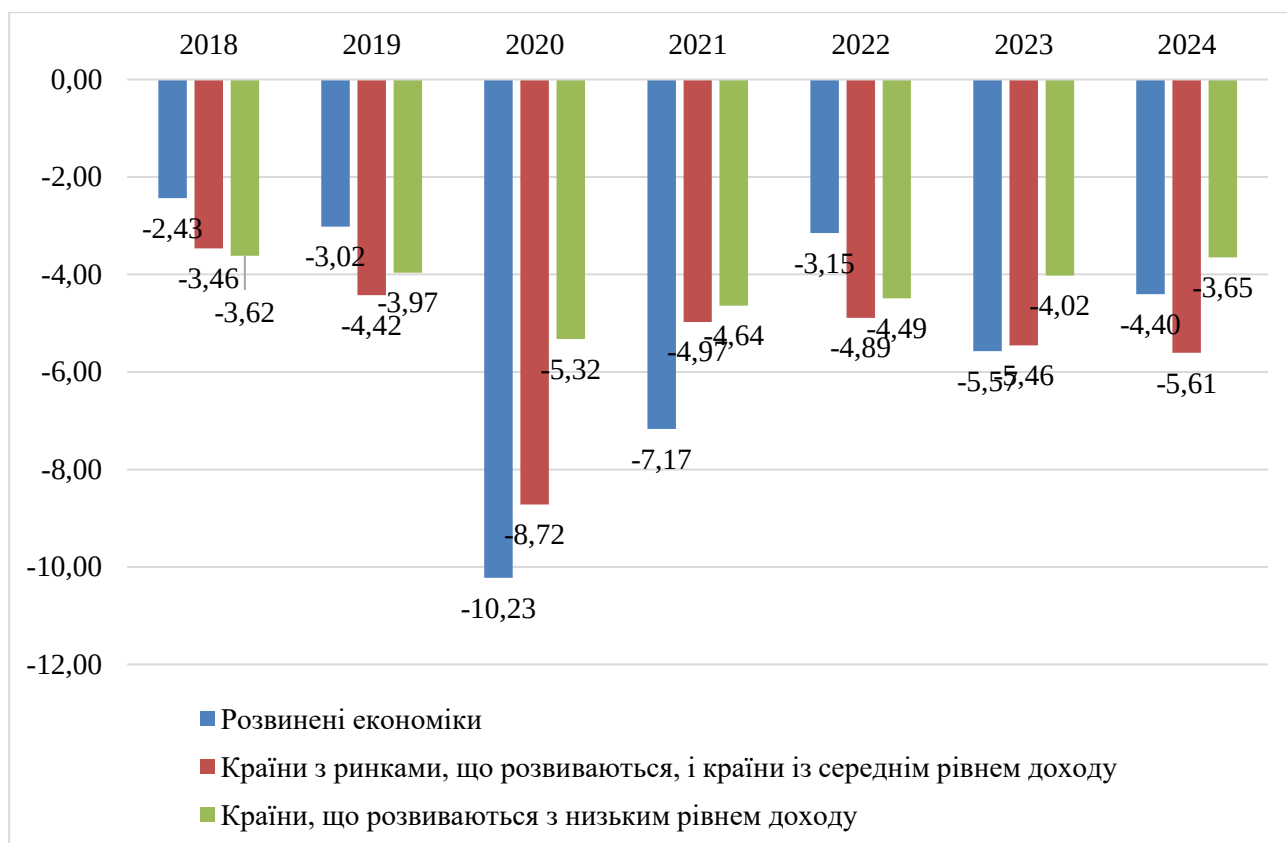

Рисунок 2.18 - Чисте кредитування/позичання (також називається загальним балансом)

Джерело: складено автором

Країни з ринками, що розвиваються, також зазнали значного погіршення показника чистого кредитування у 2020 році (-8,72%), що пов'язано з великим навантаженням на державні фінанси внаслідок боротьби з пандемією. Подальші роки демонструють поступове зниження дефіциту, однак у 2023 і 2024 роках прогнозується невелике зростання дефіциту (-5,46% та -5,61% відповідно). Це вказує на те, що ці країни все ще стикаються з фінансовими труднощами через обмежений доступ до міжнародних ринків капіталу та внутрішні структурні проблеми.

Країни з низьким рівнем доходу зазнали меншого коливання, порівняно з іншими групами, проте їхній дефіцит також зріс під час пандемії – з -3,97% у 2019 році до -5,32% у 2020 році. У наступні роки показник поступово зменшувався, і до 2024 року очікується зниження дефіциту до -3,65%. Це свідчить про те, що країни з низьким рівнем доходу поступово відновлюються, але все ще стикаються

з хронічними проблемами, пов'язаними з фінансовими обмеженнями та нестачею ресурсів.

Загалом, дані свідчать про те, що глобальна фінансова система все ще відчуває наслідки глобальних криз, таких як пандемія COVID-19 та війна в Україні, і продовжує демонструвати дефіцит у більшості регіонів. Хоча в деяких країнах спостерігається поступове поліпшення, загальний фінансовий баланс залишається нестабільним, що вказує на необхідність подальших структурних реформ та посилення міжнародного співробітництва для стабілізації економічної ситуації.

Підсумовуючи аналіз сегментної структури світового фінансового ринку, можна зробити кілька ключових висновків. Перш за все, очевидно, що глобальна економіка є тісно інтегрованою системою, в якій як розвинені країни, так і ринки, що розвиваються, мають взаємопов'язану динаміку зростання. Суттєві коливання реального ВВП, державного боргу та загальних балансів свідчать про те, що світовий фінансовий ринок перебуває під впливом зовнішніх шоків, таких як пандемія COVID-19 та війна Росії проти України, що призвели до глобальних економічних потрясінь.

Аналіз показав, що розвинені економіки, хоча й мають більшу стійкість до криз, все ж зазнали значних втрат у 2020 році через пандемію, і темпи їхнього відновлення залишаються повільними. У той же час, ринки, що розвиваються, продемонстрували швидше відновлення, однак їхня вразливість до глобальних криз і внутрішніх проблем все ще є високою.

Показники державного боргу свідчать про значне зростання боргового навантаження у багатьох країнах, що підкреслює необхідність ефективного управління фінансами для забезпечення стійкості економік. Важливо також зазначити, що фінансові виклики, з якими стикаються країни, включають не тільки боргові питання, але й структурні проблеми, такі як інфляція, дефіцит торгових балансів та геополітична нестабільність.

Чисте кредитування/позичання (загальний баланс) також демонструє постійні дефіцити як у розвинених економіках, так і в країнах, що розвиваються,

що вказує на глобальну тенденцію до збільшення державних витрат у відповідь на економічні кризи. Це ставить під питання довгострокову стійкість багатьох економік, особливо з огляду на постійні зовнішні виклики.

Аналіз зарезервованих коштів МБРР у розрізі секторів за 2020-2024 роки (табл. 2.4) вказує на суттєві коливання у пріоритетах фінансування, що відображає зміни у глобальних економічних та соціальних потребах. У 2020 році основними секторами, які отримали значні інвестиції, були охорона здоров'я (3 980 млн. дол. США), фінансовий сектор (3 702 млн. дол. США) і державне управління (4 301 млн. дол. США). Такі пріоритети відображають нагальну потребу в підтримці секторів, які забезпечували реагування на пандемію COVID-19 та її економічні наслідки. У 2021 році помітне зростання інвестицій відбулося у державному управлінні, яке отримало 5 666 млн. дол. США, що є відповіддю на вимоги стабілізації державних систем управління в умовах пандемії.

Таблиця 2.4 - Зарезервовані кошти МБРР у розбивці по секторах, 2020-2024 фінансові роки, млн дол. США

Сектор	2020	2021	2022	2023	2024
Сільське господарство, рибальство та лісове господарство	1 767	1 260	3 611	3 669	2 194
Освіта	1 135	2 017	1 090	1 529	2 297
Енергетика та видобувні галузі	2 053	2 379	3 069	6 913	6 411
Фінансовий сектор	3 702	3 828	1 877	4 212	3 182
Охорона здоров'я	3 980	2 606	6 252	3 128	4 039
Промисловість, торгівля та послуги	2 208	3 030	1 916	2 301	2 330
Інформаційно-комунікаційні технології	886	773	509	630	1 106
Державне управління	4 301	5 666	6 484	9 314	7 679
Соціальний захист	4 786	4 800	3 446	3 270	4 426
Транспорт	1 323	2 273	3 036	1 249	2 122
Водопостачання, каналізація та утилізація відходів	1 834	1 891	1 782	2 359	1 784
Загалом	27 976	30 523	33 072	38 572	37 568

Джерело: складено за даними [27]

У 2022 році в секторі охорони здоров'я обсяг фінансування досяг 6 252 млн. дол. США, що вказує на нагальну потребу продовжувати зміцнення систем охорони здоров'я у країнах-позичальниках. Водночас, суттєве зростання спостерігається в енергетиці та видобувних галузях, які отримали 3 069 млн. дол. США у 2022 році, а в 2023 році обсяг фінансування різко зріс до 6 913 млн. дол. США. Це пояснюється необхідністю стабілізувати енергетичну безпеку в умовах

кризи через геополітичні конфлікти, які створили ризики для стабільного постачання енергоресурсів. У 2024 році фінансування для енергетики та видобувних галузей дещо зменшилося, до 6 411 млн. дол. США, проте залишається високим через потребу в довгострокових інвестиціях у сталий розвиток енергетичного сектору.

Фінансування державного управління продовжило зростати до піку в 9 314 млн. дол. США у 2023 році, коли багато країн зіштовхнулися з необхідністю зміцнення адміністративних систем і фінансування реформ у державному секторі. Проте в 2024 році воно знизилося до 7 679 млн. дол. США, що може свідчити про перехід до менш інтенсивного етапу реформ. Також, помітне фінансування залучено до соціального захисту, який у 2020 році отримав 4 786 млн. дол. США, а у 2024 році зберіг високий рівень підтримки на рівні 4 426 млн. дол. США, оскільки багато країн продовжують посилювати соціальну підтримку через зростання економічної нестабільності.

Водночас інвестиції в інформаційно-комунікаційні технології зросли від 886 млн. дол. США у 2020 році до 1 106 млн. дол. США у 2024 році, що відображає зростання значення цифрових технологій у глобальній економіці та необхідність їх розвитку для підвищення продуктивності та ефективності різних секторів. Рівень фінансування для сектору освіти також зазнав коливань, зростаючи від 1 135 млн. дол. США у 2020 році до 2 297 млн. дол. США у 2024 році, що демонструє зростання інтересу до підвищення освітніх стандартів у країнах, які потребують вдосконалення людського капіталу.

Загальний обсяг фінансування МБРР за досліджувані роки зріс із 27 976 млн. дол. США у 2020 році до 38 572 млн. дол. США у 2023 році, після чого трохи знизився до 37 568 млн. дол. США у 2024 році. Це зростання свідчить про збільшення попиту на фінансові ресурси в умовах кризи та викликів, з якими зіштовхнулися країни-позичальники, і підтверджує важливість міжнародної фінансової підтримки для забезпечення сталого розвитку та стабільності глобальної економіки.

Аналіз зарезервованих коштів МБРР за тематичними напрямками за 2020-2024 роки (табл. 2.5) демонструє значні коливання у фінансуванні, що вказує на пріоритетні сфери підтримки, які відображають актуальні світові виклики та змінні потреби країн.

Таблиця 2.5 - Зарезервовані кошти МБРР у розбивці за тематичними напрямками, 2020-2024 фінансові роки, млн дол. США

Тематичний напрямок	2020	2021	2022	2023	2024
Економічна політика	1 000	2 194	3 147	4 164	4 807
Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів	9 423	10 902	13 664	18 412	17 802
Фінанси	5 304	6 408	4 375	7 417	5 438
Розвиток людських ресурсів та гендерна рівноправність	12 799	21 928	16 024	12 066	11 721
Розвиток приватного сектору	4 936	6 616	5 101	5 682	4 139
Управління державним сектором	3 206	3 682	4 671	5 528	5 080
Соціальний розвиток та соціальний захист	4 721	5 603	3 964	4 518	4 587
Розвиток міст та сільських районів	6 777	7 945	10 549	14 272	8 710

Джерело: складено за даними [27]

Протягом цього періоду відзначається стабільний інтерес до охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів, де фінансування зросло з 9 423 млн. дол. США у 2020 році до піку в 18 412 млн. дол. США у 2023 році, а у 2024 році знизилося до 17 802 млн. дол. США. Це свідчить про постійну потребу в екологічних ініціативах, спрямованих на зменшення негативного впливу на природу та боротьбу з кліматичними змінами.

Розвиток людських ресурсів та гендерна рівноправність залишається однією з головних сфер фінансування, досягаючи свого піку в 21 928 млн. дол. США у 2021 році, що, ймовірно, відображає підвищену увагу до охорони здоров'я та гендерних питань у постпандемічний період. У наступні роки обсяг фінансування цього напрямку знизився, склавши 11 721 млн. дол. США у 2024 році, що може вказувати на стабілізацію інтересу до розвитку людських ресурсів після значних вкладень на початку періоду.

Економічна політика також демонструє постійне зростання фінансування з 1 000 млн. дол. США у 2020 році до 4 807 млн. дол. США у 2024 році. Така динаміка відображає необхідність у зміцненні економічних систем країн, які

продовжують відновлюватися після економічних втрат, спричинених глобальною пандемією та іншими кризовими ситуаціями.

Фінансовий напрямок має деякі коливання, зокрема його фінансування зросло з 5 304 млн. дол. США у 2020 році до 7 417 млн. дол. США у 2023 році, після чого знизилося до 5 438 млн. дол. США у 2024 році. Це може свідчити про адаптацію фінансових систем до нових умов, коли зростає потреба в інвестиціях у інститути, які можуть допомогти підтримати економічну стабільність.

Фінансування управління державним сектором також збільшилося протягом аналізованого періоду, досягнувши 5 528 млн. дол. США у 2023 році. Це вказує на необхідність реформ та зміцнення інституційної структури в багатьох країнах, що особливо актуально в умовах нестабільності та зростання запиту на ефективне управління ресурсами. У 2024 році фінансування дещо знизилося до 5 080 млн. дол. США, що може відображати скорочення короткострокових потреб у цьому секторі.

Сегмент розвитку міст та сільських районів також зазнав зростання, з 6 777 млн. дол. США у 2020 році до піку в 14 272 млн. дол. США у 2023 році, після чого знизився до 8 710 млн. дол. США у 2024 році. Це відображає підвищену увагу до інфраструктури та умов життя в різних регіонах, зокрема в міських районах, де потреба в розвитку зростала через наслідки урбанізації та соціально-економічні потреби населення.

Соціальний розвиток та соціальний захист залишаються важливими напрямками фінансування з постійною підтримкою в межах 4 721-4 587 млн. дол. США протягом 2020-2024 років, що вказує на стабільний інтерес до зменшення соціальних ризиків і підвищення рівня соціальної підтримки. Загальна картина фінансування МБРР за цими напрямками показує, що основні пріоритети зосереджені на довготривалих реформах, спрямованих на стійке зростання економік, соціальний захист і збереження природних ресурсів.

Аналіз фінансових показників МБРР за 2020-2024 роки (табл. 2.7) демонструє динаміку, що відображає зростання попиту на фінансування у світовому фінансовому ринку та поступове зміцнення фінансової позиції банку.

Таблиця 2.7 - Основні фінансові показники МБРР, 2020-2024 фінансові роки, млн дол. США, крім співвідношень, які виражені у відсотках

	2020	2021	2022	2023	2024
Зарезервовані кошти, нетто ³	27 976	30 523	33 072	38 572	37 568
Надані кошти, бруто	20 238	23 691	28 168	25 504	33 450
Надані кошти, нетто	10 622	13 590	14 876	12 736	20 115
Трансферти - затверджені Радою керуючих та інші	(340)	(411)	(354)	(221)	(371)
Чистий прибуток (збиток)	(42)	2 039	3 990	1 144	2 142
Сукупні активи	296 804	317 301	317 542	332 641	356 612
Інвестиційний портфель, нетто	82 485	85 831	82 057	79 195	82 680
Чисті непогашені кредити	202 158	218 799	227 092	241 041	260 236
Портфель запозичень ¹⁵	237 231	253 656	256 909	266 828	287 117
Сукупний власний капітал	40 387	48 078	55 320	60 382	63 484
Доступний для розподілу дохід	1 381	1 248	806	1 312	1 849
Загальний резерв	950	874	589	921	834
Міжнародна асоціація розвитку	—	274	117	291	515
Резерв	431d	100	100	100	500
Вільний капітал	47 138	49 997	50 481	53 105	54 655
Співвідношення власного капіталу та виданих позик (%)	22,8	22,6	22,0	22,0	21,5

Джерело: складено за даними [27]

Зарезервовані кошти, нетто, зросли з 27 976 млн. дол. США у 2020 році до максимуму в 38 572 млн. дол. США у 2023 році, після чого дещо знизилися до 37 568 млн. дол. США у 2024 році. Це свідчить про зростаючий обсяг ресурсів, який МБРР виділяє для підтримки проєктів і країн-позичальників.

Надані кошти, бруто, також демонструють зростання, досягаючи піку в 33 450 млн. дол. США у 2024 році, що вказує на активне фінансування нових проєктів і значний попит на позики у світлі економічних та соціальних викликів, з якими зіштовхуються країни-учасниці. Чистий прибуток також показує позитивну динаміку, підвищуючись з -42 млн. дол. США у 2020 році до 2 142 млн. дол. США у 2024 році, що свідчить про зростання ефективності фінансових операцій та стабільність доходів від інвестиційного портфеля. Цей показник є важливим індикатором стійкості МБРР та його здатності ефективно розпоряджатися власними активами.

Сукупні активи МБРР також показують стабільне зростання, збільшившись з 296 804 млн. дол. США у 2020 році до 356 612 млн. дол. США у 2024 році, що відображає зростання фінансового впливу банку і підкріплює його

можливість забезпечувати стабільність на ринку. Чисті непогашені кредити, що відображають обсяг виданих кредитів, які залишаються в обігу, також зросли з 202 158 млн. дол. США у 2020 році до 260 236 млн. дол. США у 2024 році, що свідчить про зростаючий попит на кредити МБРР і його здатність ефективно виконувати свої фінансові зобов'язання перед країнами-позичальниками.

Співвідношення власного капіталу до виданих позик демонструє незначне зниження з 22,8% у 2020 році до 21,5% у 2024 році, що може вказувати на підвищення частки залучених коштів у фінансуванні діяльності банку. Це зниження є природним у світлі розширення обсягів кредитування, проте МБРР підтримує це співвідношення на рівні, який забезпечує фінансову стійкість і довіру інвесторів.

Загалом, фінансові показники МБРР свідчать про посилення його ролі у світовій фінансовій системі, активне зростання обсягів фінансування і стабільність у досягненні фінансових цілей. Ця динаміка підтверджує зростаючий попит на ресурси МБРР і його важливу роль у підтримці глобальної фінансової стабільності та розвитку.

Аналіз зарезервованих коштів МАР у розрізі регіонів за 2020-2024 роки (табл. 2.8) відображає змінні пріоритети в розподілі ресурсів, які пов'язані з актуальними викликами та потребами країн.

Таблиця 2.8 - Зарезервовані кошти МАР у розбивці по регіонах, 2020-2024 фінансові роки, млн дол. США

Регіон	2020	2021	2022	2023	2024
Східна Африка та Південь Африки	9 581	14 089	15 266	14 368	12 735
Західна та Центральна Африка	9 514	10 955	12 213	11 390	9 274
Східна Азія та Тихоокеанський регіон	2 500	1 115	1 673	877	1 238
Європа та Центральна Азія	1 497	1 315	2 511	1 098	1 100
Латинська Америка та Карибський басейн	978	769	1 030	181	269
Близький Схід та Північна Африка	203	658	817	561	340
Південна Азія	6 092	7 127	4 217	5 770	6 239
Загалом	30 365	36 028	37 727	34 245	31 195

Джерело: складено за даними [27]

Найбільше фінансування отримали регіони Східної та Південної Африки, які протягом аналізованого періоду були основними одержувачами коштів, що відображає необхідність подолання наслідків соціально-економічної

нестабільності, зростаючого бідності та проблеми інфраструктури. У 2020 році цей регіон отримав 9 581 млн. дол. США, а у 2022 році ця сума досягла 15 266 млн. дол. США, що вказує на зростаючий попит на підтримку. У 2024 році фінансування знизилося до 12 735 млн. дол. США, можливо, через стабілізацію деяких соціальних та економічних аспектів.

Західна та Центральна Африка також стабільно отримували значне фінансування, яке зросло з 9 514 млн. дол. США у 2020 році до піку у 12 213 млн. дол. США у 2022 році. Подальше зниження до 9 274 млн. дол. США у 2024 році свідчить про поступове зменшення екстрених потреб та перехід до середньо- та довгострокових програм розвитку.

Для регіонів Східної Азії та Тихоокеанського регіону та Європи й Центральної Азії обсяги фінансування є значно нижчими. Східна Азія, наприклад, отримала 2 500 млн. дол. США у 2020 році, проте до 2024 року ця сума зменшилася до 1 238 млн. дол. США, що може вказувати на скорочення пріоритету для цього регіону або поліпшення економічної стабільності. Європа та Центральна Азія також зазнали коливань, де 2022 рік відзначився підвищеним фінансуванням у 2 511 млн. дол. США, що, ймовірно, було відповіддю на локальні кризові явища.

Регіони Латинської Америки та Карибського басейну та Близького Сходу і Північної Африки отримали обмежені обсяги фінансування, відображаючи менший пріоритет у цьому періоді. Латинська Америка отримала 978 млн. дол. США у 2020 році, що зменшилося до 269 млн. дол. США у 2024 році, тоді як Близький Схід отримав найбільше у 2022 році – 817 млн. дол. США, а до 2024 року ця сума впала до 340 млн. дол. США.

Південна Азія отримала значне фінансування з піком у 7 127 млн. дол. США у 2021 році, а в 2024 році фінансування досягло 6 239 млн. дол. США, що вказує на потребу в підтримці цього регіону для подолання викликів у соціально-економічному розвитку та інфраструктурі. Загалом, фінансування МАР має тенденцію до зниження з пікової суми у 37 727 млн. дол. США у 2022 році до 31 195 млн. дол. США у 2024 році, що може бути пов'язане із завершенням етапу

екстреної підтримки та переходом до стабільних довгострокових програм розвитку для найбільш уразливих регіонів.

Аналіз наданих коштів МАР за 2020-2024 роки (табл. 2.9) демонструє, що найбільші суми були спрямовані до регіонів Східної Африки та Південної Африки, а також Західної та Центральної Африки, що вказує на пріоритетну потребу у фінансовій підтримці для цих територій.

Таблиця 2.9 - Надані кошти МАР у розбивці по регіонах, 2020-2024 фінансові роки, млн дол. США

Регіон	2020	2021	2022	2023	2024
Східна Африка та Південь Африки	7 904	8 081	7 133	10 417	10 696
Західна та Центральна Африка	5 469	6 045	6 544	7 948	9 007
Східна Азія та Тихоокеанський регіон	1 589	1 297	1 502	1 448	1 015
Європа та Центральна Азія	365	880	764	2 385	1 187
Латинська Америка та Карибський басейн	466	495	510	322	602
Близький Схід та Північна Африка	151	379	559	552	587
Південна Азія	5 235	5 744	4 202	4 646	5 153
Загалом	21 179	22 921	21 214	27 718	28 247

Джерело: складено за даними [27]

У 2020 році Східна Африка та Південна Африка отримали 7 904 млн. дол. США, а до 2024 року ця сума зросла до 10 696 млн. дол. США, що відображає постійний попит на ресурси для підтримки економічного розвитку та боротьби з соціальними викликами. Західна та Центральна Африка також отримали збільшені обсяги фінансування, досягнувши 9 007 млн. дол. США у 2024 році порівняно з 5 469 млн. дол. США у 2020 році, що вказує на розширення проєктів і заходів для зміцнення інфраструктури та забезпечення стабільності в цьому регіоні.

Для регіону Східної Азії та Тихоокеанського регіону спостерігається поступове зниження фінансування: з 1 589 млн. дол. США у 2020 році до 1 015 млн. дол. США у 2024 році. Це може бути пов'язано зі зниженням потреб у критичних інвестиціях або з покращенням економічної ситуації в деяких країнах цього регіону, що дозволяє їм залучати інші джерела фінансування. У Європі та Центральній Азії фінансування значно зросло у 2023 році, досягнувши 2 385 млн. дол. США, що, ймовірно, пов'язано з потребою підтримки країн, що зазнають

економічних і політичних труднощів. Однак у 2024 році фінансування знизилося до 1 187 млн. дол. США.

Латинська Америка та Карибський басейн демонструють дещо стабільний обсяг фінансування, але з невеликим зростанням у 2024 році до 602 млн. дол. США, що може відображати інвестиції в розвиток окремих інфраструктурних проєктів. Регіон Близького Сходу та Північної Африки має стабільний обсяг підтримки, що зріс до 587 млн. дол. США у 2024 році, відображаючи постійні потреби в економічній стабілізації та соціальному розвитку в умовах регіональних конфліктів.

Південна Азія отримала досить значні обсяги фінансування, які зросли до 5 153 млн. дол. США у 2024 році після зниження у 2022-2023 роках. Це свідчить про поновлення інтересу до підтримки соціально-економічних проєктів у регіоні, де населення зростає і підвищується попит на інфраструктурні та соціальні послуги.

Загалом, обсяг наданих коштів МАР збільшився з 21 179 млн. дол. США у 2020 році до 28 247 млн. дол. США у 2024 році, що вказує на зростаючу важливість фінансової підтримки для країн, які стикаються зі складними економічними і соціальними викликами.

Аналіз зарезервованих коштів МАР (табл. 2.10) у розрізі секторів за 2020-2024 роки показує пріоритетні напрями фінансування, що відповідають ключовим потребам країн-учасниць у розвитку інфраструктури, підтримці соціальної сфери та стабільності. У 2020 році значні суми були спрямовані на охорону здоров'я (4 295 млн. дол. США), соціальний захист (4 185 млн. дол. США) і освіту (4 037 млн. дол. США), що відображає критичну потребу в підтримці цих секторів на тлі пандемії COVID-19 та зростання соціальної напруги. Однак, до 2024 року фінансування освіти скоротилося до 2 083 млн. дол. США, а соціального захисту — до 3 363 млн. дол. США, що вказує на завершення основного етапу екстреної підтримки і зменшення попиту на допомогу у цих сферах.

Фінансування сектору сільського господарства, рибальства та лісового господарства значно зросло, досягнувши 4 008 млн. дол. США у 2022 році, але

потім зменшилося до 2 304 млн. дол. США у 2024 році, що може вказувати на завершення великих програм або зниження необхідності в фінансуванні в окремих країнах. Енергетичний сектор, навпаки, демонструє позитивну динаміку: з 3 218 млн. дол. США у 2020 році фінансування зросло до 5 514 млн. дол. США у 2024 році, що свідчить про підвищену увагу до енергетичної безпеки, стійкості та переходу на екологічніші джерела енергії.

Таблиця 2.10 - Зарезервовані кошти МАР у розбивці по секторах, 2020—
2024 фінансові роки, млн дол. США

Сектор	2020	2021	2022	2023	2024
Сільське господарство, рибальство та лісове господарство	1 978	2 912	4 008	4 678	2 304
Освіта	4 037	3 585	2 335	2 168	2 083
Енергетика та видобувні галузі	3 218	3 801	3 696	3 351	5 514
Фінансовий сектор	534	1 910	1 346	1 247	1 690
Охорона здоров'я	4 295	3 840	4 269	2 261	2 929
Промисловість, торгівля та послуги	2 712	2 174	2 317	2 304	1 350
Інформаційно-комунікаційні технології	1 202	1 151	1 245	1 689	1 788
Державне управління	4 252	5 572	6 194	7 921	4 708
Соціальний захист	4 185	6 352	4 792	4 075	3 363
Транспорт	2 132	2 367	5 167	2 303	3 387
Водопостачання, каналізація та утилізація відходів	1 820	2 365	2 357	2 247	2 078
Загалом	30 365	36 028	37 727	34 245	31 195

Джерело: складено за даними [27]

Сектор державного управління також зазнав значного зростання, зокрема у 2023 році він отримав 7 921 млн. дол. США, що свідчить про підтримку інституційного розвитку та управлінських реформ у країнах, які потребують зміцнення адміністративних структур. До 2024 року фінансування цього сектору скоротилося до 4 708 млн. дол. США, що може відображати завершення великих реформ або стабілізацію ситуації.

У сфері транспорту в 2022 році відбулося суттєве збільшення фінансування до 5 167 млн. дол. США, а в 2024 році воно залишилось на рівні 3 387 млн. дол. США, що підкреслює важливість інвестицій у транспортну інфраструктуру, хоча обсяги зменшуються зі зростанням завершеності основних проектів. Також інвестиції в інформаційно-комунікаційні технології стабільно зростали, досягнувши 1 788 млн. дол. США у 2024 році, що вказує на активну

підтримку цифрової трансформації, яка є важливою для сталого економічного зростання і розвитку.

Загалом, сума зарезервованих коштів МАР зросла до максимуму у 37 727 млн. дол. США у 2022 році, а потім знизилась до 31 195 млн. дол. США у 2024 році, що відображає поступовий перехід від екстреної підтримки до реалізації довгострокових програм, орієнтованих на стійкий розвиток та стабільність.

Аналіз зарезервованих коштів (табл. 2.11) у розбивці за тематичними напрямками за 2020-2024 роки показує динаміку зміни пріоритетів фінансування залежно від глобальних потреб і викликів. У 2020 році цей напрям отримав 11 141 млн. дол. США, а у 2023 році фінансування досягло піку в 15 595 млн. дол. США, що підкреслює посилення екологічних ініціатив і прагнення до зменшення впливу кліматичних змін. У 2024 році сума фінансування дещо зменшилась до 13 986 млн. дол. США, що може вказувати на поступове завершення низки великих екологічних проектів.

Розвиток людських ресурсів та гендерна рівноправність залишається пріоритетом, особливо у 2021 році, коли фінансування досягло піку в 26 353 млн. дол. США, ймовірно, у відповідь на соціальні виклики, викликані пандемією. Після цього спостерігається поступове зменшення фінансування до 9 335 млн. дол. США у 2024 році, що вказує на завершення етапу екстреної підтримки та перехід до стабільніших довгострокових програм.

Таблиця 2.11 - Зарезервовані кошти березень у розбивці за тематичними напрямками, 2020-2024 фінансові роки, млн дол. США

Тематичний напрямок	2020	2021	2022	2023	2024
Економічна політика	1 192	1 972	2 236	1 827	1 996
Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів	11 141	13 019	15 228	15 595	13 986
Фінанси	2 680	6 161	5 760	4 840	3 204
Розвиток людських ресурсів та гендерна рівноправність	15 974	26 353	22 846	14 146	9 335
Розвиток приватного сектору	7 232	8 523	8 244	6 567	6 433
Управління державним сектором	4 158	4 698	5 192	6 251	4 930
Соціальний розвиток та соціальний захист	4 738	8 114	6 568	6 109	4 594
Розвиток міст та сільських районів	8 899	11 647	19 375	17 416	12 204

Попередній підхід	35,8%	30,4%	26,4%	24,1%	21,1%
-------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Джерело: складено за даними [27]

Також у фінансуванні економічної політики спостерігається стабільна тенденція: від 1 192 млн. дол. США у 2020 році до 1 996 млн. дол. США у 2024 році, що свідчить про необхідність підтримки економічного управління в різних країнах.

Напрямок розвитку міст та сільських районів зазнав найбільшого зростання у 2022 році, досягнувши 19 375 млн. дол. США, і залишався високим у 2023 році з показником 17 416 млн. дол. США, що підкреслює важливість інвестицій у ці сфери. Однак, у 2024 році фінансування знизилось до 12 204 млн. дол. США, що може бути пов'язане із завершенням великих інфраструктурних проєктів.

Важливо зазначити, що попередній підхід до фінансування за роки також демонструє поступове зниження: з 35,8% у 2020 році до 21,1% у 2024 році, що відображає перехід від короткострокової допомоги до триваліших інвестицій у стійкий розвиток, особливо у сфері екологічної та соціальної стабільності.

Аналіз таблиць 2.4–2.11 дозволяє зробити висновок про те, що сегментна структура світового фінансового ринку формується під впливом глобальних соціально-економічних і екологічних викликів. Зарезервовані кошти та обсяги фінансування демонструють адаптацію до потреб країн та регіонів, орієнтованих на стійкий розвиток, відновлення після криз і зміцнення інфраструктури. Найбільшу частину фінансування отримали такі сектори, як охорона навколишнього середовища, соціальний захист, розвиток людських ресурсів, інфраструктура міст і сільських районів, що підкреслює значущість цих напрямів для забезпечення стійкості економік в умовах глобальних викликів, як-от пандемія та кліматичні зміни.

В розрізі регіонів особливий акцент робиться на країнах Африки та Південної Азії, де зосереджені значні фінансові ресурси для розвитку інфраструктури, соціального захисту та охорони здоров'я. Це свідчить про орієнтацію міжнародних фінансових організацій на допомогу найменш

розвиненим регіонам, де існує високий попит на підтримку базових галузей. Окрім того, збільшення фінансування на розвиток людських ресурсів та інвестиції в гендерну рівноправність вказує на те, що міжнародний фінансовий ринок орієнтується на розвиток людського капіталу як одного з ключових факторів економічного зростання.

Загалом, сегментна структура світового фінансового ринку вказує на те, що глобальна економіка продовжує функціонувати в умовах нестабільності та невизначеності. Майбутні перспективи залежатимуть від здатності країн адаптувати свої фінансові системи до змінних умов, ефективного управління державними фінансами та збереження стабільності в умовах глобальних викликів.

Висновок по 2 розділу

Регулювання світового фінансового ринку є багатограним процесом, в якому національні та міжнародні норми взаємодіють, створюючи єдину систему для запобігання кризам і збереження фінансової стабільності. Документи та закони на рівні окремих країн і наднаціональні регулюючі стандарти формують основу функціонування світового фінансового ринку, що забезпечує стійкість економік у глобальному масштабі. Тенденції розвитку світового фінансового ринку визначаються як технологічними інноваціями та діджиталізацією, так і зростаючою роллю країн, що розвиваються, а також посиленням регуляторним контролем і прагненням до сталого розвитку.

Сегментна структура фінансового ринку відображає гнучкість та адаптивність до потреб різних секторів та регіонів. Існує помітне прагнення фінансових організацій спрямовувати ресурси в напрямки, які дозволяють країнам посилити соціальну стабільність, вдосконалити економічне управління і зробити значні інвестиції у стійкість економік, що свідчить про цілісну підтримку світового розвитку і стабільності. Майбутні перспективи залежатимуть від здатності країн адаптувати свої фінансові системи до змінних умов, ефективного управління державними фінансами та збереження стабільності в умовах глобальних викликів.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

3.1. Сучасні проблеми і виклики для стабільності функціонування міжнародного фінансового ринку

Сучасний міжнародний фінансовий ринок стикається з низкою проблем і викликів, які впливають на його стабільність та ефективність.

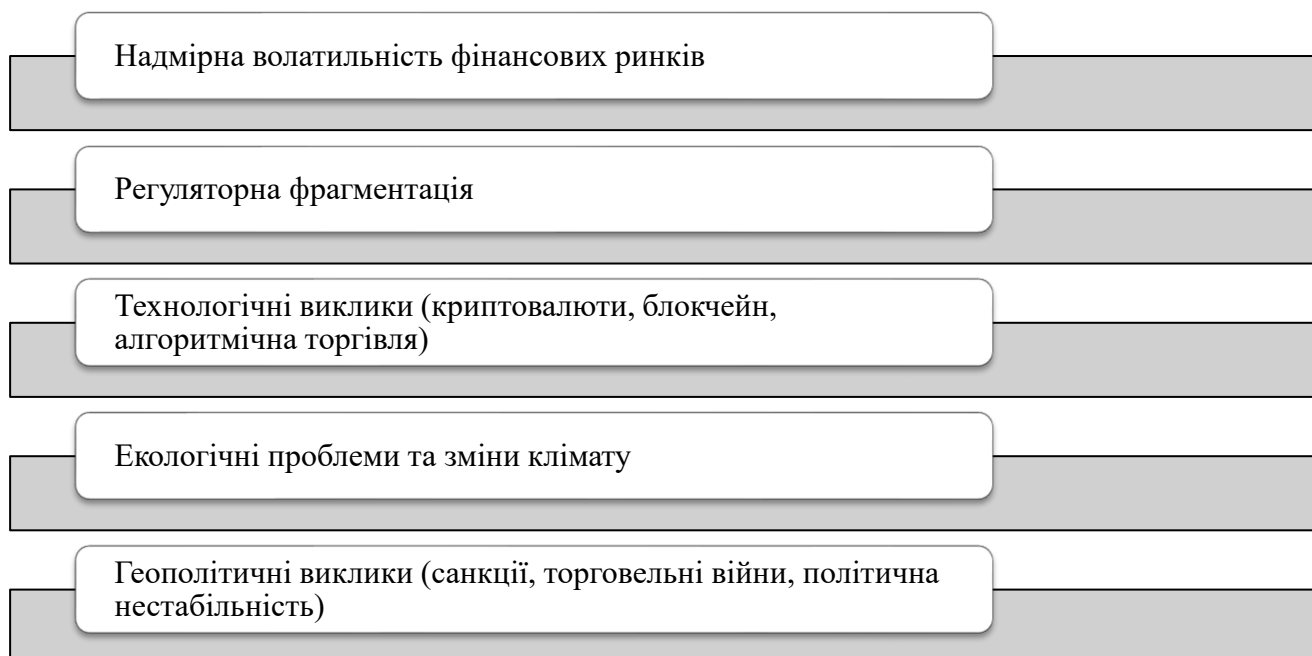

Рисунок 3.1 – Сучасні проблеми і виклики для стабільності
функціонування міжнародного фінансового ринку

Джерело: власна розробка автора

Сучасні фінансові ринки стикаються з постійною загрозою надмірної волатильності, що є одним із найбільших викликів для стабільності їхнього функціонування. Волатильність виникає через різкі коливання курсів валют, зміну процентних ставок, глобальну економічну нестабільність і спекулятивну поведінку інвесторів. Такі зміни можуть призводити до значних фінансових втрат

для інвесторів, порушувати міжнародні потоки капіталу та створювати загрозу для економічної стабільності окремих країн і регіонів.

Наприклад, у країнах із високим рівнем зовнішньої заборгованості волатильність може спровокувати кризові явища на ринках державного боргу. Ситуація в Аргентині демонструє цей виклик дуже чітко: стрімке зростання боргового навантаження до ВВП, слабка національна валюта та низький рівень довіри інвесторів створюють передумови для дефолтів. У 2020 році Аргентина вже зазнала чергового дефолту за своїми зобов'язаннями, що призвело до відтоку капіталу та обмеження доступу до міжнародних ринків фінансування. Подібна ситуація спостерігається й у Туреччині, де нестабільність валюти (ліри) у поєднанні з високими боргами змусила центральний банк підвищувати процентні ставки, що додатково тисне на економіку.

Волатильність на валютних ринках також пов'язана зі змінами у монетарній політиці провідних економік світу. Наприклад, рішення Федеральної резервної системи США підвищувати облікову ставку для стримування інфляції спричинило значні коливання на світових ринках, зокрема відтік капіталу з країн, що розвиваються. Це посилює вразливість економік, залежних від зовнішнього фінансування, змушуючи їх підвищувати свої власні ставки або впроваджувати інші заходи для стабілізації валютних курсів.

Особливої гостроти ця проблема набуває в умовах глобальних економічних і політичних криз. Наприклад, пандемія COVID-19 призвела до різких змін у споживанні, інвестуванні та державних витратах, що зумовило значні коливання на фінансових ринках. Інвестори масово шукали «тихі гавані» для капіталу, що призвело до сплеску попиту на долари США, золото та облігації розвинених країн. Це водночас дестабілізувало економіки з низьким рівнем резервів, зумовивши кризові явища у їхніх фінансових системах.

Отже, надмірна волатильність фінансових ринків залишається складною та багатофакторною проблемою. Вона вимагає від країн злагоджених дій, зокрема покращення регуляторних механізмів, формування стабільної макроекономічної політики, нарощування резервів і забезпечення прозорості фінансових потоків для

мінімізації ризиків та втрат, які можуть дестабілізувати як національні, так і глобальні фінансові системи.

Проблема регуляторної фрагментації є однією з ключових перепон для гармонійного функціонування міжнародного фінансового ринку. Відмінності в законодавчих і регуляторних підходах окремих країн ускладнюють роботу глобальних фінансових установ, посилюючи адміністративні бар'єри, підвищуючи операційні витрати та створюючи невизначеність для інвесторів. Це особливо актуально для транснаціональних корпорацій, банків і фінансових посередників, які намагаються працювати в умовах різних юридичних режимів, що регулюють торгівлю фінансовими інструментами, облік ризиків і прозорість операцій.

Прикладом таких відмінностей є Закон Додда-Франка у Сполучених Штатах, який після фінансової кризи 2008 року впровадив суворі вимоги до банківської діяльності, особливо у сфері контролю ризиків та деривативних операцій. У той самий час у Європейському Союзі Директива про ринки фінансових інструментів (MiFID II), яка набула чинності у 2018 році, має на меті підвищення прозорості ринку та посилення захисту інвесторів. Хоча обидва документи спрямовані на покращення регулювання фінансових ринків, їх різні підходи до імплементації створюють труднощі для компаній, які оперують на обох континентах.

Ці розбіжності проявляються у різних аспектах. Наприклад, Закон Додда-Франка приділяє особливу увагу контролю над системно важливими фінансовими установами, змушуючи банки США збільшувати резерви капіталу та дотримуватися складних процедур звітності. Водночас MiFID II, попри схожу мету, акцентує увагу на прозорості торгових операцій і вимагає від компаній публікації більш детальної інформації про виконання угод. Така різниця у вимогах змушує фінансові установи адаптувати свої операційні моделі до кожного юрисдикційного режиму, що підвищує витрати і створює ризик помилок у дотриманні нормативів.

Ще однією проблемою є відсутність єдиного підходу до регулювання нових фінансових інструментів, таких як криптовалюти та блокчейн-технології. Наприклад, у США криптовалюти вважаються товаром і підпадають під регулювання Комісії з торгівлі товарними ф'ючерсами (CFTC), тоді як у ЄС діє значно жорсткіша політика в межах Регламенту про ринки криптоактивів (MiCA), який має набрати чинності у 2024 році. Ця різниця у підходах створює значні виклики для фінансових компаній, які прагнуть розширити свою діяльність у сфері цифрових активів.

Регуляторна фрагментація також впливає на інвестиційні потоки, зокрема обмежуючи доступ до капіталу. Фінансові установи змушені розробляти окремі стратегії для відповідності кожному регуляторному середовищу, що знижує їхню ефективність. Наприклад, європейські банки стикаються з додатковими бар'єрами для входу на американський ринок через складність дотримання вимог Додда-Франка, а американські фінансові установи зазнають труднощів при роботі на ринку ЄС через вимоги MiFID II.

Таким чином, регуляторна фрагментація є однією з найбільш значущих проблем, що потребує міжнародної координації. Вирішення цього виклику можливе через гармонізацію стандартів регулювання, як це вже частково робиться у межах діяльності міжнародних організацій, таких як Міжнародна організація комісій із цінних паперів (IOSCO) та Базельський комітет із банківського нагляду. Уніфікація нормативних вимог сприяла б зменшенню витрат і ризиків для учасників ринку, одночасно зміцнюючи його стабільність і прозорість.

Технологічні виклики набувають усе більшого значення для стабільності міжнародного фінансового ринку, оскільки інновації в фінансових технологіях змінюють традиційні підходи до управління капіталом і фінансових операцій. Однак ці зміни створюють як нові можливості для зростання, так і серйозні ризики для стабільності ринку.

Одним із найбільш значущих технологічних викликів є зростання використання криптовалют і блокчейн-технологій. Наприклад, криптовалюти, такі

як Bitcoin і Ethereum, стали популярними серед інвесторів та фінансових установ завдяки їхній децентралізованій природі, що забезпечує анонімність та прозорість операцій. Проте ця децентралізація ускладнює контроль за міжнародними фінансовими потоками, підвищуючи ризик незаконних операцій, таких як відмивання грошей або фінансування тероризму. Блокчейн-технології, хоч і пропонують значні переваги, як-от зменшення витрат на транзакції та підвищення швидкості операцій, водночас відкривають простір для нових кіберзагроз, зокрема хакерських атак та вразливості смарт-контрактів.

Швидкий розвиток штучного інтелекту (ШІ) та алгоритмічної торгівлі також створює значні виклики. Алгоритмічна торгівля, яка базується на автоматичному виконанні угод за допомогою складних математичних моделей, значно підвищує ефективність ринку. Проте вона водночас підсилює ризики раптових і неконтрольованих ринкових коливань. Історичним прикладом є флеш-криза 6 травня 2010 року, коли алгоритми автоматично почали продавати активи, спричинивши падіння індексу Dow Jones на майже 1 000 пунктів за кілька хвилин. Цей випадок підкреслив вразливість ринку до автоматизованих стратегій і необхідність суворого регулювання таких технологій.

Крім того, застосування штучного інтелекту для аналізу даних і прогнозування фінансових ринків створює ризик концентрації впливу в руках великих технологічних компаній, які володіють доступом до унікальних даних і обчислювальних ресурсів. Це може призвести до асиметрії інформації, де великі гравці отримують значну перевагу перед меншими учасниками ринку, що підриває принципи справедливості та відкритості фінансових ринків.

Іншою проблемою є недостатня регуляція фінансових технологій. Регулятори часто не встигають адаптувати нормативну базу до швидко змінюваних умов ринку, залишаючи прогалини в законодавстві, які можуть бути використані недобросовісними гравцями. Наприклад, регуляторні підходи до криптовалют і фінтех-стартапів суттєво відрізняються у США, Європейському Союзі та Китаї, що ускладнює глобальну координацію і контроль над новими фінансовими продуктами. Недостатня регуляція також сприяє утворенню

фінансових бульбашок, що може призвести до значних втрат для інвесторів і дестабілізації ринку.

Таким чином, технологічні виклики мають двоякий характер. З одного боку, вони пропонують нові можливості для зростання і підвищення ефективності фінансових ринків, а з іншого – створюють нові ризики для їхньої стабільності. Для запобігання негативним наслідкам необхідно впроваджувати комплексний підхід, який включає вдосконалення регуляторних рамок, розробку механізмів контролю за новими технологіями та посилення міжнародної координації для забезпечення прозорості та стійкості фінансової системи.

Екологічні проблеми та кліматичні зміни набули ключового значення для функціонування міжнародного фінансового ринку, оскільки вони значною мірою впливають на стратегії інвесторів і глобальні економічні процеси. Зростаючий інтерес до "зелених" активів, таких як зелені облігації, ESG-фонди та проекти відновлювальної енергетики, створює новий інвестиційний ландшафт, який, водночас, супроводжується рядом викликів.

Інвестиції у "зелені" активи стають дедалі популярнішими через суспільний тиск на корпорації та уряди щодо зменшення впливу на навколишнє середовище. Наприклад, ринок зелених облігацій досяг значних обсягів, перевищивши \$2 трлн у 2024 році, а їхня популярність продовжує зростати серед інвесторів, які прагнуть диверсифікувати портфелі відповідно до принципів сталого розвитку. Проте швидкий ріст цього сегмента виявляє ряд системних ризиків, пов'язаних з браком єдиних стандартів для оцінки стійкості компаній. Різноманітність підходів до визначення ESG-критеріїв призводить до так званого "зеленого відмивання" (greenwashing), коли компанії маніпулюють екологічними показниками для залучення капіталу, що ускладнює ухвалення інвестиційних рішень.

Невизначеність, пов'язана з кліматичними змінами, створює додаткові ризики для стабільності фінансових ринків. Погодні катастрофи, такі як урагани, посухи або повені, спричиняють мільярдні збитки, знижуючи капіталізацію страхових і банківських компаній. За даними Swiss Re, лише у 2023 році

кліматичні катастрофи завдали економічних збитків на понад \$300 млрд, що суттєво вплинуло на дохідність страхових компаній і призвело до збільшення страхових премій. Крім того, ризики фізичної деградації інфраструктури внаслідок кліматичних змін збільшують попит на фінансування відновлювальних проєктів, але також створюють загрозу ліквідності через непередбачувані витрати.

Важливим чинником нестабільності залишається відсутність уніфікованих міжнародних стандартів для оцінки екологічної стійкості компаній. Наприклад, у той час як Європейський Союз запровадив Таксономію сталого фінансування, яка чітко визначає критерії екологічних інвестицій, інші регіони, такі як США або Азія, значно відстають у розробці подібних регуляторних рамок. Це створює фрагментацію на ринку, підриває довіру інвесторів і призводить до нестабільності, адже відсутність стандартизації не дозволяє точно оцінити ризики інвестицій у "зелені" активи.

Ще одним ризиком є недостатня прозорість у звітності компаній щодо впливу їхньої діяльності на навколишнє середовище. Нестача даних або неповні звіти ускладнюють оцінку реального внеску компаній у зменшення вуглецевого сліду. Наприклад, лише 25% компаній зі списку Fortune 500 подають комплексні звіти щодо своєї екологічної діяльності, що підвищує ризики невірного оцінювання їхніх екологічних показників.

На додаток, перехід до вуглецево-нейтральної економіки створює транзитні ризики для традиційних секторів, таких як енергетика, промисловість і транспорт. Зростання податків на викиди CO₂ та обмеження використання викопного палива можуть знизити прибутковість компаній у цих секторах, що призведе до перерозподілу інвестицій у більш екологічно чисті галузі. Проте цей процес супроводжується значною волатильністю, оскільки інвестори переорієнтовують капітал на нові технології, часто оцінюючи їх через призму високих ризиків.

Таким чином, екологічні проблеми та зміни клімату є важливим фактором впливу на міжнародний фінансовий ринок, створюючи як можливості для сталого

розвитку, так і значні виклики для стабільності. Для подолання цих викликів необхідно розробляти єдині міжнародні стандарти оцінки стійкості, удосконалювати механізми прозорості та підвищувати рівень відповідальності компаній і інвесторів за екологічну складову своєї діяльності.

Геополітичні виклики залишаються одним із найсерйозніших факторів, що дестабілізують міжнародний фінансовий ринок, оскільки вони суттєво впливають на довіру інвесторів, транснаціональні потоки капіталу та економічну стабільність. Економічні санкції, введені проти ключових економік, таких як Росія, після початку військової агресії проти України, є наочним прикладом того, як геополітичні рішення можуть суттєво змінити фінансовий ландшафт. За оцінками МВФ, санкції проти Росії призвели до суттєвого відтоку капіталу, замороження активів у розмірі понад \$300 млрд і втрати доступу до західних фінансових ринків, що значно обмежило фінансування для державного і корпоративного секторів.

Торгівельні війни, особливо між США і Китаєм, підривають стабільність світової торгівлі та фінансових ринків, оскільки обмежують рух капіталу, збільшують витрати на експорт і створюють невизначеність для бізнесу. Наприклад, ескалація торгових тарифів між двома найбільшими економіками світу у 2018–2019 роках призвела до зниження глобальних інвестицій на 0,5% ВВП, оскільки інвестори з обережністю ставилися до активів, пов'язаних із постраждалими галузями. Крім того, торговельні війни спричиняють структурні зміни у глобальних ланцюгах постачання, що знижує прибутковість компаній і підвищує їхні операційні витрати.

Політична нестабільність у різних регіонах, зокрема на Близькому Сході та в Африці, створює додатковий рівень невизначеності. Конфлікти, як-от громадянська війна в Сирії чи криза в Судані, знижують економічний потенціал цих регіонів і змушують інвесторів уникати ризикованих активів, що створює дефіцит фінансування для місцевих економік. У той же час, геополітична напруженість, як у випадку між Північною Кореєю та міжнародною спільнотою,

може дестабілізувати фінансові ринки навіть за межами постраждалих регіонів через панічні настрої інвесторів.

Важливу роль у дестабілізації відіграють також регіональні блокади та санкційні режими, які ускладнюють міжнародну торгівлю та фінансову співпрацю. Наприклад, фінансова ізоляція Ірану внаслідок санкцій США і ЄС обмежила можливості країни залучати міжнародний капітал і спричинила зниження її експортних доходів. У свою чергу, це вплинуло на стабільність енергетичних ринків, оскільки Іран є одним із провідних експортерів нафти.

Подібні виклики також створюють загрозу для фінансової інтеграції, яка є ключовою умовою ефективного функціонування глобального ринку. Інвестори часто переорієнтовують свої капітали в стабільніші регіони, такі як Північна Америка чи Західна Європа, що підвищує конкуренцію за доступ до ліквідності та збільшує вразливість ринків, які залишаються без фінансування. Наприклад, під час пандемії COVID-19 інвестори різко знизили свої позиції у ринках, що розвиваються, перевівши кошти в активи розвинених країн, зокрема в держоблігації США, що збільшило тиск на валюти країн, що розвиваються, і посилило їхній борговий тягар.

Загалом, геополітичні виклики формують складну динаміку, яка значною мірою залежить від глобальних політичних рішень і макроекономічних умов. Їхній вплив на міжнародний фінансовий ринок зумовлює необхідність посилення координації між країнами, впровадження механізмів раннього реагування на кризи та підтримки інвесторської довіри через стабільні та передбачувані фінансові регуляції.

Ці фактори разом створюють складну картину для міжнародного фінансового ринку, який перебуває в умовах постійних змін і нестабільності. Управління цими викликами вимагає нових підходів, координації міжнародних органів і оновлення регуляторних механізмів для забезпечення стійкості і ефективного функціонування світової фінансової системи.

3.2. Прогноз розвитку основних сегментів світового фінансового ринку

Прогноз розвитку основних сегментів світового фінансового ринку свідчить про те, що кожен із них проходитиме етапи трансформації під впливом глобальних економічних тенденцій, технологічних інновацій і зміни регуляторних вимог.

Валютний ринок сьогодні є однією з найбільш динамічних і швидкозростаючих складових світового фінансового ринку, що обумовлено впливом інноваційних технологій та посиленням глобальної інтеграції економік [40]. Постійне зростання обсягу торгівлі валютами зумовлене стрімким розвитком фінансових технологій, які значно спрощують доступ до валютних операцій як для інституційних інвесторів, так і для приватних осіб. Зокрема, автоматизовані трейдингові системи та алгоритми на основі штучного інтелекту дозволяють оптимізувати процеси купівлі-продажу валют, підвищуючи швидкість та ефективність транзакцій.

Окремо варто відзначити поступове розширення впровадження цифрових валют центральних банків (CBDC), які стають однією з найзначущих інновацій у валютній сфері. Китай, наприклад, є лідером у цьому напрямку, активно тестуючи електронний юань. Цей проєкт має на меті підвищити ефективність внутрішніх і міжнародних розрахунків, а також зменшити залежність від традиційних валютних систем, таких як долар США. Використання CBDC може радикально змінити структуру міжнародного валютного ринку, зокрема завдяки зниженню витрат на обробку транзакцій, підвищенню їхньої прозорості та забезпеченню більшого контролю над грошовими потоками.

Загалом, впровадження CBDC створює нові можливості для міжнародної торгівлі, адже цифрові валюти здатні полегшити транскордонні платежі, скоротивши час на їх здійснення та знизивши операційні витрати. Крім того, це може вплинути на зміну структури валютних резервів центральних банків.

Наприклад, якщо використання цифрового юаня стане масовим, країни можуть почати переорієнтовувати свої резерви з традиційних валют, таких як долар і євро, на нові цифрові активи. Це підвищить ліквідність цих активів у міжнародному обігу і може змінити баланс сил на валютному ринку.

У перспективі розвиток CBDC може стати каталізатором трансформації глобальної фінансової системи, створюючи умови для формування більш інтегрованого і менш залежного від домінування окремих валют ринку. Це також створює нові виклики, пов'язані з регуляторною гармонізацією, забезпеченням кібербезпеки та управлінням ризиками, але відкриває значний потенціал для розвитку валютного ринку в умовах цифровізації.

Ринок цінних паперів стає одним із ключових драйверів переходу до сталого розвитку, оскільки інвестори все більше орієнтуються на екологічні, соціальні та управлінські (ESG) критерії під час ухвалення рішень про розміщення капіталу[41]. Зростання попиту на "зелені" активи демонструє як прагнення інституційних інвесторів до довгострокової стійкості своїх портфелів, так і посилення глобального тренду на відповідальне інвестування. Така зміна пріоритетів особливо помітна в розвинених країнах, де державні та приватні ініціативи стимулюють розвиток ринку ESG-активів.

Зокрема, у Європейському Союзі запроваджуються жорсткі вимоги до розкриття ESG-інформації компаніями, що сприяє підвищенню прозорості і довіри інвесторів. Однією з ключових ініціатив є таксономія ЄС для сталого фінансування, яка визначає стандарти "зелених" інвестицій, забезпечуючи відповідність активів визначеним екологічним цілям. Наприклад, компанії, що займаються розробкою технологій відновлювальної енергетики або виробництвом із низьким рівнем вуглецевих викидів, отримують доступ до більшого обсягу капіталу через розміщення "зелених" облігацій.

За оцінками аналітиків, обсяг ринку ESG-активів до 2025 року може перевищити 40 трлн. дол. США[42, С. 238], що відображає зміну поведінки інвесторів на користь активів, які відповідають екологічним та соціальним стандартам. Уже зараз спостерігається значне зростання кількості фондів сталого

розвитку, а "зелені" облігації стають одним із найдинамічніших сегментів фінансового ринку. Такі країни, як Німеччина та Франція, активно емітують "зелені" облігації для фінансування інфраструктурних проектів з низьким рівнем вуглецевих викидів, а приватні компанії, включаючи великі транснаціональні корпорації, дедалі частіше використовують цей інструмент для залучення капіталу.

Така тенденція не лише сприяє зростанню ринку цінних паперів, а й формує нові галузі для міжнародного інвестування. Наприклад, відновлювальна енергетика, зокрема виробництво сонячних панелей і вітрових турбін, а також розвиток екологічної інфраструктури, стають головними напрямками залучення міжнародних інвестицій. Цей підхід допомагає вирішувати як економічні, так і екологічні виклики, сприяючи диверсифікації ринку цінних паперів і зміцненню його стійкості.

Проте, разом із можливостями, зростання ринку ESG-активів породжує і виклики, такі як ризик "зеленого камуфляжу" (greenwashing), коли компанії без реальної відповідності екологічним стандартам намагаються залучити капітал через формальне дотримання вимог. У зв'язку з цим регулятори та інвестори мають посилювати контроль і забезпечувати ефективні механізми верифікації ESG-активів. У перспективі розвиток цього сегменту сприятиме інтеграції сталих практик у глобальну економіку, водночас посилюючи роль ринку цінних паперів як інструменту для вирішення стратегічних викликів.

Ринок деривативів продовжує відігравати важливу роль у стабілізації фінансових потоків і управлінні ризиками, особливо в умовах економічної невизначеності та підвищеної волатильності на глобальних ринках[43, С.149-235]. Інструменти страхування від валютних і процентних ризиків, такі як свопи, ф'ючерси та опціони, стають незамінними інструментами для учасників ринку, включаючи корпорації, банки та інституційних інвесторів. Їх використання дозволяє знизити ризики, пов'язані з коливаннями валютних курсів і змінами облікових ставок, що є особливо важливим у нинішній економічній реальності.

Останніми роками зростання попиту на деривативи спричинене як економічними факторами, так і змінами в монетарній політиці провідних центральних банків світу. Наприклад, Федеральна резервна система США та Європейський центральний банк дедалі частіше сигналізують про можливі коригування облікових ставок для боротьби з інфляцією або підтримки економічної активності. Такі дії сприяють підвищенню невизначеності на фінансових ринках, змушуючи інвесторів шукати захист через похідні фінансові інструменти.

Свопи, зокрема процентні та валютні, є важливими для компаній, що працюють на міжнародному рівні. Наприклад, компанія, яка здійснює операції у кількох валютах, може використовувати валютні свопи для фіксації обмінного курсу та мінімізації ризиків, пов'язаних із несприятливими змінами валютного ринку. Аналогічно, процентні свопи дозволяють позичальникам зафіксувати процентну ставку, знижуючи ризик зростання витрат на обслуговування боргу в разі підвищення ставок центральними банками.

Ф'ючерси також залишаються популярними інструментами, особливо на сировинних ринках, де їх використовують для хеджування ризиків цінкових коливань. Наприклад, авіакомпанії часто купують ф'ючерси на паливо, щоб захистити себе від потенційного зростання цін на нафту. У фінансовому секторі ф'ючерсні контракти на індекси акцій дозволяють інвесторам управляти портфельними ризиками або реалізовувати спекулятивні стратегії.

Зростання ринку деривативів також відображає глобальні тенденції до автоматизації та цифровізації. Завдяки розвитку технологій блокчейну і смартконтрактів операції з похідними фінансовими інструментами стають більш прозорими, швидкими і менш витратними. Наприклад, впровадження смартконтрактів дозволяє автоматизувати виконання угод за деривативами, що зменшує ризик невиконання зобов'язань контрагентами.

У той же час, використання деривативів вимагає ретельного регулювання, оскільки вони можуть підвищувати загальні ризики для фінансової системи в разі недооцінки контрагентських ризиків або системних криз. Наприклад, під час

фінансової кризи 2008 року саме необережне використання деривативів, зокрема кредитних дефолтних свопів, стало одним із тригерів глобальної нестабільності. У зв'язку з цим, регулятори постійно посилюють вимоги до прозорості та звітності на ринку деривативів.

Таким чином, деривативи залишаються ключовим інструментом управління ризиками і стабілізації фінансових потоків на глобальному ринку. Їх подальший розвиток залежить від ефективності регуляторних механізмів, адаптації до нових технологій та здатності ринку підтримувати баланс між зростанням і контрольованістю ризиків.

Кредитний ринок демонструє стійку тенденцію до зміцнення, обумовлену зростаючим попитом на довгострокові інвестиції в ключові сектори економіки, що потребують капіталу для свого розвитку. Особливо помітною є роль інфраструктурних і соціальних проєктів, які стають основним драйвером кредитування в країнах, що розвиваються. Такі держави відчувають гостру потребу в капіталі для модернізації транспортних систем, будівництва енергетичних об'єктів, а також реалізації програм у сфері охорони здоров'я, освіти та житлового будівництва. Наприклад, в Африці та Південно-Східній Азії багатосторонні банки, як-от Світовий банк, Азіатський банк розвитку (ADB) та Африканський банк розвитку (AfDB), активно спрямовують ресурси на підтримку цих напрямів, забезпечуючи доступ до дешевих кредитів для урядів і приватного сектору.

Особливий акцент у сучасному кредитуванні робиться на боротьбі з кліматичними змінами та підтримці проєктів, орієнтованих на сталий розвиток. Багатосторонні фінансові організації дедалі частіше виділяють кошти на впровадження "зелених" технологій, розвиток відновлювальної енергетики та підвищення енергоефективності. Наприклад, Світовий банк нещодавно ініціював програму RISE (Програма стійкого, інклюзивного та сталого підприємництва) в Україні, надавши 593 мільйони доларів США для стимулювання розвитку приватного сектору [44]. Ця програма є яскравим прикладом того, як кредитні

ресурси спрямовуються на розбудову економічної стабільності та стійкості в умовах глобальних викликів.

Крім того, корпоративне кредитування залишається важливим сегментом ринку, демонструючи зростання, особливо у сферах, пов'язаних із цифровими інноваціями та технологічним проривом. Компанії у всьому світі дедалі частіше залучають кредити для фінансування розробки нових продуктів, вдосконалення виробничих процесів і виходу на нові глобальні ринки. У цьому контексті інтерес до кредитування стартапів і технологічних компаній продовжує збільшуватися. Наприклад, у Північній Америці та Європі значні обсяги корпоративних кредитів спрямовуються на розвиток штучного інтелекту, автоматизації виробництва та створення цифрових платформ.

Ринок кредитування також підживлюється державними програмами стимулювання, які дозволяють знижувати вартість запозичень для малого і середнього бізнесу. Уряди багатьох країн, таких як Німеччина чи Японія, продовжують пропонувати субсидії на кредитування малих підприємств, орієнтованих на впровадження інновацій або експортну діяльність.

Таким чином, сучасний кредитний ринок характеризується підвищеною диверсифікацією напрямів кредитування, зосередженістю на "зелених" інвестиціях та підтримці цифрових інновацій. Розширення програм багатосторонніх банків і підвищення доступності кредитів для корпоративного сектору створюють передумови для стійкого економічного зростання в усьому світі, одночасно сприяючи вирішенню глобальних проблем, таких як кліматичні зміни та технологічна нерівність.

Прогнози щодо регуляторних змін у фінансовому секторі вказують на їхній вирішальний вплив на функціонування світового фінансового ринку в найближчому майбутньому. Одним із ключових векторів таких змін є посилення стандартів прозорості, яке покликане забезпечити захист інтересів інвесторів і запобігти можливим зловживанням. Директива ЄС про ринки фінансових інструментів MiFID II[45], яка набула чинності у 2018 році, слугує прикладом масштабної регуляторної реформи. Вона зобов'язує фінансові установи

забезпечувати доступність інформації про витрати, ризики та характеристики фінансових продуктів, підвищуючи рівень довіри між інвесторами та ринками. Такі заходи вже продемонстрували свою ефективність, зменшуючи ризики для інвесторів та сприяючи зростанню обсягів торгівлі у країнах ЄС.

У глобальному масштабі значну роль відіграють ініціативи, спрямовані на контроль за операціями із криптовалютами, які стрімко набирають популярності. Міжнародний валютний фонд (МВФ), наприклад, підготував рекомендації щодо посилення моніторингу криптовалютних операцій. Метою цих рекомендацій є боротьба з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та іншими незаконними діями, які можуть здійснюватися за допомогою анонімних цифрових активів. У деяких країнах, як-от США, вже ухвалено закони, що зобов'язують криптовалютні біржі і платформи повідомляти про підозрілі операції та забезпечувати ідентифікацію клієнтів.

Регуляторні зміни також стосуються нових сфер фінансових послуг, таких як технології фінансової автоматизації (fintech). Наприклад, у Великій Британії діє регуляторний "пісочник" (sandbox), який дозволяє fintech-компаніям тестувати нові продукти в реальних умовах, але під пильним наглядом регуляторів. Це допомагає уникнути ризиків і водночас сприяє впровадженню інновацій.

Крім того, одним із головних напрямів розвитку є вдосконалення правил розкриття екологічних, соціальних та управлінських (ESG) аспектів діяльності компаній. Зокрема, Європейська комісія пропонує стандарти для прозорості ESG-інформації, що стають обов'язковими для компаній, які залучають інвесторів на ринку ЄС. Такі зміни не лише стимулюють розвиток ринку "зелених" фінансів, але й підвищують відповідальність бізнесу за стале економічне зростання.

Загалом, посилення регуляторних вимог забезпечує стабільність і передбачуваність функціонування світового фінансового ринку. Це дозволяє зменшити системні ризики, зміцнити довіру інвесторів і створити умови для подальшого розвитку фінансових послуг, що враховують потреби сучасної економіки.

Війна в Україні та конфлікт в Ізраїлі значно впливають на міжнародний фінансовий ринок, посилюючи його нестабільність та трансформуючи розподіл капіталу у глобальному масштабі. Зокрема, війна в Україні стала каталізатором змін у регіональних інвестиційних потоках, спричинивши переорієнтацію капіталу до стабільніших регіонів. Європейські країни, які зазнали значного впливу через підвищення цін на енергоресурси, змушені активно інвестувати у розвиток енергетичної незалежності. Це стимулювало зростання попиту на "зелені" облігації та ESG-активи, що фінансують проекти з відновлюваної енергетики.

Збільшення витрат на оборону, що стало обов'язковим для багатьох європейських країн, створило нові можливості для фінансового ринку в сегменті державних облігацій. Наприклад, Німеччина і Франція вже оголосили про значні інвестиції в оборонний сектор, що посилює попит на фінансові інструменти, пов'язані з військово-промисловим комплексом.

Вплив санкцій проти росії виявився багатостороннім. Російські фінансові інститути та активи були значною мірою ізольовані від глобальної системи, що змусило міжнародних інвесторів переглянути свої портфелі, уникаючи ризикованих активів. Відтік капіталу з регіонів із високою політичною нестабільністю, включаючи росію, створює додаткове навантаження на фінансові системи цих країн, одночасно підвищуючи попит на інструменти для хеджування ризиків, такі як деривативи.

Конфлікт в Ізраїлі, зі свого боку, ускладнює функціонування світового фінансового ринку, особливо через вплив на Близький Схід, який залишається стратегічно важливим регіоном для глобального ринку нафти. Будь-яка дестабілізація в цьому регіоні викликає зростання цін на нафту та підвищення інфляційного тиску, що, у свою чергу, змушує інвесторів переглядати свої стратегії та орієнтуватися на активи, менш залежні від геополітичних ризиків. Крім того, іноземні інвестиції в ізраїльський ринок скоротилися через посилення політичної нестабільності, що збільшує витрати компаній на страхування від політичних ризиків.

Ці конфлікти також підкреслили важливість регуляторної координації на міжнародному рівні. Організації, такі як FATF, посилюють моніторинг транзакцій у регіонах із високим рівнем ризику, щоб запобігти відмиванню коштів та фінансуванню незаконної діяльності. Такий підхід створює більш прозору та відповідальну фінансову систему, але також підвищує витрати для фінансових установ і інвесторів.

Загалом, війна в Україні та конфлікт в Ізраїлі суттєво впливають на перерозподіл капіталу, змінюють структуру попиту на фінансові інструменти та формують нові виклики для стабільності світового фінансового ринку.

Для Європи та США війна в Україні спровокувала підвищений попит на державні облігації та інвестиції в енергетичну незалежність, що вплинуло на зростання попиту на «зелені» облігації та ESG-фонди, які фінансують проекти з відновлюваної енергетики. Такі країни, як Німеччина та Франція, активно збільшують витрати на енергетичну незалежність, що стимулює зростання ринку облігацій і фінансування нових інфраструктурних проектів.

Конфлікт в Ізраїлі також вносить непевність у міжнародний фінансовий ринок, адже будь-яка дестабілізація на Близькому Сході має вплив на світовий ринок нафти, що може викликати зростання цін та загострити інфляційні ризики. Крім того, ризик для іноземних інвестицій в регіоні зростає, що впливає на політику міжнародних фінансових установ і змушує інвесторів більше уваги приділяти операціям у стабільніших регіонах. Фінансові установи також посилюють вимоги до страхування від політичних ризиків, що збільшує вартість таких фінансових інструментів для компаній, що здійснюють діяльність у регіонах конфлікту.

Ці війни також створюють потребу в регуляторних оновленнях та міжнародній координації щодо запобігання відмиванню коштів, що надходять з регіонів під санкціями або нестабільних країн. Організації, як-от FATF, посилюють вимоги до фінансових установ для моніторингу та звітності про операції з високим рівнем ризику, що ускладнює діяльність інвесторів у таких регіонах, але також посилює прозорість на міжнародному ринку.

Загалом, конфлікти в Україні та Ізраїлі викликають значну переорієнтацію капіталу в більш стабільні ринки та зростання інтересу до активів, що мають меншу залежність від геополітичних ризиків.

3.3. Залучення України до міжнародних фінансових ринків

Україна вже залучена до міжнародних фінансових ринків, але її присутність там є відносно обмеженою і значною мірою залежить від підтримки міжнародних фінансових організацій та доступу до програм інституцій, таких як МВФ, Світовий банк, ЄБРР. Країна випускає єврооблігації для залучення капіталу і отримує фінансування від міжнародних інвесторів, хоча через високі ризики обслуговує ці зобов'язання під вищі відсоткові ставки (рис. 3.2).

Під час війни Україна змогла залучити значні кошти від західних партнерів, але ця підтримка здебільшого складається з грантів та пільгових кредитів, а не комерційного фінансування. Проте після стабілізації ситуації та завершення війни потенціал України для повноцінного виходу на міжнародні фінансові ринки може суттєво зрости, особливо для фінансування відбудови країни та розвитку інфраструктурних проектів.

Перспективи залучення України до міжнародних фінансових ринків є багатообіцяючими, але складними, враховуючи поточні обставини. Одним із ключових факторів є стабілізація політичної та безпекової ситуації, оскільки воєнні дії значно підвищують ризики для міжнародних інвесторів. Високі відсоткові ставки, необхідні для державних запозичень, ускладнюють доступ до капіталу, але надання Україні підтримки з боку міжнародних фінансових організацій, таких як МВФ, Світовий банк та ЄБРР, частково компенсує ці виклики, слугуючи сигналом довіри для приватних інвесторів.

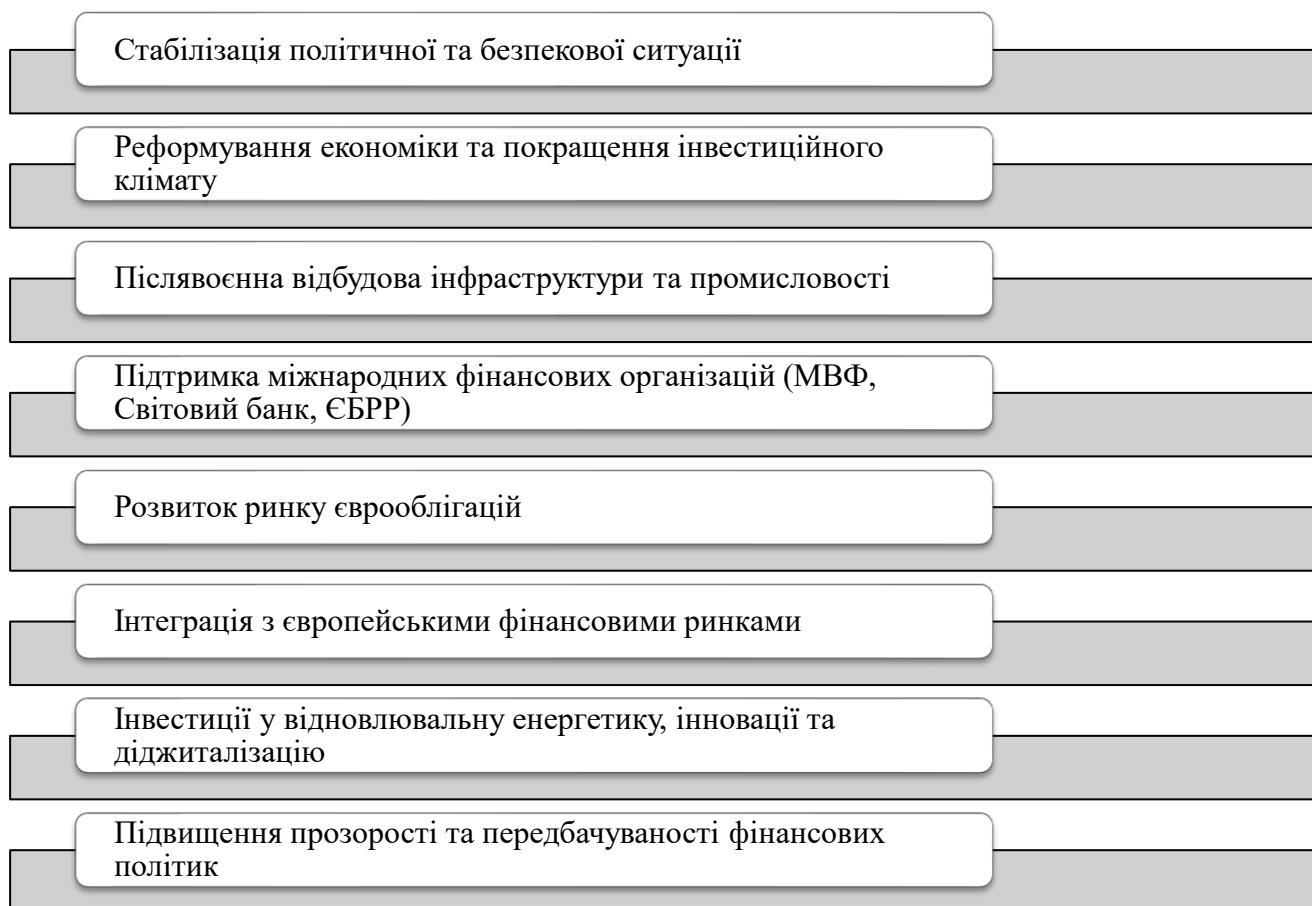

Рисунок 3.2 – Сучасні проблеми і виклики для стабільності функціонування міжнародного фінансового ринку

Джерело: власна розробка автора

Реформування економіки та покращення інвестиційного клімату є ще одним фундаментальним аспектом. Зокрема, необхідно забезпечити прозорість бюджетних процесів, вдосконалити систему управління державним боргом та посилити боротьбу з корупцією. Створення передбачуваного регуляторного середовища сприятиме притоку інвестицій у стратегічні галузі, такі як енергетика, інфраструктура та цифрові технології.

Після завершення війни очікується значний попит на фінансування відбудови країни, що відкриє нові можливості для міжнародного капіталу. Наприклад, багатосторонні банки розвитку, такі як Європейський інвестиційний банк, можуть підтримати реконструкцію житлової та транспортної інфраструктури, а "зелені" фінансові інструменти можуть бути використані для розвитку відновлюваних джерел енергії. Крім того, міжнародні партнери,

ймовірно, підтримуватимуть програми гарантування інвестицій для зменшення ризиків приватного капіталу.

Перспективи залучення України до ринку єврооблігацій також залишаються високими, але потребуватимуть значної роботи над відновленням довіри інвесторів. Досвід країн, які успішно залучали фінансування після конфліктів, свідчить, що ключовими умовами є прозорість фінансової політики та чітка стратегія погашення боргів.

Важливим напрямом стане інтеграція України до європейських фінансових ринків, що відкриє доступ до програм фінансування малого і середнього бізнесу, підтримки інноваційних проєктів та розвитку людського капіталу. Участь у програмах з розвитку відновлюваної енергетики, ESG-фондів та діджиталізації посилить позиції України як перспективного партнера для іноземних інвесторів.

Отже, потенціал України на міжнародних фінансових ринках значний, але його реалізація залежатиме від успішного подолання поточних викликів, проведення глибоких економічних реформ і забезпечення стабільного інвестиційного середовища.

Підтримка міжнародних фінансових організацій є критично важливою для стабілізації економіки України в умовах тривалої війни та повоєнного відновлення. Такі інституції, як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк і Європейський банк реконструкції та розвитку, відіграють провідну роль у залученні коштів для забезпечення ліквідності, реалізації структурних реформ і фінансування ключових інфраструктурних проєктів.

Участь у програмах МВФ особливо важлива, оскільки вона не лише надає країні доступ до кредитних ресурсів, але й слугує індикатором міжнародної довіри до її макроекономічної політики. Зокрема, впровадження програм МВФ вимагає виконання чітких умов і реформ, таких як зміцнення антикорупційної політики, покращення управління державними фінансами та забезпечення стабільності фінансового сектору. Це стимулює приватних інвесторів до розгляду України як надійного партнера для довгострокових інвестицій.

Світовий банк вже реалізує програми, спрямовані на розвиток інфраструктури, підтримку соціальних проєктів і посилення енергетичної безпеки. Наприклад, ініціативи з відновлення критично важливих об'єктів інфраструктури та модернізації енергетичного сектору дозволяють країні знижувати свою залежність від традиційних джерел енергії, одночасно залучаючи міжнародний капітал.

Європейський банк реконструкції та розвитку також активно інвестує в розвиток приватного сектору в Україні, підтримуючи малі та середні підприємства, які є основою економіки. Крім того, банк фінансує проєкти у сфері транспортної інфраструктури, житлово-комунального господарства та відновлюваної енергетики, що створює нові можливості для економічного зростання.

Ці зусилля міжнародних фінансових організацій формують базу для довіри з боку іноземних інвесторів і стимулюють розвиток української економіки, забезпечуючи стабільність у короткостроковій перспективі та сприяючи сталому зростанню в довгостроковій.

Розвиток ринку єврооблігацій відкриває значні перспективи для залучення іноземного капіталу в Україну, особливо в умовах повоєнного відновлення. Єврооблігації є ефективним інструментом залучення коштів від інституційних інвесторів, зокрема пенсійних фондів, страхових компаній та банків, які прагнуть інвестувати у країни з високим потенціалом економічного зростання.

Україна вже має досвід виходу на цей ринок, але у післявоєнний період потрібні додаткові зусилля для зміцнення довіри інвесторів. Прозорість фінансової політики стане вирішальним фактором. Зокрема, забезпечення стабільного обслуговування боргу, чітке виконання бюджетних зобов'язань і підвищення рівня звітності допоможуть знизити премію за ризик, яку інвестори вимагають за операції з українськими облігаціями.

Прецеденти інших країн, які відновлювали свою економіку після військових конфліктів, є корисними прикладами для України. Наприклад, Боснія і Герцеговина після завершення війни успішно розмістила державні облігації, що

дозволило залучити значні ресурси для інфраструктурних проєктів. Аналогічно, Ірак після стабілізації політичної ситуації залучав капітал через єврооблігації для відбудови енергетичного сектору. Україна може врахувати ці приклади, щоб розробити стратегічний план виходу на ринок єврооблігацій.

Ключовим фактором успіху стане залучення міжнародних рейтингових агентств, таких як Moody's, S&P та Fitch, для оцінки кредитного ризику України. Позитивний кредитний рейтинг може значно знизити вартість запозичень і сприяти залученню ширшого кола інвесторів. Також важливими є гарантії від міжнародних фінансових організацій, як-от Світового банку чи ЄБРР, які можуть виступити посередниками або співгарантами для зниження ризиків.

Крім того, розвиток ринку єврооблігацій може супроводжуватися випуском "зелених" облігацій або облігацій сталого розвитку, які приваблюють інвесторів, орієнтованих на проєкти з екологічною та соціальною складовими. Такі облігації можуть бути спрямовані на відновлення енергетичної інфраструктури, модернізацію транспортної системи та інші стратегічні напрями.

Отже, ринок єврооблігацій може стати важливим механізмом фінансування для України, але його успішний розвиток вимагатиме послідовної економічної політики, підтримки міжнародних партнерів та впровадження сучасних стандартів управління державним боргом.

Інтеграція України з європейськими фінансовими ринками має значний потенціал для стимулювання економічного розвитку, залучення капіталу та розширення доступу до сучасних фінансових інструментів. Завдяки асоціації з ЄС Україна отримала можливість більш глибоко інтегруватися в європейську фінансову екосистему, що сприяє залученню інвестицій для стратегічних галузей економіки.

Доступ до європейських капіталів через спеціальні програми, орієнтовані на підтримку малого та середнього бізнесу, має ключове значення для диверсифікації економіки України. Програми, подібні до COSME (Competitiveness of Small and Medium-sized Enterprises), що фінансуються ЄС, можуть сприяти розвитку підприємництва, підвищенню продуктивності та створенню нових

робочих місць. Європейський інвестиційний банк (EIB) і Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) вже активно працюють у цьому напрямі, фінансуючи низку проєктів у різних секторах української економіки.

Окрему увагу привертає фінансування відновлювальної енергетики, що є пріоритетом для багатьох інституційних інвесторів, орієнтованих на сталість і екологічну відповідальність. Україна володіє значним потенціалом у сфері зеленої енергетики, зокрема вітрової, сонячної та біоенергетики. Інвестиції в ці напрямки можуть бути привабливими для європейських фондів сталого розвитку (ESG), що активно шукають нові можливості для розміщення капіталу у відповідності до екологічних, соціальних та управлінських критеріїв. Наприклад, запровадження «зелених» облігацій може стати інструментом фінансування таких проєктів, а також допомогти знизити вартість капіталу для інфраструктурних ініціатив.

Крім того, значний інтерес викликають інноваційні технології та діджиталізація, які є основою для модернізації економіки. Україна, як один із провідних центрів ІТ-аутсорсингу, може залучити інвестиції для розвитку цифрової інфраструктури, впровадження електронних сервісів і діджиталізації державного управління. Європейські програми, такі як Horizon Europe, надають можливість українським компаніям та установам отримувати фінансування для дослідницьких і інноваційних проєктів.

Інтеграція з європейськими ринками також відкриває перспективи для гармонізації регуляторних норм, що сприятиме зменшенню бар'єрів для інвесторів і збільшенню прозорості фінансового середовища. Впровадження стандартів ЄС, таких як MiFID II та інші нормативні акти, покращить конкурентоспроможність України на міжнародному фінансовому ринку, підвищить довіру інвесторів і створить сприятливі умови для економічного зростання.

Таким чином, інтеграція України з європейськими фінансовими ринками відкриває широкі можливості для економічного відновлення та довгострокового розвитку, забезпечуючи доступ до сучасних інструментів фінансування,

технологій і регуляторних практик, необхідних для сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності країни.

Отже, перспективи залучення України до міжнародних фінансових ринків є потенційно високими, але для їх реалізації необхідно подолати низку структурних і регуляторних перешкод, а також забезпечити стабільність і передбачуваність інвестиційного середовища.

Висновок по 3 розділу

Третій розділ розкриває основні проблеми, перспективи та прогнози розвитку міжнародного фінансового ринку, а також розглядає можливості інтеграції України до цього ринку. Проаналізовано ключові виклики, серед яких висока волатильність, регуляторна фрагментація, технологічні, екологічні та геополітичні проблеми.

Щодо перспектив залучення України до міжнародних фінансових ринків, виділено ряд факторів, що визначатимуть її здатність інтегруватися до світової фінансової системи. Серед них – стабілізація політичної ситуації, проведення економічних реформ, залучення інвестицій, а також післявоєнне відновлення інфраструктури, що стане важливим елементом стимулювання економічного зростання. Підтримка з боку міжнародних фінансових інституцій, розвиток ринку єврооблігацій та посилена інтеграція з європейськими фінансовими ринками створюють основу для залучення капіталу, який буде необхідним для відбудови економіки. Зроблено висновок, що попри наявні виклики, потенціал залучення України до світового фінансового ринку є значним, але його реалізація потребує структурних змін та ефективної координації з міжнародними партнерами.

ВИСНОВКИ

У підсумку, перший розділ магістерської роботи надав всебічний огляд теоретичних засад розвитку міжнародного фінансового ринку. Було проаналізовано основні теорії, які пояснюють його еволюцію та функціонування, включаючи підходи до оцінювання ринку через такі концепції, як паритет купівельної спроможності, міжнародне портфельне інвестування, та моделі управління ризиками. Далі досліджено ключові ролі та функції фінансового ринку в глобальній економіці, які включають перерозподіл капіталу, забезпечення ліквідності, управління ризиками та стимулювання інновацій, що підкреслюють його важливість для стабільності та зростання світової економіки. Нарешті, детально розглянуто методи та показники оцінювання операцій, зокрема дохідність, ризики та кредитоспроможність, які дають змогу об'єктивно оцінювати ефективність та безпеку операцій на ринку. Отже, цей розділ закладає теоретичну основу для подальшого аналізу сучасних тенденцій розвитку та практичних аспектів функціонування світового фінансового ринку.

Регулювання світового фінансового ринку є багатограним процесом, в якому національні та міжнародні норми взаємодіють, створюючи єдину систему для запобігання кризам і збереження фінансової стабільності. Документи та закони на рівні окремих країн і наднаціональні регулюючі стандарти формують основу функціонування світового фінансового ринку, що забезпечує стійкість економік у глобальному масштабі.

Тенденції розвитку світового фінансового ринку визначаються як технологічними інноваціями та діджиталізацією, так і зростаючою роллю країн, що розвиваються, а також посиленням регуляторним контролем і прагненням до сталого розвитку. Всі ці фактори створюють складний, динамічний ландшафт, який вимагає від учасників ринку гнучкості та здатності швидко адаптуватися до нових умов.

Сегментна структура фінансового ринку відображає гнучкість та адаптивність до потреб різних секторів та регіонів. Існує помітне прагнення

фінансових організацій спрямовувати ресурси в напрямки, які дозволяють країнам посилити соціальну стабільність, вдосконалити економічне управління і зробити значні інвестиції у стійкість економік, що свідчить про цілісну підтримку світового розвитку і стабільності. Майбутні перспективи залежатимуть від здатності країн адаптувати свої фінансові системи до змінних умов, ефективного управління державними фінансами та збереження стабільності в умовах глобальних викликів.

Третій розділ розкриває основні проблеми, перспективи та прогнози розвитку міжнародного фінансового ринку, а також розглядає можливості інтеграції України до цього ринку. Проаналізовано ключові виклики, серед яких висока волатильність, регуляторна фрагментація, технологічні, екологічні та геополітичні проблеми. Вплив технологій, кліматичних змін і політичної нестабільності в певних регіонах на стабільність фінансових ринків стає дедалі відчутнішим. Водночас прогноз розвитку фінансових сегментів показує перспективи зростання валютного ринку завдяки цифровим валютам, розширення ринку цінних паперів під впливом "зелених" інвестицій та підвищення попиту на деривативи і кредитні інструменти в умовах глобальних економічних змін.

Щодо перспектив залучення України до міжнародних фінансових ринків, виділено ряд факторів, що визначатимуть її здатність інтегруватися до світової фінансової системи. Серед них – стабілізація політичної ситуації, проведення економічних реформ, залучення інвестицій, а також післявоєнне відновлення інфраструктури, що стане важливим елементом стимулювання економічного зростання. Підтримка з боку міжнародних фінансових інституцій, розвиток ринку єврооблігацій та посилена інтеграція з європейськими фінансовими ринками створюють основу для залучення капіталу, який буде необхідним для відбудови економіки. Зроблено висновок, що попри наявні виклики, потенціал залучення України до світового фінансового ринку є значним, але його реалізація потребує структурних змін та ефективної координації з міжнародними партнерами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 17.10.2024)
2. Світовий фінансовий ринок. Лекції. URL: <http://surl.li/iopqhb> (дата звернення: 17.10.2024)
3. Міжнародний валютний фонд (IMF). URL: <https://www.imf.org> (дата звернення: 17.10.2024)
4. Світовий банк (World Bank). URL: <https://www.worldbank.org> (дата звернення: 17.10.2024)
5. Банк міжнародних розрахунків (BIS). URL: <https://www.bis.org> (дата звернення: 17.10.2024)
6. Організація економічного співробітництва та розвитку (OECD). URL: <https://www.oecd.org> (дата звернення: 17.10.2024)
7. Міжнародна організація комісій з цінних паперів (IOSCO). URL: <https://www.iosco.org> (дата звернення: 17.10.2024)
8. Блумберг (Bloomberg). URL: <https://www.bloomberg.com> (дата звернення: 17.10.2024)
9. Thomson Reuters Eikon. URL: <https://www.refinitiv.com> (дата звернення: 17.10.2024)
10. Real GDP growth. 2024. URL: https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD (дата звернення: 17.10.2024)
11. General Government Debt. 2024. URL: https://www.imf.org/external/datamapper/GG_DEBT_GDP@GDD/UKR/AUT/DNK/FRA/DEU/IND/ISR/POL/TUR/GBR/USA (дата звернення: 17.10.2024)
12. Net lending/borrowing (also referred as overall balance). 2024. URL: https://www.imf.org/external/datamapper/GGXCNL_G01_GDP_PT@FM/ADVEC/FM_EMG/FM_LIDC (дата звернення: 17.10.2024)

13. Світова фінансова система: навч. посіб. / уклад.: О.М. Грубляк, Е.О. Юрій. Чернівці. Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича. 2023. 217 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi75/0056143.pdf> (дата звернення: 17.10.2024)
14. Ковалюк А. О., Улич О. М. Зарубіжний досвід функціонування фондових ринків та їх вплив на економіку. Збірник наукових праць Одеського національного економічного університету. №5-6. 2024. С. 58-68. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2024/318-319/pdf/58-68.pdf> (дата звернення: 17.10.2024)
15. Гатаулліна Е., Клименко М. Сучасний стан та перспективи розвитку похідних цінних паперів в Україні. Економіка та суспільство. №38. 2022. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-23> (дата звернення: 17.10.2024)
16. Ішук Л., Поліщук В. Сучасні технології та діджиталізація у контексті розвитку міжнародних фінансів. Економічний форум. №1. 2022. С. 162-171. URL: https://www.researchgate.net/publication/364106366_sucasni_tehnologii_ta_didzitalizacia_u_konteksti_rozvitku_miznarodnih_finansiv (дата звернення: 17.10.2024)
17. Rekunen I., Hrytsenko L., Boiarko I., Kostyrko R. Financial debt market in the system of indicators of development of the economy of the country. Financial and credit activity: problems of theory and practice. №2. 2019. С. 430-439. URL: https://www.researchgate.net/publication/337134457_financial_debt_market_in_the_system_of_indicators_of_development_of_the_economy_of_the_country (дата звернення: 17.10.2024)
18. Гулей А, Діденко Л, Ясентюк А. Розвиток фінансового ринку України під впливом фінансових технологій. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2023. С. 7-34. URL: https://www.researchgate.net/publication/368261593_Rozvitok_finansovogo_rinku_Ukraini_pid_vplivom_finansovih_tehnologij (дата звернення: 17.10.2024)
19. А.М, Ніколаєва. Теоретико-методологічні аспекти оцінки ефективності фінансового ринку. Економічний форум. №1. 2021. С. 125-133. URL: https://www.researchgate.net/publication/354847248_teoretiko-

[metodologicni aspekti ocinki effektivnosti finansovogo rinku](#) (дата звернення: 17.10.2024)

20. Лашкай К. Аналіз сутності і оцінка міжнародних фінансових центрів. Scientific review. №4 (84). 2022. 6 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/376473527_analiz_sutnosti_i_ocinka_miznar_odnih_f finansovih centriv Kristina Laskaj magistr (дата звернення: 17.10.2024)

21. Bulatova O., Marena T. Зрушення регіональної структури світового фінансового ринку. Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 2019. с. 67-78. URL: https://www.researchgate.net/publication/337302108_zrusenna_regionalnoi_strukturi_s_vitovogo_f finansovogo rinku (дата звернення: 17.10.2024)

22. Гаряга, Леся. Фінансовий ринок: контент-аналіз особливостей трактування. Вісник Університету банківської справи. 2024. С. 24-30. URL: https://www.researchgate.net/publication/357414481_f finansovij_rinok_kontent-analiz_osoblivostej_traktuvanna (дата звернення: 17.10.2024)

23. Хома, Ірина Мисько, Юліана. Вплив діджиталізації на світовий фондовий ринок. Економіка та суспільство. №57. 2023. 10 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/377142407_vpliv_didzitalizacii_na_svitovij_f ondovij_rinok (дата звернення: 17.10.2024)

24. Shevchenko I., Ptashchenko O. Фондовий ринок в умовах цифрової економіки. Journal of Strategic Economic Research. 2024. С. 108-115. URL: https://www.researchgate.net/publication/381658084_fondovij_rinok_v_umovah_cifrov oi_ekonomiki (дата звернення: 17.10.2024)

25. Nikitina A. V. Securities as an object of investment on world stock market / A. V. Nikitina // Сучасні тенденції розвитку світової економіки: зб. матер. всеукр. наук.-практ. конф., 31 трав. 2019 р.: тези допов. Х.: ХНАДУ. 2019. С. 113-116. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/21562> (дата звернення: 17.10.2024)

26. Сарахман О. М., Шурпенкова Р. К. Діяльність і звітування учасників ринку небанківських фінансових послуг регулятора під час дії воєнного стану.

Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, №6. 2022.
URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-6-08-01> (дата звернення: 17.10.2024)

27. The World Bank Open Knowledge Repository. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstreams/b28daa86-e61c-4890-9950-a13600388a6d/download> (дата звернення: 01.11.2024)

28. Базельські угоди. URL: https://vue.gov.ua/Базельські_угоди (дата звернення: 01.11.2024)

29. Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act. URL: <https://www.proz.com/personal-glossaries/entry/21810739-dodd-frank-wall-street-reform-and-consumer-protection-act-закон-о-реформировании-уолл-стрит-и-защите-потребителей-закон-додда-франка-фрэнка-френка> (дата звернення: 01.11.2024)

30. Правило Волкера - IncFine. URL: <https://incfine.com/faq/pravilo-volkera/> (дата звернення: 01.11.2024)

31. Директива про ринки фінансових інструментів (MiFID II), ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_586 (дата звернення: 01.11.2024)

32. Загальний регламент про захист даних (GDPR). URL: <https://www.aosphere.com/products/data-privacy/rulefinder-data-privacy> (дата звернення: 01.11.2024)

33. Агентство фінансових послуг (Financial Services Agency, FSA). URL: <https://www.fsa.go.jp/en/index.html> (дата звернення: 01.11.2024)

34. Закон про фінансові інструменти та біржі (Financial Instruments and Exchange Act, FIEA). URL: <https://www.fsa.go.jp/common/law/fie01.pdf> (дата звернення: 01.11.2024)

35. Волатильність ринку: що повинен знати інвестор. 2023. URL: <https://daliz.finance/blog/volatility-rynku-shcho-povynen-znaty-investor> (дата звернення: 14.11.2024)

36. Рощина Н. В., Шевчук О. А., Кустарьова К. М. Дослідження міжнародного фінансового ринку в умовах діджиталізації: нові можливості.

Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут». № 18. 2021. С. 41-50. URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/231459> (дата звернення: 14.11.2024)

37. Олійник, А., Денкова, І. Криптовалюти як новий інструмент на міжнародних фінансових ринках: можливості та виклики для глобальної економіки. Економіка та суспільство, №56. 2023. 6 с. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-11> (дата звернення: 14.11.2024)

38. Краснова І. В., Примостка Л. О., Лавренюк В. В. Кліматичні ризики у фінансовому бізнесі. Проблеми економіки. № 3 (49), 2021. С.140-146. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2021-3_0-pages-140_146.pdf (дата звернення: 14.11.2024)

39. Роль санкцій у сучасному світі: між інструментом тиску та геополітичною стратегією. 2024. URL: <https://finap.com.ua/rol-sanktsij-u-suchasnomu-sviti-mizh-instrumentom-tysku-ta-geopolitychnoyu-strategiyeyu/> (дата звернення: 14.11.2024)

40. Торговий профіцит Китаю наближається до \$1 трлн. Forbes. 2024. URL: <https://forbes.ua/news/profitsit-torgovelnogo-balansu-kitayu-nablizhaetsya-do-1-trln-chim-tse-zagrozhue-drugiy-ekonomitsi-svitu-11112024-24703> (дата звернення: 14.11.2024)

41. Можливості залучення приватного сектору до зеленої та стійкої відбудови України. 2023. 271 с. URL: <https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2023/sector-assessments-pso-green-resilient-reconstruction-ukraine-uk.pdf> (дата звернення: 14.11.2024)

42. Одінцева Т. Інформаційні практики екологічного, соціального та корпоративного (ESG) управління як рушій створення вартості. Журнал європейської економіки. Том 23. № 2 (89). 2024. С.237-263. URL: <http://surl.li/xdqsob> (дата звернення: 14.11.2024)

43. Глобалізаційні процеси у світовій економіці: виклики та можливості для України : колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. О.О. Борзенко ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». К., 2022. 264 с. URL:

<http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2022/10/Globalizaciyni-procesy-u-svitoviy-economici.pdf> (дата звернення: 14.11.2024)

44. Світовий банк запускає нову програму розвитку для українського бізнесу на \$593 мільйони. 2024. URL: <https://biz.censor.net/n3517867> (дата звернення: 14.11.2024)

45. Нові правила боротьби з відмиванням коштів у ЄС. 2024. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/230349_nov-pravila-borotbi-z-vdmivannyam-koshtv-u-s-shcho-potrбно-znati-bznesu (дата звернення: 14.11.2024)

46. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року (припинена у 2023 році). 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/develop-strategy2023> (дата звернення: 14.11.2024)

47. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions> (дата звернення: 14.11.2024)

48. Борисюк, О., Матвійчук, Н., Хмелярська, Л. Особливості розвитку фінансового ринку України під час війни. Економіка та суспільство, №60. 2024. 6 с. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3626/3556> (дата звернення: 14.11.2024)

49. Кравчук Н., Луцишин О. Фінансовий ринок України під час війни: реалії функціонування. Світ фінансів. № 4(73). 2022. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1564> (дата звернення: 14.11.2024)

50. Фінансові ринки України: умови відновлення під час війни. 2023. URL: <https://aub.org.ua/104/novyny-aub/14219-finansovi-rynky-ukrainy-umovy-vidnovlennia-pid-chas-viiny> (дата звернення: 14.11.2024)

51. Katharina Buchholz. Which Countries Are Net Exporters & Importers? 2024. URL: <https://www.statista.com/chart/18356/net-importers-and-exporters/> (дата звернення: 14.11.2024)

52. 19 pictures to understand: How big is the global financial market? URL: <https://www.moomoo.com/news/post/42706325/19-pictures-to-understand-how-big-is->

[the-global-financial?level=1&data_ticket=1731876716926534](https://en.cdi.org.cn/component/k2/item/898-the-global-financial-centres-index-36-gfci-36#:~:text=The%20thirty-sixth%20edition%20of,financial%20centres%20around%20the%20world) (дата звернення: 14.11.2024)

53. The Global Financial Centres Index 36. September 2024. URL: <https://en.cdi.org.cn/component/k2/item/898-the-global-financial-centres-index-36-gfci-36#:~:text=The%20thirty-sixth%20edition%20of,financial%20centres%20around%20the%20world>. (дата звернення: 14.11.2024)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

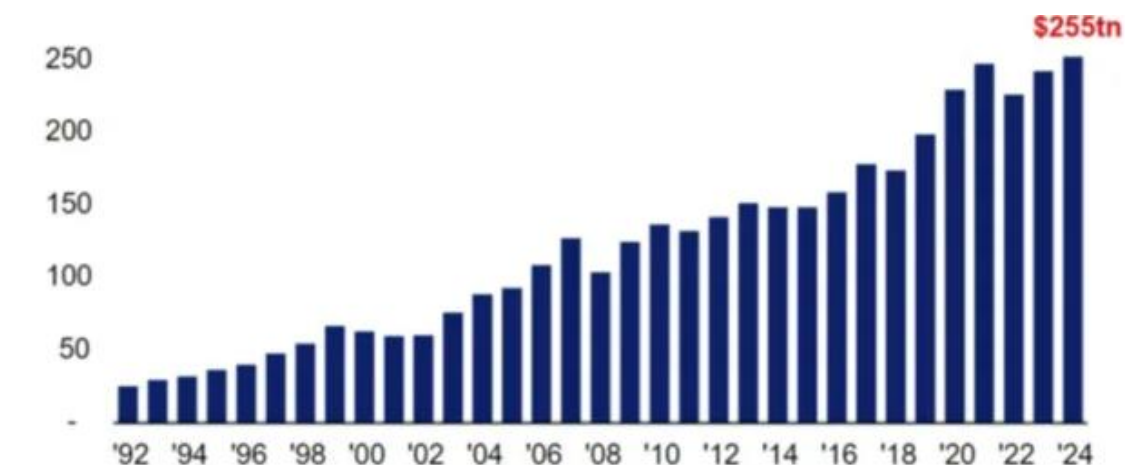
Таблиця А.1 - Зростання реального ВВП за 2018-2024 роки [10]

Зростання реального ВВП (річна відсоткова зміна)	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Австралія	2,8	1,8	-2,1	5,6	3,8	2,1	1,5
Австрія	2,4	1,5	-6,6	4,2	4,8	-0,7	0,4
Бельгія	1,8	2,2	-5,3	6,9	3	1,5	1,2
Канада	2,7	1,9	-5	5,3	3,8	1,1	1,2
Китай, Народна Республіка	6,8	6	2,2	8,4	3	5,2	4,6
Данія	2	1,5	-2,4	6,8	2,7	1,8	2,1
Франція	1,9	1,8	-7,5	6,3	2,5	0,9	0,7
Німеччина	1	1,1	-3,8	3,2	1,8	-0,3	0,2
Індія	6,5	3,9	-5,8	9,7	7	7,8	6,8
Ізраїль	4,1	3,8	-1,5	9,3	6,5	2	1,6
Італія	0,9	0,5	-9	8,3	4	0,9	0,7
Японія	0,6	-0,4	-4,1	2,6	1	1,9	0,9
Російська Федерація	2,8	2,2	-2,7	6	-1,2	3,6	3,2
Південна Африка	1,6	0,3	-6	4,7	1,9	0,6	0,9
Швейцарія	2,9	1,2	-2,3	5,4	2,7	0,8	1,3
Туреччина, Республіка	3	0,8	1,9	11,4	5,5	4,5	3,1
Україна	3,5	3,2	-3,8	3,4	-29,1	5	3,2
Об'єднані Арабські Емірати	1,3	1,1	-5	4,4	7,9	3,4	3,5
Велика Британія	1,4	1,6	-10,4	8,7	4,3	0,1	0,5
США	3	2,5	-2,2	5,8	1,9	2,5	2,7
Австралії та Нової Зеландії	2,9	2	-2	5,6	3,6	1,9	1,4
Карибський басейн	1,7	0,4	-5,1	5,1	14	8,3	9,7
Центральна Америка	3,9	3,4	-7,2	11,3	5,5	4,2	3,9
Середня Азія і Кавказ	3,3	1,9	0,6	9,2	5,2	4,6	3,4
Східна Азія	5,2	4,4	0,9	7,2	2,6	4,3	3,9
Східна Європа	3,8	3	-3	6	-0,1	2,3	2,9
Європа	2,3	2	-5,4	6,3	2,5	1	1,4
Близький Схід (регіон)	1,6	0,5	-3	4,3	6	1,4	2,5
Північна Африка	4,2	2,9	-1,8	5,4	4,4	3,9	3,4
Північна Америка	2,8	2,1	-3	5,7	2,3	2,5	2,6
острови Тихого океану	0,9	3,1	-6,2	-1,7	8,2	4,1	4,1
Південна Америка	0,5	0	-6,4	7,5	4	1,5	1,4
Південна Азія	6,4	3,9	-4,3	8,9	6,5	6,7	6,3
Південно-Східна Азія	5,3	4,8	-3,3	3,4	5,5	4,2	4,6

Західна Європа	1,7	1,6	-6,4	6,4	3,6	0,5	0,8
Західна півкуля (регіон)	2,4	1,7	-3,8	6,2	2,7	2,4	2,4
АСЕАН-5	5	4,3	-4,4	4,1	5,5	4,1	4,5
Розвинені економіки	2,3	1,8	-3,9	5,7	2,6	1,6	1,7
Азія, що розвивається та розвивається	6,4	5,2	-0,5	7,7	4,4	5,6	5,2
Європа, що розвивається та розвивається	3,6	2,5	-1,6	7,5	1,2	3,2	3,1
Ринки, що розвиваються, і країни, що розвиваються	4,7	3,6	-1,8	7	4,1	4,3	4,2
зона євро	1,8	1,6	-6,1	5,9	3,4	0,4	0,8
Європейський Союз	2,3	2	-5,5	6,1	3,6	0,6	1,1
Латинська Америка і Карибський басейн	1,1	0,2	-7	7,3	4,2	2,3	2
Основні країни з розвинутою економікою (G7)	2,1	1,7	-4,1	5,5	2,2	1,7	1,7
Близький Схід і Центральна Азія	2,8	1,7	-2,4	4,5	5,3	2	2,8
Інші розвинуті економіки	2,8	1,9	-1,7	5,8	2,7	1,8	2
Африка на південь від Сахари	3,3	3,2	-1,6	4,7	4	3,4	3,8
світ	3,6	2,8	-2,7	6,5	3,5	3,2	3,2

Джерело: складено на основі [10]

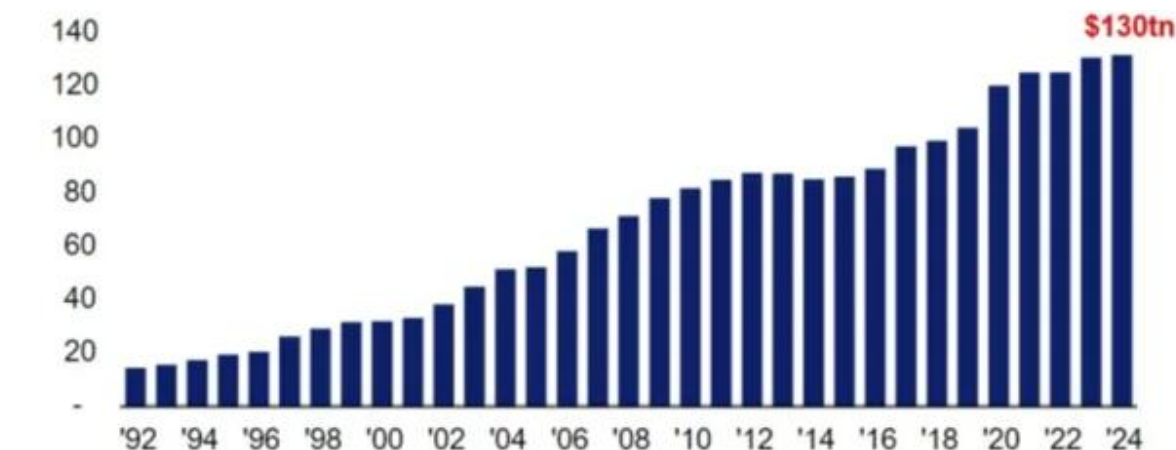
ДОДАТОК Б

Source: BofA Global Investment Strategy, GFD Finæon, DLX Haver, Bloomberg

Рисунок 2.6 - Динаміка зростання сукупної вартості глобальних акцій (stocks) та боргових інструментів (bonds) у трлн. дол. США з 1992 до 2024 року

Джерело: складено за даними [52]

Source: BofA Global Investment Strategy, GFD Finæon, Bloomberg

Рисунок 2.7 – Динаміка зростання сукупної вартості глобальних боргових цінних паперів з 1992 по 2024 рік

Джерело: складено за даними [52]

ДОДАТОК В

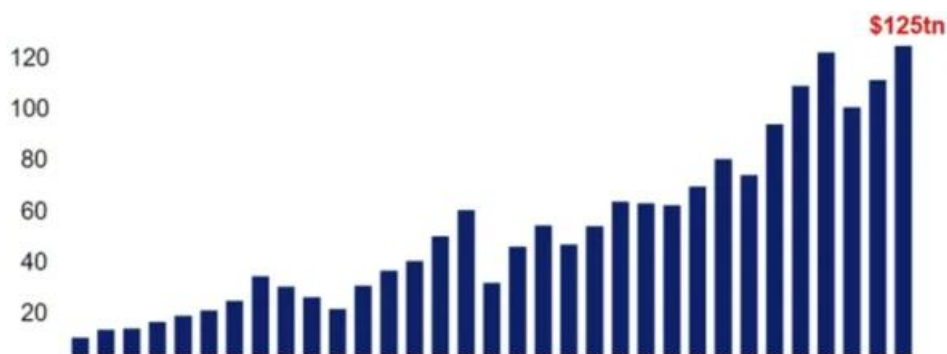
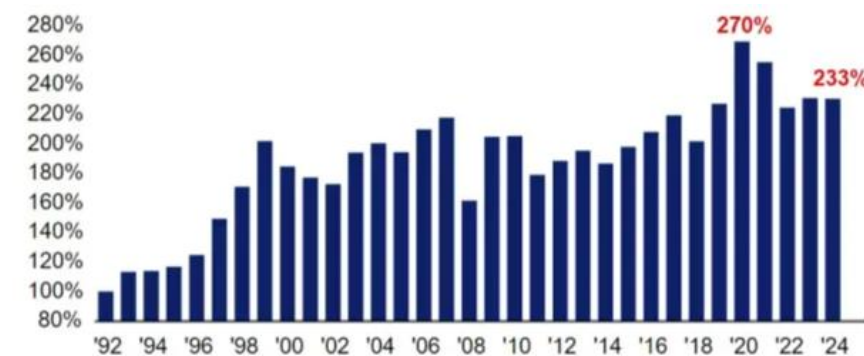

Рисунок 2.8 – Зростання загальної вартості глобальних акцій (global equity securities) у період із 1992 по 2024 рік

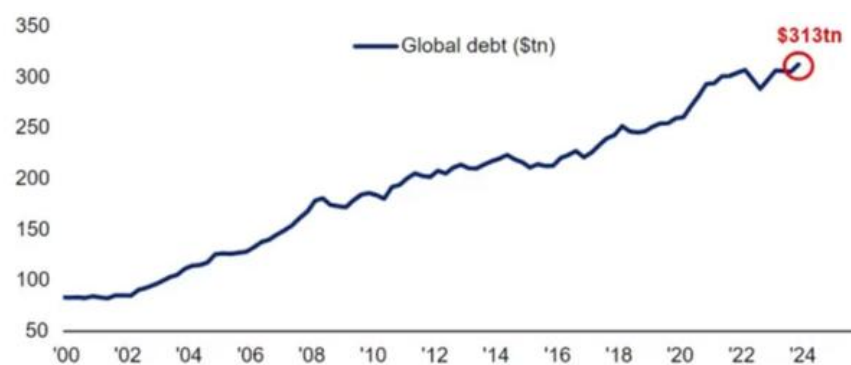
Джерело: складено за даними [52]

Source: BofA Global Investment Strategy, GFD Finaeon, DLX Haver, Bloomberg

Рисунок 2.9 – Співвідношення фінансових активів (акцій та боргових цінних паперів) до світового ВВП у відсотках за період із 1992 по 2024 рік

Джерело: складено за даними [52]

Source: BofA Global Investment Strategy, Institute of International Finance

Рисунок 2.10 – Динаміка глобального боргу (в трлн. дол. США) за період із 2000 по 2024 рік

Джерело: складено за даними [52]

ДОДАТОК Г

Source: BofA Global Investment Strategy, BIS, Institute of International Finance

Рисунок 2.12 – Рівень глобального боргу за секторами: домогосподарства, нефінансові корпорації, уряди та фінансові корпорації, у трлн. дол. США, з 2000 по 2024 рік

Джерело: складено за даними [52]

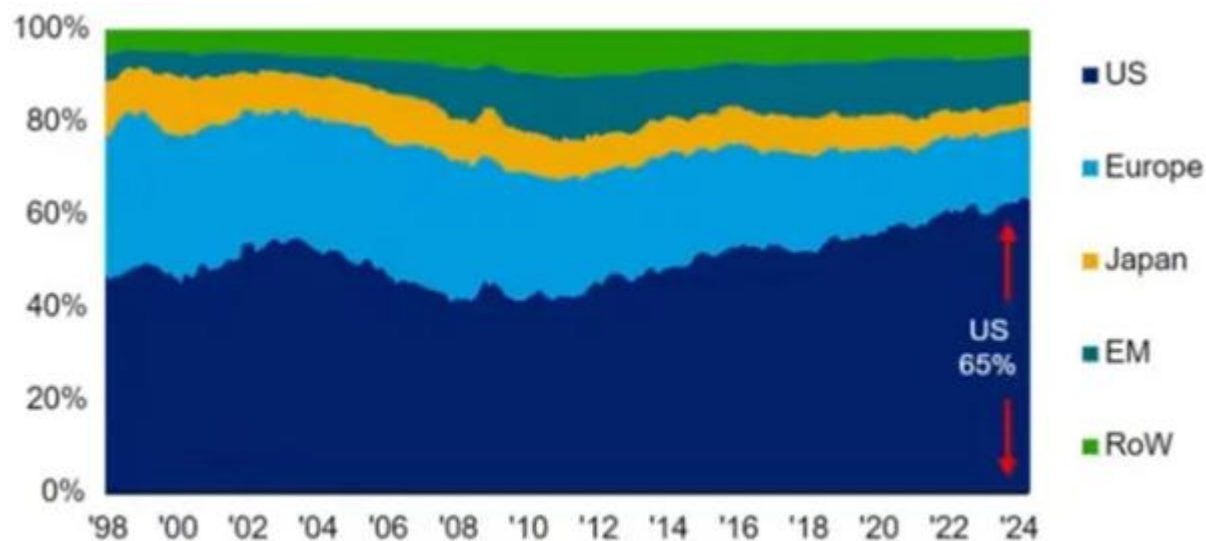

Source: BofA Global Investment Strategy, Bloomberg

Рисунок 2.13 – Динаміка глобального обсягу боргів із негативною доходністю в період з 2010 по 2024 рік

Джерело: складено за даними [52]

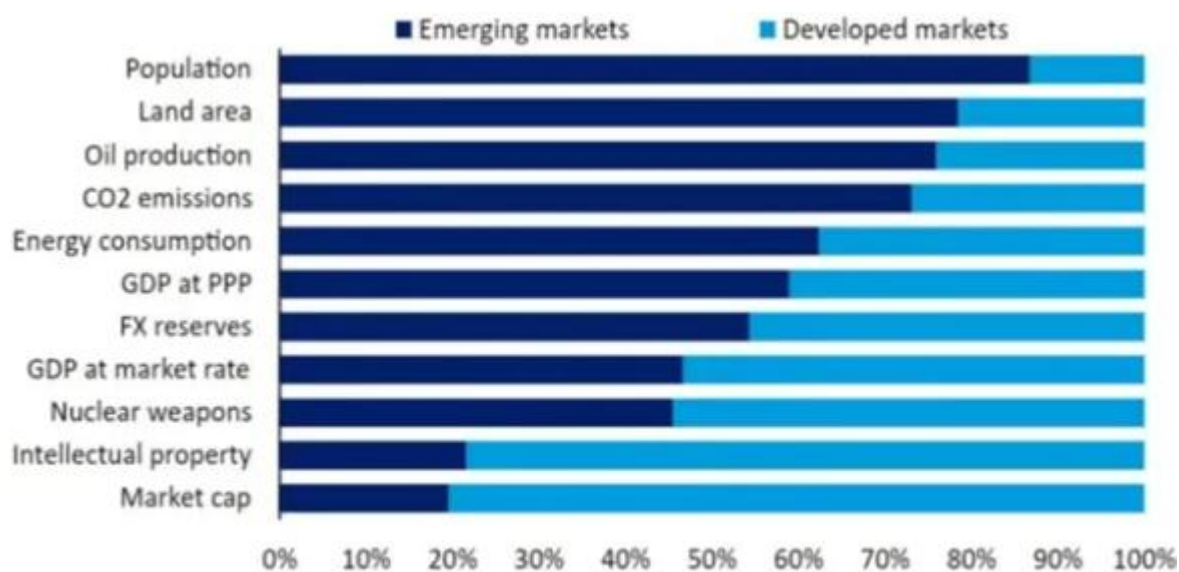
ДОДАТОК Д

Source: BofA Global Investment Strategy, Datastream, MSCI

Рисунок 2.14 – Розподіл глобального ринку акцій за регіонами з 1998 року до 2024 року

Джерело: складено за даними [52]

Source: BofA Global Investment Strategy, BP CIA World Factbook, IMF World Economic Outlook, MSCI, World Bank, Haver

Рисунок 2.15 – Ключові економічні показники країн, що розвиваються (Emerging Markets), із розвиненими країнами (Developed Markets)

Джерело: складено за даними [52]

ДОДАТОК Е

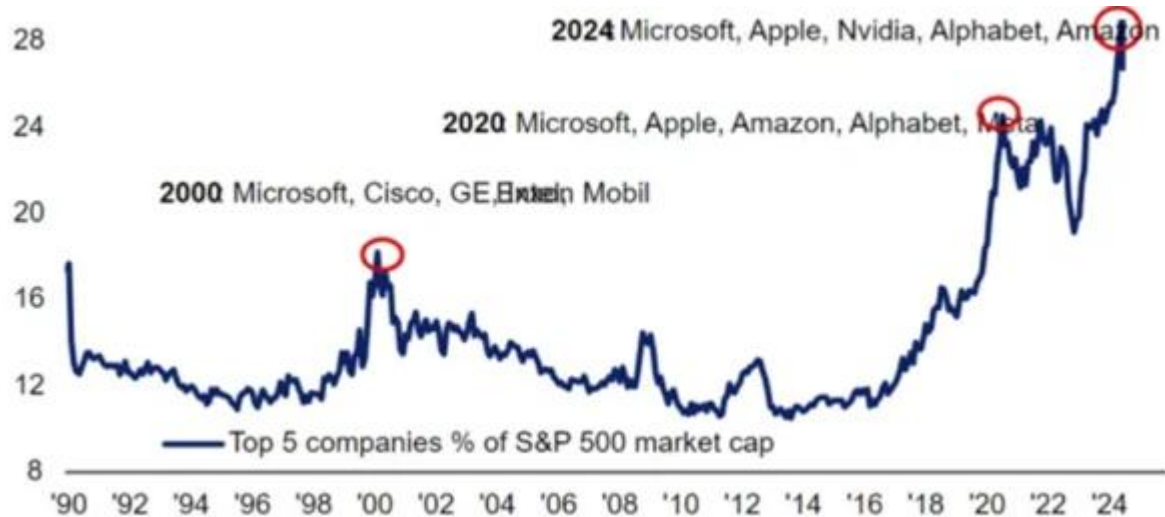

Рисунок 2.16 – Частка п'яти найбільших компаній в індексі S&P 500 за ринковою капіталізацією у різні періоди

Джерело: складено за даними [52]

Цей графік ілюструє частку п'яти найбільших компаній в індексі S&P 500 за

Source: BofA Global Investment Strategy, MSCI, Refinitiv

Рисунок 2.17 – Зміна частки секторів технологій, телекомунікацій та охорони здоров'я (Tech/Telecom/Healthcare) порівняно із секторами фінансів, енергетики та матеріалів (Financials/Energy/Materials) у загальній ринковій капіталізації світових акцій (ACWI) з 1995 до 2024 року

Джерело: складено за даними [52]

Короткий звіт за результатами перевірки кваліфікаційної магістерської роботи антиплагіатною інтернет-системою StrikePlagiarism

Дата звіту 12/9/2024
Дата редагування ---

 Звіт не був оцінений.

Звіт подібності

метадані

Заголовок
Розвиток світового фінансового ринку

Автор Науковий керівник / Експерт
Рафальський А.В. Ткаленко С.І.

підрозділ
кафедра європейської економіки і бізнесу

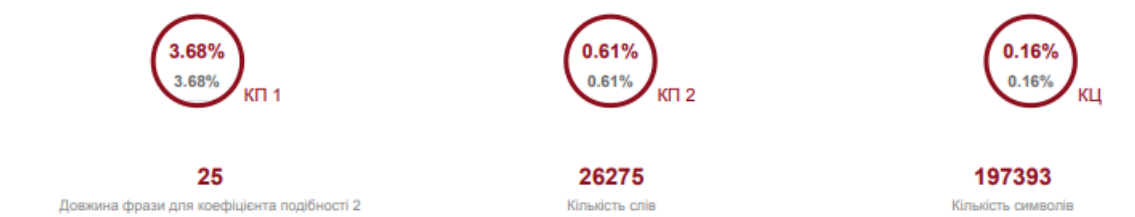
Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		48

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

**ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
91-ї щорічної студентської наукової конференції**

**«ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ
ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ
ТА КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»**

15 квітня – 19 травня 2024 р.

УДК 657:336.221]:005.4(043)
I-66

Відповідальні за випуск:

Бондарчук Л.М. – к.філол. наук, доцент кафедри бізнес-лінгвістики
Вінська О.Й. – к.е.н., доц, доцентка кафедри європейської економіки і бізнесу
Капуш А.В. – к.філол. наук, доцент кафедри німецької мови
Козачок Т.С. – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту
Лобецька І.М. – ст.викладач кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації
Машина Ю.П. – к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів
Сандул М.С. – к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Солодковський Ю.М. – к.е.н., доцент, декан факультету МЕіМ
Фурсова О.В. – к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту
Черницька Т.В. – к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Швиданенко О.А. – д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки

Рекомендовано до друку

*Науково-експертною радою КНЕУ імені Вадима Гетьмана
Протокол № 6 від 20.06.2024 р.*

*Редколегія може не поділяти погляди, викладені у збірнику.
Автори тез доповідей несуть відповідальність за їхній зміст*

Інноваційні проєкти для економічного відродження та конкурентного розвитку
I-66 **України:** зб. доп. 91-ї щорічної студентської наукової конференції, 15 квітня – 19 травня 2024 р. [Електронний ресурс]. Київ, КНЕУ, 2024. 366 с.
ISBN 978-966-926-492-3

Збірник тез здобувачів вищої освіти факультету міжнародної економіки і менеджменту укладено за підсумками їх досліджень, представлених на науковій конференції КНЕУ 15 квітня – 19 травня 2024 р. Доповіді здобувачів присвячено інноваційним проєктам для економічного відродження та конкурентного розвитку України.

УДК 657:336.221]:005.4(043)

*Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ забороняється*

ISBN 978-966-926-492-3

© КНЕУ 2024

КАФЕДРА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ І БІЗНЕСУ

ПЛАТФОРМА

**«ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР ЕКОНОМІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ
ТА КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»**

Рафальський Андрій Володимирович

Тенденції розвитку світового фінансового ринку в умовах діджиталізації

123

Рафальський А.В.

“Міжнародні економічні відносини” 5 курс

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри європейської економіки і бізнесу Ткаленко С.І.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Одним із ключових трендів розвитку світового ринку фінансових послуг є діджиталізація, яка супроводжується активним та масштабним впровадженням інноваційних інформаційних технологій у різні сфери діяльності фінансових установ. Діджиталізація є дуже широким і багатограним поняттям. У загальному розумінні, діджиталізація – це процес переведення всієї інформації в електронний формат, що полегшує її зберігання, аналіз та подальше використання.

123

Основою діджиталізації є науково-технічні та інноваційні процеси. Стрімкий розвиток діджиталізації зумовлений кількома основними причинами [3, с. 107]:

- по-перше, зростаючою конкуренцією на ринку фінансових послуг. У сучасних умовах конкурентоспроможність кожної фінансової установи значною мірою залежить від її здатності швидко впроваджувати інформаційні технології в свою роботу;
- по-друге, глобалізацією. Глобалізаційні процеси загострюють конкурентну боротьбу, оскільки на національні ринки виходять потужні іноземні фінансові установи, які мають новітнє комп'ютерне обладнання та інформаційно-комунікаційні технології;
- по-третє, запитами нового покоління споживачів. Молоде покоління відрізняється високою інноваційною сприйнятливістю та схильністю до освоєння сучасних цифрових технологій.

Ступінь і швидкість діджиталізації залежать від рівня розвитку країни, структури її економіки та здатності швидко адаптуватися до змін на світовому фінансовому ринку. Діджиталізація створює позитивний економічний ефект для суспільства, оскільки сприяє зменшенню суспільно необхідного часу та економії ресурсів.

Діджиталізація значно змінює світовий фінансовий ринок, відкриваючи нові можливості та формуючи нові тенденції. Основними напрямками розвитку цього ринку в умовах діджиталізації є:

1. підвищення ролі фінансових технологій (FinTech). Фінансові технології трансформують ринок, створюючи нові продукти та послуги, які забезпечують більшу зручність, швидкість та доступність. Компанії, як-от PayPal, Revolut, та Square, впроваджують інновації у фінансову сферу, що допомагає підвищити конкуренцію і знижує вартість фінансових послуг [1];
2. розвиток криптовалют і блокчейну. Криптовалюти, як Bitcoin та Ethereum, стають все більш популярними інструментами інвестицій і платежів, пропонуючи децентралізовані та прозорі системи. Блокчейн-технології забезпечують безпеку, зменшують витрати та підвищують ефективність транзакцій [1];
3. використання штучного інтелекту і машинного навчання. Штучний інтелект (AI) і машинне навчання (ML) активно використовуються для аналізу великих обсягів даних, покращення прогнозування ринкових тенденцій, виявлення шахрайства і управління ризиками. Банки і фінансові установи застосовують ці технології для автоматизації процесів і підвищення точності фінансових рішень;

4. впровадження цифрових валют центральних банків (CBDC). Центральні банки багатьох країн розробляють і тестують цифрові валюти (CBDC), які можуть значно змінити глобальну фінансову систему, забезпечуючи більш швидкі і дешеві транзакції, підвищуючи фінансову включеність і контроль над грошовими потоками [1];

5. зміна бізнес-моделей традиційних фінансових установ. Традиційні банки і фінансові установи адаптуються до нових умов шляхом впровадження цифрових технологій та партнерства з FinTech-компаніями. Вони створюють нові бізнес-моделі, орієнтовані на цифровізацію послуг, щоб зберегти конкурентоспроможність на ринку [1]

6. Посилення регуляції та кібербезпеки. Зростання використання цифрових технологій підвищує важливість кібербезпеки і регуляції. Фінансові установи і регулятори розробляють нові стандарти і практики для захисту даних і забезпечення безпеки фінансових операцій, адаптуючись до нових загроз і ризиків [1]

7. Зростання електронної комерції та мобільних платежів. Електронна комерція та мобільні платежі стають основними каналами фінансових транзакцій, зростаючи завдяки зручності і доступності. Технології, як-от Apple Pay, Google Wallet і Alipay, забезпечують швидкі та безпечні платежі, змінюючи поведінку споживачів і бізнесу [1];

8. вплив на ринок праці та освіти. Діджиталізація впливає на ринок праці, підвищуючи попит на нові навички у сфері технологій, даних і кібербезпеки. Водночас освітні заклади

124

адаптуються до нових вимог, розробляючи програми і курси для підготовки фахівців у галузі FinTech і цифрової трансформації [1].

Діджиталізація ринку фінансових послуг піднімає його на новий рівень розвитку, відкриває нові можливості та спрощує взаємодію компаній зі споживачами. Використання згаданих вище напрямів позитивно вплине на всі сегменти фінансового ринку. У галузі платіжних послуг банківського сектору ці технології дозволяють значно скоротити час проведення розрахунків і встановити зв'язок між різними транзакціями господарюючих суб'єктів. У сфері страхування вони вирішують такі завдання, як автоматизація процесів створення та моніторингу страхової історії, оперативний доступ до документів з державних органів, облік страхових подій та їх миттєва реєстрація, укладення онлайн-договорів страхування, експертиза і попередня оцінка ризиків, а також співпраця з брокерами та мережами продажів та інші аспекти [3, с. 109].

Згідно з аналітичними критеріями PWC, економіка України відноситься до третьої (середньої) групи, рівень діджиталізації якої становить 40–50 %. Це підтверджує наявність бази для розширення потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Введення воєнного стану в нашій країні наочно показало, наскільки важливо для людей мати можливість отримувати послуги дистанційно. Тепер це вже не просто питання зручності та комфорту для споживачів, а справа безпеки та захищеності життя як клієнтів, так і працівників компаній та установ. В умовах останніх подій у країні відвідування громадських місць і певних закладів стало небезпечним.

Найкращим вирішенням цієї проблеми є надання клієнтам можливості отримувати всі необхідні послуги дистанційно, мінімізуючи потребу відвідувати відділення банків, страхових компаній, інвестиційних установ тощо. Споживачі можуть користуватися фінансовими послугами через різні канали: мобільні додатки відповідних установ, вебсайти компаній, соціальні мережі тощо [2].

Дослідники Черкасова М. та Гончаренко О. виділяють такі основні напрямки діджиталізації на ринку фінансових послуг в Україні включає [4, с. 588]:

- електронні платежі. Перехід від традиційних безготівкових операцій до онлайн-платежів, що дозволяє значно скоротити час і витрати на здійснення транзакцій;
- мобільні банкінги. Використання мобільних додатків для виконання фінансових операцій безпосередньо з мобільних пристроїв, що значно зменшує час і підвищує зручність надання фінансових послуг;

– фінтех рішення використовують цифрові технології для створення нових фінтех-послуг, які підвищують якість та ефективність управління фінансовими вкладеннями.⁵ Кібербезпека. Діджиталізація фінансового ринку передбачає впровадження сучасних систем захисту від кібератак та крадіжок, що забезпечує надійність і безпеку фінансового сектору, орієнтованого на клієнтів.

Діджиталізація світового фінансового ринку продовжує розвиватися, створюючи нові можливості і виклики. Впровадження інноваційних технологій підвищує ефективність і доступність фінансових послуг, одночасно вимагаючи від учасників ринку адаптації до нових реалій та ризиків, таких як: недостатня фінансова доступність, низька фінансова грамотність споживачів, недосконалість моделі державного регулювання тощо.

Цифрові технології тісно інтегруються в наше повсякденне життя. Діджиталізація розвинута у всіх сферах діяльності, і ринок фінансових послуг не є винятком. Вона довела свою необхідність для активного подальшого впровадження, особливо після введення воєнного стану в Україні у 2022 році.

Необхідно впроваджувати інноваційні технології, що спрощують створення нових послуг. Фінансові установи повинні постійно пропонувати нові послуги та адаптувати їх для дистан-

ційних каналів обслуговування клієнтів. До таких послуг можуть належати розрахунки за допомогою цифрової валюти, краудфандинг, укладення страхових договорів повністю онлайн, системи миттєвих платежів, а також можливість отримати кредит без відвідування банківського відділення.

Література

1. Варга В. П. Діджиталізація як один із чинників конкурентоспроможності підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. №8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8121>.
2. Гнидюк І.В., Складанюк М.С. Розвиток Digital-технологій на ринку фінансових послуг України в умовах воєнного стану. *Електронне фахове видання «Економіка та суспільство»*. 2022. № 42. 7 с. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1642>
3. Савон К. В. Поняття «діджиталізація» в контексті цифрового уряду. *Актуальні проблеми політики*. 2021. №67. С. 107-111.
4. Черкасова М.В., Гончаренко О.М. Цифрова трансформація фінансового ринку України. *Репозитарій ДВНЗ «Київський національний економічний університет»*. 2021. С. 588–590 URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/37068/Smcf_123_1121.pdf?sequence=1

**ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
91-ї щорічної студентської наукової конференції**

**«ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ
ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ
ТА КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»**

15 квітня – 19 травня 2024 р.

Видано в авторській редакції

Коректор *В. Македон*
Верстка *М. Криворученко*

Підп. до друку 25.06.2024. Формат 60×84/8.
Друк. арк. 15,25. Зам. 24-5858

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
03680, м. Київ, проспект Берестейський, 54/1

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи (серія ДК, № 235 від 07.11.2000)

E-mail: litera@kneu.edu.ua